J.O. MÜNCHEN '72

explozie feminină

de VASILE CĂBULEA

Ne vom opri, cu predilecție, însemnările de față la ceea ce, deloc convențional, putem numi «explozia feminină». Pentru că această ediție jubiliară a J.O.„a XX-a, numită, semnificativ, «olimpiada sub acoperiș» — toate cele 33 de baze sportive (minus, bineînțeles, pistele de apă) au fost prevăzute cu un acoperiș transparent în forme pe cît de ciudate pe atît de poetice — a însemnat, în același timp, olimpiada «exploziei feminine». Nu, nu pentru că a fost numită «olimpiada distanțelor scurte» — toate principalele baze erau dispuse într-un diametru de circa o mie de metri—, ci pentru că—caz rar în istoria J.O. —prezenței elementului feminin i s-a acordat o atenție deosebită, un protocol pe măsura sexului frumos.

Înainte de a trece la eroinele arenei olimpice — ca să exprimăm exact dimensiunile și imaginile care ne-au frapat — trebuie să arătăm că oaspeții — sportivi, oficiali și spectatori — au beneficiat de elegantele servicii a 1 500 de tinere, de pe toate meridianele — alese din 8 000 de concurente —, care, cu siluetele lor grațioase, cu jachetele lor colorate, cu zîmbetele lor mereu sincere și îndatoritoare, au descris contururile arenelor, au avut o prezență agreabilă și utilă la centrele de informații, ghișee, birouri, săli, în tot ceea ce a ținut de caruselul Olimpiadei.

Să consemnăm cîteva amănunte despre zeițele arenelor.

La München întrecerile pentru medalii, pentru supremație olimpică și locuri fruntașe, pentru dobîndirea gloriei sportive s-au desfășurat, cum se știe, la un grad foarte înalt de combativitate și ambiție, de calitate și exigență. În acest context, prezența la întreceri a dresoarei de cai englezoaica Noua Johnson, la vîrsta ei de 70 de ani, este o primă performanță, care se constituie într-un fapt inedit, iar cucerirea unei medalii — o demonstrație a resurselor, ambițiilor și capacității feminine.

...Australianca Shane Gould, în vîrstă de numai 15 ani, această zînă a apelor, cum a fost numită, a cucerit trei medalii de aur și altele de argint și bronz cu o dezinvoltură care nu este caracteristică nici înotătorilor, corectînd recordurile lumii printr-o impetuoasă alergare după sutimi de secundă, împotriva rezistenței apei, a oboselii și efortului

Argentina Menis

propriu. Această fetișcană a bătut recordurile... masculine din numeroase țări ale lumii. Partenerei ei de concurs, americanca Sandra Neilson, atunci cînd i s-a pus după gît medalia de aur, i s-a spus că este cea mai rapidă înotătoare (100 m craul) a Olimpiadei; ea n-a găsit altceva de făcut decît să izbucnească într-un hohot de plîns. În schimb, Shane Gould, marea învinsă în această probă, de pe treapta a doua a podiumului... a rîs cu hohote. Ciudat paradox: învingători care plîng, învinși care rîd.

...Regina München-ului, Heide Rosendahl, care a arborat un aer maiestuos și o agresivitate de tigresă (2 medalii de aur — săritură în înălțime și ștafeta 4 x 100 m — și una de argint, la pentatlon), a fost marea revelație a Jocurilor, o impresionantă demonstrație a ceea ce înseamnă eroism sportiv. «Ea a salvat onoarea țării gazdă» — scriau ziarele —, cucerind prima medalie de aur, primul titlu olimpic. Strălucita ei performanță a fost sărbătorită prin anunțuri la radio din 5 în 5 minute, cu care prilej se dădeau și fragmente din biografia atletei, i s-au compus versuri și imnuri...

...Eroina unei seri a fost tînăra gimnastă sovietică Olga Korbut, ovaționată minute în șir pentru măiestria cu care a executat excepționalele ei exerciții la paralele, bîrnă și sol. O eroină virtuală a Olimpiadei, care a oferit întrecerilor exerciții de o dificultate și spectaculozitate nemaiîntîlnite pînă atunci. După numai cîteva minute de la încheierea concursului, fetița de 15 ani se afla în studioul televiziunii, unde împărtășea... din munca și experiența ei. A primit o cretă colorată și — după obiceiul încetățenit al studioului — și-a caligrafiat, mare, numele pe unul din pereti, alături de alți mari campioni olimpici...

Olimpiada a demonstrat că sînt multe femei «unicat». Renate Steker (R.D.G.) poartă un titlu, alături de cel olimpic, atît de invidiat: «cea mai rapidă alergătoare din lume». Ce fel de inimă poate să aibă o femeie care parcurge distanța de 100 m în 11,07 secunde? Ea a învins de o manieră categorică cele 7 sprintere din finală, într-o cursă ce n-a durat mai mult decît o străfulgerare a blitzului unui reporter.

Din concertul performerelor olimpice — nu în toate probele au urcat pe treptele podiumului — nu lipsesc nici sportivele românce, care s-au impus prestigios. Pentru că, dacă apreciem ca neconcludentă, mediocră re-

Floretistele Ileana Gyulai, Ana Pascu, Olga Szabo, Ecaterina Stahl

Foto: P. ROMOȘAN

prezentarea sportului românesc la Olimpiadă, fetele, raportate la prezența lor mai restrînsă, au adus cîteva medalii și locuri fruntașe onorabile culorilor sportive ale țării. Din păcate însă, nici un titlu olimpic.

Retrospectiva o facem nu după criterii valorice, ci după succesiunea întrecerilor olimpice. Prima noastră reprezentantă angajată în lupta pentru medalii — clujeanca Ileana Silai (800 m).

Știam, din semifinale, chiar din preliminarii, că are adversare redutabile: Falk (R.F.G.), Sabaite (U.R.S.S.), Zlataeva (Bulgaria), Nikolici (Iugoslavia). Într-adevăr, cursa a fost cea mai rapidă din istoria atletismului, prilejuind tuturor concurentelor noi recorduri naționale. Dar iată că se dă startul. După prima turnantă, Ileana țîșnește ca o zvîrlugă și preia conducerea. Tempoul cursei este extrem de rapid. După Zlataeva, e rîndul să conducă Nikolici. Dar neprevăzutul nu se dezminte: cele care fuseseră primele n-au mai avut resurse suficiente pentru finiș și Falk, printr-un irezistibil ultim efort, se detașează în campioană și trece prima linia de sosire. Dar pentru noi Ileana rămîne o eroină. Dramaticul ei efort de a depăși propriile-i limite a fost impresionant. A obținut un nou record și pentru marea ei dragoste dăruită atletismului și tricolorului românesc pe marile stadioane ale lumii, îi acordăm și noi toată prețuirea.

...La capătul unei dispute acerbe și nu lipsită de emoții, echipa României de floretă învinge Italia și cucerește medalia de bronz, reeditînd performanța din Mexic. O distincție, deci, care le menține pe fetele noastre în elita mondială la această armă. Iată componența echipei: Ileana Gyulai, Ana Pascu, Olga Szabo, Ecaterina Stahl.

...Flotila Snagovului, care și-a exprimat mult mai puternic forța și ambiția decît în Mexic, după frumoasa performanță a băieților, a avut reprezentanți de nădejde și în cursele echipajelor feminine. Maria Nichiforov și Viorica Dumitru, într-o companie selectă, au urcat pe podiumul de la marginea lacului de la Oberschleissheim, cu medalia de bronz.

Valeria Bufanu

Pe o treaptă... de argint avem alte două fete. Prima, Valeria Bufanu, și-a înscris numele în galeria figurilor legendare ale olimpiadei münchineze.

Era a... treisprezecea zi de întreceri olimpice... Și startul electronic e dat. Atleta noastră, stupefiant, la un start slab, se ridică și pornește inexplicabil de greu. La jumătatea cursei se află pe locul șase. În fracțiunile acelea de secundă am avut mari emoții. Dar Bufanu are o senzațională revenire, sprintează irezistibil, scufînd în picioare pe cei 80 000 de spectatori atît de fideli atletismului, și trece, ca o gazelă, a doua linia de sosire, după Annelie Ehrhardt (12,6), campioană nescontată, înaintea lui Karin Baltzer (12,9), marea favorită. Pentru noi, la această dificilă probă (110 m garduri), performanța este uluitoare (12,8) prin iureșul fantastic de la sfîrșitul cursei.

Pentru ultima zi a săptămînii, atletismului i s-a păstrat finala unei probe spectaculoase: discul, spre care se îndreptau din nou speranțele noastre. Și n-a fost în zadar. A doua medalie de argint la atletism. Istoria

(Continuare în pag. 96)

Cunoașteți Legea?

de RODICA GETTA CONSTANTINESCU

Recapitulînd corespondența juridică a unui an întreg, zecile și sutele de întrebări adresate revistei și Almanahului «Femeia», am întreprins o observare de sinteză: «Care sînt interesele dominante ale semnatarelor?» S-au reliefat două direcții principale: munca **și** familia. **Încercăm să concentrăm capitolul de față în jurul acestor teme, punîndu-vă la îndemînă cîteva reglementări mai importante.**

munca

«Toți cetățenii Republicii Socialiste România, fără nici o îngrădire sau deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, au garantat dreptul la muncă, posibilitatea de a desfășura o activitate în domeniul economic, tehnico-științific, social sau cultural, potrivit aptitudinilor, pregătirii profesionale și aspirațiilor fiecăruia, în funcție de nevoile întregii societăți.»

(Art. 2 din Proiectul Codului muncii)

CONTRACTUL DE MUNCĂ

Se încheie în formă scrisă și va cuprinde obligația persoanei încadrate în muncă de a-și îndeplini sarcinile ce-i revin, cu respectarea ordinii și disciplinei, a legilor țării, precum și îndatorirea unității de a asigura condiții corespunzătoare pentru buna desfășurare a activității, de a o remunera în raport cu munca prestată și de a-i acorda celelalte drepturi ce i se cuvin.

DREPTURI

Fiecare salariat încadrat în muncă într-o unitate socialistă de stat beneficiază, în condițiile legii, de următoarele drepturi principale:

a) să i se acorde un loc de muncă potrivit aptitudinilor, pregătirii profesionale, aspirațiilor, precum și nevoilor unității;

b) să fie retribuit potrivit principiului socialist de repartiție, în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii pe care o desfășoară;

c) să i se asigure stabilitatea în muncă, contractul de muncă neputînd să înceteze sau să fie modificat decît în cazurile prevăzute de lege;

d) să participe nemijlocit la conducerea și organizarea activității unităților, să aleagă și să poată fi ales în organele de conducere colectivă;

e) să beneficieze de condițiile create pentru ridicarea pregătirii profesionale și a nivelului general de cunoaștere, în raport cu dezvoltarea științei și tehnicii și cu cerințele progresului social, pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste;

f) să fie promovat în categorii superioare de încadrare sau în funcții de conducere, în raport cu pregătirea, experiența și rezultatele muncii, beneficiind astfel de condițiile create de orînduirea socialistă pentru afirmarea și valorificarea aptitudinilor și capacităților personale;

g) să i se asigure repaus săptămînal și concediu de odihnă anual plătit, să folosească condițiile create de societatea socialistă pentru recreere, refacerea capacității de muncă, ridicarea nivelului de cultură, să beneficieze de înlesniri pentru trimiterea la odihnă și tratament în stațiuni balneoclimaterice;

h) să beneficieze de condiții corespunzătoare de muncă, asistență medicală gratuită și protecția muncii, în care scop se alocă importante fonduri pentru ușurarea efortului fizic, înlăturarea cauzelor care determină accidente de muncă și îmbolnăviri profesionale, pentru îngrijirea sănătății, precum și pentru protecția specială a femeilor și tinerilor;

i) să beneficieze de pensie pentru limită de vîrstă sau în caz de pierdere a capacității de muncă;

j) să folosească baza materială a unităților socialiste destinată activității culturale și sportive;

k) să se asocieze în organizații sindicale și în alte organizații obștești, potrivit prevederilor Constituției Republicii Socialiste România;

l) să se adreseze organelor superioare, celor de jurisdicție, sau oricărui for competent, ori de cîte ori consideră că a fost prejudiciat în drepturile sale.

ÎNDATORIRI

Ca membru al colectivului de muncă, persoana încadrată într-o unitate socialistă are următoarele îndatoriri principale:

a) să apere proprietatea socialistă și să contribuie la dezvoltarea ei;

b) să realizeze norma de muncă și celelalte sarcini ce decurg din funcția sau postul deținut și să răspundă de îndeplinirea lor față de colectivul de muncă și față de conducerea unității;

c) să efectueze orice activitate potrivit pregătirii sale și nevoilor unității. În situații deosebite, cînd interesul unității o cere, fiecare are obligația de a participa — indiferent de funcția sau postul pe care-l ocupă — la executarea oricăror lucrări și la luarea tuturor măsurilor cerute de nevoile unității;

d) să respecte programul de lucru, să folosească integral și cu eficiență timpul de muncă;

e) să asigure utilizarea integrală a capacităților de producție, ridicarea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, realizarea lucrărilor încredințate, în condițiile de calitate stabilite, creșterea eficienței, activității unității în care lucrează;

f) să respecte disciplina la locul de muncă și să militeze pentru respectarea legilor statului;

g) să-și ridice necontenit calificarea profesională, nivelul de cunoștințe tehnico-științifice și de cultură generală, să urmeze și să absolve cursurile de perfecționare organizate sau recomandate de unitate;

h) să respecte normele socialiste de conduită în relațiile cu ceilalți membri ai colectivului de muncă, să vegheze la aplicarea lor în viață, să contribuie la întărirea spiritului de disciplină, de întrajutorare tovărășească, să combată orice fel de manifestări înapoiate;

i) să asigure păstrarea secretului de serviciu și a secretului de stat;

j) să respecte normele de protecție a muncii și să contribuie la preîntîmpinarea și înlăturarea oricăror situații care ar putea pune în primejdie viața, integritatea corporală sau sănătatea oamenilor și bunurile materiale.

SANCȚIUNI

Încălcarea cu vinovăție de către cel încadrat în muncă — indiferent de funcția sau postul pe care îl ocupă — a obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare în unitate, constituie abatere disciplinară, care se sancționează, după caz, potrivit legii, cu: mustrare, avertisment, reținerea de gradații ori trepte de salarizare sau reducerea salariului, retrogradarea în funcție sau în categorie, iar pentru abateri grave, desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

În cazul încălcării normelor privind ordinea și disciplina la locul de muncă, colectivul compartimentului din care face parte persoana vinovată poate să ia în dezbatere abaterea săvîrșită și să ceară conducerii unității aplicarea de sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă.

Cei sancționați pot contesta sancțiunile disciplinare pe care le socotesc aplicate fără temei sau cu încălcarea legii și orice măsuri pe care le consideră nelegale, cerînd restabilirea drepturilor încălcate. Orice nerespectare a drepturilor persoanelor încadrate în muncă atrage răspunderea persoanelor vinovate.

Contestațiile împotriva desfacerii contractului de muncă și litigiile privind reintegrarea în muncă (cu excepția celor referitoare la persoanele cu funcții de conducere) sînt de competența instanțelor judecătorești.

DEMISIA

Reprezintă desfacerea contractului de muncă pe durata nedeterminată cerută de angajat, care trebuie să dea un preaviz de 15 zile lucrătoare.

Sînt cazuri în care contractul de muncă încheiat pe durată nedeterminată nu poate fi desfăcut de salariat într-o anumită perioadă. Astfel, nu-și pot da demisia absolvenții învățămîntului superior sau ai diferitelor școli tehnice în perioada stagiului obligatoriu prevăzut după absolvire și repartizare.

Salariatul care desface contractul de muncă din inițiativa sa, prin demisie, la încheierea unui nou contract de muncă va avea salarizarea de la nivelul de bază; nu va beneficia de sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate; concediul de odihnă îl va primi numai după trecerea perioadei de 11 luni, calculat la minimum de zile, timp de 2 ani; va beneficia de ajutor medical redus și nu va primi alocația de stat pentru copii decît după trecerea a 3 luni.

TRANSFERUL SALARIAȚILOR

Transferul de la o unitate la alta are loc în următoarele situații:

- **Transferul în interesul serviciului** se acordă la cererea unității unde se transferă salariatul respectiv de către conducerea unității de la care pleacă, cu aprobarea organului ierarhic superior al acesteia. În cazul transferului de la o instituție centrală sau de la o unitate cu statut de centrală este suficient acordul acestora. Trecerea de la o unitate la alta prin actul de numire al organului superior competent constituie transfer în interesul serviciului. Aceeași situație este pentru salariatul trecut la o altă unitate ca efect al unei fuziuni sau absorbții, al divizării patrimoniului unității sau al desprinderii unei părți din acesta.
- **Transferul la cererea salariatului** se poate face numai cu acordul unității de la care pleacă și al unității unde se transferă, în condiții bine justificate, cum ar fi apropierea de familie, trecerea într-o muncă corespunzătoare pregătirii sale, ocuparea unui post prin concurs.

VECHIMEA NEÎNTRERUPTĂ ÎN ACEEAȘI UNITATE

Este considerată perioada cît un angajat a fost în raporturi juridice de muncă și a lucrat efectiv într-o unitate, în baza aceluiași contract de muncă, încheiat pe o durată nedeterminată, precum și perioadele cînd, deși au intervenit unele schimbări ale locului de muncă, totuși, printr-un act normativ se stabilește că munca se consideră efectuată în aceeași unitate.

Angajații care au vechime neîntreruptă în aceeași unitate beneficiază de un spor care se calculează la salariul tarifar în următoarele procente:

Tranșe de vechime neîntreruptă	Cotele din salariul tarifar
între 5 și 10 ani	3%
de la 10 la 15 ani	5%
de la 15 la 20 ani	7%
peste 20 de ani	10%

În art. 8 și 9 din Legea nr. 1/1971 sînt stabilite situațiile care se consideră vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

PREVEDERI SPECIALE PENTRU FEMEI

În Republica Socialistă România se dă o înaltă prețuire muncii femeii, asigurîndu-i-se dreptul de a ocupa orice funcție în domeniul economic și social-cultural, în raport cu pregătirea și capacitatea ei, creîndu-i-se totodată condițiile pentru dezvoltarea multilaterală a personalității sale. În remunerarea muncii pe care o prestează se aplică principiul: la muncă egală cu bărbatul, o retribuție egală.

De asemenea, femeile încadrate în muncă se bucură de măsuri speciale de ocrotire a sănătății și de condițiile necesare îngrijirii și educării copiilor.

Femeile gravide și cele care alăptează nu vor putea fi repartizate la locuri de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase, ori contraindicate medical și nu vor putea fi chemate la ore suplimentare.

Femeile gravide care lucrează la munci grele vor fi repartizate la alte munci mai ușoare, fără ca prin aceasta să li se scadă salariul.

Munca femeilor în timpul nopții, în unitățile industriale, este admisă numai în următoarele cazuri:

a) pentru femeile care dețin funcții de conducere sau funcții cu caracter tehnic care implică o răspundere deosebită;

b) pentru femeile care lucrează în servicii de sănătate și igienă;

c) în cazuri de forță majoră, dacă se produce o întrerupere în funcționarea dispozitivelor și instalațiilor, cînd defecțiunea acestora provoacă încetarea lucrului, precum și în cazul cînd munca este necesară pentru salvarea de la o pierdere inevitabilă a materiilor prime, a materialelor ori produselor;

d) în alte situații deosebite, în unele ramuri de producție stabilite prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

Femeile gravide începînd din luna a șasea și cele care alăptează nu vor fi repartizate la muncă de noapte.

Femeile au dreptul la concediu de maternitate plătit, care se compune dintr-un concediu prenatal de 52 de zile și un concediu postnatal de 60 de zile.

Dacă nașterea se produce înainte de expirarea concediului prenatal, concediul postnatal se prelungește cu numărul zilelor de concediu prenatal neefectuate.

Unitățile sînt obligate să acorde femeilor în cursul programului de lucru pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului, de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus și întors la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși 2 ore zilnic. Pauzele se acordă pînă la împlinirea de către copil a vîrstei de 9 luni, putîndu-se prelungi pînă la 12 luni în cazul copiilor prematuri, distrofici și al celor care pun probleme deosebite de îngrijire, pe baza recomandărilor medicale.

La cererea mamei, pauzele pentru alimentarea și îngrijirea copilului vor fi înlocuite cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic. Femeile al căror program de lucru este, potrivit dispozițiilor legale, de 7 ore sau mai mic vor beneficia de reducerea acestuia cu o oră.

Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alimentării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra remunerării sau altor drepturi materiale.

Femeile care au copii bolnavi mai mici de 3 ani li se vor acorda, cu avizul medicului, concedii plătite pentru îngrijirea acestora, care nu se includ în concediul de odihnă.

Femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu 1/2 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine; timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii de muncă, timp lucrat cu o normă întreagă.

REGLEMENTARE: Legea nr. 1/1970 (B.Of. nr. 27/27.III.1970)
Legea nr. 12/1971 (B. Of. nr. 131/21.X.1971)
Instrucțiunile Ministerului Finanțelor și C.S.M.S. nr. 7 000/1964 și Proiectul Codului muncii

familia

„Statul ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului"

(Art. 23 din Constituția R.S.R., republicată în B.Of.nr. 44/1972)

CĂSĂTORIA

Vîrsta soților: bărbatul — minimum 18 ani; femeia — 16 ani; pentru motive temeinice (maternitate, boală) se poate încuviința căsătoria femeii care a împlinit 15 ani, pe baza unui aviz medical, de către comitetul executiv al consiliului popular municipal sau județean.

Este oprită căsătoria:

— pentru cei care sînt deja căsătoriți (căsătoria este desfăcută din ziua în care s-a făcut mențiune de pe hotărîrea definitivă de divorț pe marginea actului de căsătorie. Termenul este de două luni de la rămînerea definitivă a hotărîrii de divorț, care nu poate fi depășit sub sancțiunea rămînerii fără efect a hotărîrii de divorț);

— între rudele în linie dreaptă și colaterală pînă la al patrulea grad inclusiv (comitetul executiv al consiliului popular municipal sau județean poate da încuviințare pentru motive temeinice rudelor în linie colaterală de gradul al patrulea);

— între cel care înfiază sau ascendenții lui, de o parte, și cel înfiat ori descendenții acestuia, de alta;

— între tutore și persoana minoră, atîta timp cît este perioada tutelei;

— pentru alienatul mintal, debilul mintal și cel care este lipsit vremelnic de facultățile mintale, atît timp cît nu are discernămîntul faptelor sale.

Declarația de căsătorie se face de viitorii soți, personal, la comitetul executiv al consiliului popular al domiciliului sau reședinței unuia dintre ei. Dacă unul din viitorii soți nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, el va putea face declarația în localitatea unde se află, la serviciul de stare civilă, care o va transmite din oficiu, și fără întîrziere, serviciului de stare civilă competent pentru încheierea căsătoriei.

Actele necesare la serviciul de stare civilă: buletinul de identitate, certificatul de naștere în original și copii simple sau legalizate. În cazul unei căsătorii anterioare, dovada desfacerii ei, cu hotărîrea de divorț definitivă sau certificatul de despărțire, ori certificatul de deces; certificatele medicale oficiale privind starea sănătății viitorilor soți.

FILIAȚIA

Copilul născut în timpul căsătoriei va avea în certificatul de naștere, la rubrica «părinți», pe cei doi soți, indiferent dacă a fost conceput înainte sau după încheierea căsătoriei.

Copilul născut după desfacerea sau anularea căsătoriei are ca tată pe fostul soț al mamei, dacă a fost conceput în timpul căsătoriei (calculat între a treia sută și a o sută optzecea zi dinaintea nașterii), și anume dacă mama nu s-a recăsătorit, caz în care operează prezumția de paternitate față de noul soț. Declarația de înregistrare a nașterii se face la comitetul executiv al consiliului popular al locului unde a avut loc nașterea, în termen de 15 zile de la data nașterii.

Termenul de declarare este de 24 de ore în cazul nașterii unui copil mort.

Actele necesare pentru declararea nașterii sînt:

— certificatul de constatare a nașterii eliberat de maternitate;

— buletinele de identitate ale părinților;

— certificatul de căsătorie.

Pentru copilul născut în afara căsătoriei filiația față de tată se stabilește prin:

— recunoașterea voluntară a tatălui, care se poate face: a) printr-o declarație dată la starea civilă o dată cu înregistrarea nașterii sau ulterior; b) prin înscris autentic în fața notariatului de stat; c) prin testament. Recunoașterea voluntară nu este supusă unui termen de prescripție;

— hotărîre judecătorească, în urma acțiunii introduse de către mamă în numele copilului pentru stabilirea paternității.

Termenul pentru exercitarea acestei acțiuni este de un an de la data nașterii copilului. În cazul cînd mama a convieţuit cu pretinsul tată sau dacă acesta a prestat întreţinerea copilului, termenul de un an va curge de la încetarea convieţuirii sau a întreţinerii.

În cazul în care pentru copilul născut în timpul căsătoriei s-a introdus de către soţul mamei acţiunea în tăgăduirea paternităţii şi aceasta a fost admisă, termenul de un an începe de la data rămînerii definitive a hotărîrii.

Pentru admiterea acţiunii în stabilirea paternităţii trebuie administrate toate probele pentru a se constata dacă acest copil este rezultat din legăturile intime dintre mamă şi presupusul tată în perioada concepţiei.

Pe lîngă dovezile cu acte (scrisori, fotografii) şi martori, pot fi utilizate şi expertizele medicale: 1) analiza grupelor sanguine a copilului şi ale celor doi părinţi,din care pot rezulta două situaţii: a) copilul are o grupă sanguină pe care o are şi tatăl prezumtiv, dar mai sînt şi alţi bărbaţi în aceeaşi grupă şi atunci trebuie coroborată aceasta cu ansamblul probelor dosarului; b) copilul are o grupă de sînge străină de aceea a tatălui şi în această situaţie este exclusă paternitatea sa, indiferent de celelalte dovezi.

2) —expertiza dermatoglifică, prin care se stabilesc asemănări şi deosebiri pe baza amprentelor digitale, palmare şi distale (podul palmei şi tălpile picioarelor).

Hotărîrea judecătorească definitivă prin care s-a stabilit paternitatea se înscrie prin menţiune pe marginea actului de naştere.

Acţiunea de tăgăduire a paternităţii poate fi pornită de soţ, dacă este cu neputinţă ca el să fie tatăl copilului, judecîndu-se în contradictoriu cu mama.

Termenul este de 6 luni de la data cînd soţul a cunoscut naşterea copilului. Prin orice fel de probe (martori, interogatoriu, acte, expertize medicale) trebuie să se stabilească imposibilitatea ca soţul să fie tatăl copilului (de exemplu: soţii nu au locuit împreună, fiind separaţi în fapt pe perioada concepţiei, sau soţul era condamnat şi în detenţie privativă de libertate etc.)

Înfierea

Se face în interesul celui înfiat, scopul fiind de a li se da, în special copiilor fără părinţi, posibilitatea de a fi crescuţi şi educaţi într-o familie, ce se îngrijeşte de dezvoltarea fizică şi morală corespunzătoare ţelurilor urmărite de statul nostru.

Numai minorii pot fi înfiaţi. Cu toate acestea, va putea fi înfiată şi persoana majoră care, în timpul minorităţii, a fost crescută de cel care vrea să o înfieze. Nu pot înfia decît persoanele majore şi care sînt cu cel puţin 18 ani mai în vîrstă decît cei pe care vor să-i înfieze.

Actele necesare la autoritatea tutelară de la domiciliul celui care înfiază:

— cererea pentru încuviinţarea înfierii;

— declaraţia de consimţămînt din partea înfietorilor (dacă numai unul din soţi înfiază,este necesar şi consimţămîntul celuilalt soţ);

— declaraţia de consimţămînt din partea părinţilor fireşti ai copilului minor;

— declaraţia de consimţămînt din partea înfiatului, dacă acesta a împlinit 10 ani.

(Toate declaraţiile de consimţămînt se dau în scris, fie direct la autoritatea tutelară, fie prin act autentificat de notariat.)

— certificatul de căsătorie al înfietorilor;

— certificatele de naştere ale înfietorilor în copie legalizată, din care vor rezulta diferenţa de vîrstă şi gradul de rudenie dintre înfietor şi înfiat;

— certificatul de căsătorie al părinţilor fireşti ai copilului în copie legalizată;

— adeverinţa din cîmpul muncii a înfietorilor cu dovada salariului şi aceleaşi acte din partea părinţilor fireşti;

— certificatele medicale privind starea sănătăţii înfietorilor eliberate de circumscripţia sanitară respectivă;

— declaraţia înfietorilor că nu au suferit pedepse penale;

— orice alte acte necesare pentru a se dovedi că cei care înfiază prezintă toate garanţiile de a da copilului creşterea şi educarea corespunzătoare.

Autoritatea tutelară va da o decizie prin care se încuviinţează înfierea şi în care se trece numele pe care urmează să-l poarte cel înfiat (se poate aproba să continue să poarte vechiul nume, adăugîndu-l pe cel dobîndit prin înfiere). Pe baza acestuia se eliberează un nou act de stare civilă.

REGLEMENTARE: Codul familiei.

OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE

Există între **soț și soție, părinți și copii, cei care înfiază și înfiat, bunici și nepoți, străbunici și strănepoți, frați și surori.** Soțul care a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț este obligat să continue a da întreținere copilului cît timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi firești au murit, sînt dispăruți ori sînt în nevoie. În aceleași condiții este obligat și cel care a luat un copil pentru a-l crește, fără a întocmi formele cerute pentru înfiere.

Copilul are drept la întreținere pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani, fără a fi necesare alte probe decît certificatul de naștere, iar dacă este în continuarea studiilor și dă dovadă de stăruință și silință la învățătură pînă la terminarea acestora, dar nu mai mult de 25 de ani. Întreținerea se stabilește pînă la 1/4 din cîștigul părinților pentru un copil, 1/3 pentru doi și 1/2 pentru trei sau mai mulți copii.

Toți ceilalți, pentru a obține întreținere, trebuie să dovedească că se află în nevoie și, din cauza incapacității de muncă, nu pot realiza venituri; la fixarea ei se ține seama și de mijloacele celui ce urmează să o plătească și de alte obligații pe care le are.

ALOCAȚIA DE STAT PENTRU COPII

Instituită prin Decretul nr. 285/1960, alocația a fost majorată și extinsă în anii 1971 și 1972 datorită rezultatelor însemnate obținute în dezvoltarea economiei naționale și preocupării permanente a statului de a acorda tot sprijinul oamenilor muncii cu mai mulți copii, venituri mai mici, promovînd astfel cu consecvență principiile echității socialiste.

- Noile alocații se plătesc începînd de la 1 noiembrie 1972, diferențiate după nivelul veniturilor, numărul copiilor aflați în îngrijirea familiilor și mediul (urban sau rural) în care domiciliază beneficiarul. (Vezi tabelul.)
- Avînd în vedere generalizarea învățămîntului obligatoriu la 10 ani, vîrsta pînă la care se acordă alocația pentru copii s-a prelungit de la 14 la 16 ani.
- În afară de cei care beneficiau de alocație, de la 1 septembrie 1971 s-a extins și pentru:

a) «copiii militarilor în termen și ai elevilor școlilor militare care, la data încorporării, nu erau angajați;

b) copiii pensionarilor I.O.V.R. domiciliați în mediu rural;

c) copiii persoanelor cărora, deși fac parte din categoriile care beneficiază de alocația de stat pentru copii (salariați, pensionari, studenți, militari etc.), în prezent nu li se acordă această alocație întrucît în familiile lor se realizează și alte venituri impozabile».

De aceea, Decretul nr. 285/1960 privind acordarea alocației de stat pentru copii a fost republicat în Buletinul oficial nr. 100/21 august 1971, împreună cu toate modificările. Reproducem trei articole din Instrucțiunile nr. 1515/1966 pentru aplicarea decretului care elucidează următoarele probleme:

— cine este beneficiarul de alocație în cazul părinților divorțați?

— care este modalitatea în cazul despărțirilor în fapt?

— cum se procedează cînd soțul refuză să dea declarația tip necesară obținerii alocației?

Art. 24—litera **c**: «În cazul părinților divorțați:

— dacă ambii se încadrează, beneficiar al alocației este părintele căruia i s-a încredințat copilul, indiferent dacă primește pensie de întreținere;

— dacă numai unul din părinți se încadrează, beneficiar al alocației este acesta. Alocația i se va plăti lui în cazul cînd i s-a încredințat copilul sau, în caz contrar, se va remite de către organizația de stat respectivă părintelui căruia i s-a încredințat copilul».

Art. 26—alineat final: «Dacă există o hotărîre judecătorească din care rezultă că familia este abandonată sau că se plătește pensie pentru întreținerea copilului, soția angajată cu contract de muncă pe durată nedeterminată (sau pensionară) este direct beneficiară de alocație. În această situație soțul nu poate fi și el beneficiar de alocație pentru copilul respectiv».

Art. 28—alineat final: «În cazul în care soțul (respectiv tatăl copilului) refuză, din motive șicanatorii, întocmirea declarației tip, unitatea respectivă poate înlocui declarația salariatului, la cererea mamei, printr-un proces-verbal încheiat în fața «a doi martori», din care să rezulte refuzul acestuia, pe această bază drepturile de alocație fiind remise direct mamei, în condițiile legii ».

AJUTOARE PENTRU MAMELE DIN FAMILIILE CU MULTI COPII

Prin decretul Consiliului de Stat, intrat în vigoare de la 1 noiembrie 1972, se acordă ajutoare lunare din partea statului de 200 lei pentru mamele cu 8 sau 9 copii și de 300 lei pentru cele cu 10 sau mai mulți copii.

La determinarea numărului de copii, în vederea stabilirii ajutoarelor, se iau în considerare copiii în vîrstă de pînă la 18 ani împliniți, copiii care își continuă studiile la orice formă de învățămînt, pînă la terminarea studiilor, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani, și cei incapabili de muncă, indiferent de vîrstă. Se iau în calcul și copiii proveniți dintr-o căsătorie anterioară a unuia dintre soți sau din afara căsătoriei.

Nu se iau în calcul copiii înfiați de alte persoane sau încredințați de instanțele judecătorești unor alte persoane.

Ajutoarele se acordă mamelor, indiferent dacă acestea sînt sau nu salariate, cooperatoare, pensionare sau dacă realizează venituri din alte surse, atît în mediul urban cît și în cel rural. Dacă mama este decedată sau în orice alt caz în care, în lipsa mamei, copiii se află în îngrijirea tatălui lor, ajutorul se acordă acestuia pe timpul cît sînt îndeplinite condițiile prevăzute.

Ajutoarele se plătesc mamelor în continuare și după ce numărul de copii luat în considerare la acordarea inițială a acestora se micșorează ca urmare a trecerii lor în alte categorii decît cele menționate sau a decesului.

Stabilirea ajutorului se face prin decizie a comitetului executiv al consiliului popular comunal, orășenesc, municipal sau al sectorului municipiului București în raza căruia beneficiarul își are domiciliul, pe baza copiilor certificate de pe actele de naștere și a dovezilor prin care se atestă continuarea studiilor după vîrsta de 18 ani sau starea de invaliditate, după caz.

Plata ajutoarelor se face de către comitetul executiv al consiliului popular în raza căruia domiciliază beneficiarul, din fondurile alocate în acest scop prin bugetul de stat.

ACORDAREA ALOCAȚIEI PENTRU COPII

Rangul copiilor în familie	Mediul	Plafoane de venituri (lunare)				
		pînă la 1 500 lei	1 501— 2 000 lei	2 001— 2 500 lei	2 501— 3 000 lei	3 001— 4 000 lei
Rangul I	urban	150	120	100	—	—
	rural	100	70	50	—	—
Rangul II	urban	160	130	110	100	—
	rural	110	80	60	50	—
Rangul III–V	urban	180	150	130	110	100
	rural	130	100	80	60	50
Rangul VI	urban	200	170	150	130	120
	rural	150	120	100	80	70
Rangul VII	urban	210	180	160	140	130
	rural	160	130	110	90	80
Rangul VIII	urban	220	190	170	150	140
	rural	170	140	120	100	90
Rangul IX și următoarele	urban	230	200	180	160	150
	rural	180	150	130	110	100

PĂMÎNTUL VIETNAMULUI:

mîndru și îndurerat

Lupta eroică, îndelungată a poporului vietnamez dusă împotriva intervenției imperialiste, cu imense pierderi materiale și umane, dar cu o voință nezdruncinată de a trăi liber, demonstrează că nici o forță în lume nu poate îngenunchea un popor hotărît să facă orice sacrificii pentru apărarea ființei sale naționale. Pe pămîntul însîngerat al Vietnamului, sub flăcările bombardamentelor, viața se organizează cu înverșunare, pentru a rezista agresiunii.

În multe întreprinderi din R.D. Vietnam lucrează un număr mare de femei. La fabrica de electromecanică din Hanoi, muncitoarele răspund chemării de a asigura patriei produse cît mai multe și de bună calitate.

Copiii — vlăstarele de viață ale R.D. Vietnam de mîine — sînt îngrijiți și educați cu deosebită grijă.

Moment impresionant: întîlnirea eroinei Ta Thi Kien, din Vietnamul de Sud, cu luptătoarele din Vietnamul de Nord. Aceeași dragoste de patrie le animă în lupta pentru cauza libertății și independenței naționale.

Mii de luptătoare din Vietnamul de Sud fac parte din forțele de autoapărare locale. Aceste femei din miliția populară sînt gata în orice clipă să-și apere patria.

drumul marinei popovici

La 19 februarie 1972, echipajul Marinei Popovici a stabilit 5 recorduri mondiale. Avionul AN-22 a atins viteza de 580 km/oră, parcurgînd 2 000 km cu o greutate de 30, 35, 40, 50 de tone.

Iar peste cîteva zile, același echipaj a obținut, pe același avion, încă 5 recorduri mondiale. A fost atinsă viteza de peste 600 km/oră, parcurgînd 1000 km cu o greutate de 30, 35, 40, 45 și 50 de tone.

Una din zilele obișnuite de muncă ale Marinei Popovici a început, ca de obicei, cu un zbor încordat. Deasupra pămîntului se ridicase soarele, iar dincolo, sus, unde se urca avionul, se vedeau încă foarte clar stelele. Îmbinarea dimineții cu noaptea dădea o senzație de neobișnuit, de care ea era îndrăgostită.

După zbor, Marina a venit acasă, a prînzit, a controlat caietele fetei ei mai mari, Natașa, apoi, rugînd-o pe cea mică, Nina, să nu facă gălăgie, s-a culcat. Cum i se întîmpla adesea în orele de odihnă, gîndurile ei zburau departe. Se părea că creierul «fotografiază» ceea ce a văzut și a trăit nu de mult.

Romaniție... În ultimii ani, Marina primea adesea foarte multe flori. Trandafiri, lalele cît o ceașcă, garoafe de toate nuanțele. Apoi amintirile se învălmășeau, imaginile se schimbau.

Războiul... Familia Marinei se stabilise într-un sat siberian, Puskarevka. Pînă la școală trebuia să facă cîte 10 km. Probabil că greutățile anilor de război i-au călit caracterul, perseverența. A început să învețe la institutul de aviație. Dacă cineva ar fi spus atunci că va ajunge să zboare mii de ore, că va pilota avioane moderne, că va stabili 13 recorduri mondiale, ar fi zîmbit timidă și neîncrezătoare. Era foarte timidă. Se socotea urîtă, neîndemînatică, nu știa să danseze. Dar la zbor era talentată și perseverentă. Pilota atunci avionul UT-2, o mașină destul de capricioasă, pretențioasă. «Dacă o vei stăpîni, precis că vei ști să zbori», îi spunea adesea instructorul Marinei.

Într-o zi, Marina s-a dus la un concert la club, unde «artiștii muzicieni» erau aviatori dintr-un alt oraș. Acolo l-a cunoscut pe Pavel Popovici, aviator și el. Au urmat alte întîlniri și, odată, ea i-a adus lui Pavel cîteva narcise. De unde era să știe că peste ani, soțul ei, Pavel Popovici, va lua cu dînsul în cosmos buchetul acela mic de narcise presate?!

Pavel a plecat apoi în Extremul Orient. Își scriau

Pilota atunci avionul UT-2, o mașină destul de capricioasă, pretențioasă. «Dacă o vei stăpîni, precis că vei ști să zbori», îi spunea adesea instructorul Marinei.

Într-o zi, Marina s-a dus la un concert la club, unde «artiștii muzicieni» erau aviatori dintr-un alt oraș. Acolo l-a cunoscut pe Pavel Popovici, aviator și el. Au urmat alte întîlniri și, odată, ea i-a adus lui Pavel cîteva narcise. De unde era să știe că peste ani, soțul ei, Pavel Popovici, va lua cu dînsul în cosmos buchetul acela mic de narcise presate?!

Pavel a plecat apoi în Extremul Orient. Își scriau în fiecare zi. Și mai tîrziu, ca atîtea alte zeci de milioane de tineri, s-au căsătorit. Marina i-a fost lui Pavel nu numai soție, ci și prietenă, tovarășă de muncă. Știa ce-l așteptă pe Pavel în cosmos și nu e ușor cînd știi... Pavel a simțit și el asta, mai tîrziu, cînd urmărea de pe pămînt zborul Marinei pe avionul L-29, cînd a stabilit primul ei record de viteză. A fost și primul record stabilit în U.R.S.S. de către o femeie pe un avion cu reacție. Apoi, ceva mai tîrziu, ea a obținut alte două recorduri mondiale.

Într-o dimineață de februarie'72, de pe aerodromul de lîngă Moscova, s-a ridicat un «Anteu» gigant. Se părea că este greu să se ridice cu o încărcătură de 50 de tone. Dar a pornit lin. Cînd a aterizat, Marina a fost primită cu ovații. Condusese un avion uriaș, cu echipajul în întregime masculin. Ulterior, ea a stabilit în două zboruri zece recorduri mondiale.

De unde miroase a flori? Sînt flori acuma peste tot, în cabina «Anteu»-lui, acasă, pe măsuța de lîngă patul ei. Visul se desprinde de amintiri. Marina doarme. Mîine are o zi grea...

TATIANA AGAFONOVA

Maria Nichiforov

(Urmare din pag. 83)

EXPLOZIE FEMININĂ

J.O. de la München reține în paginile sale aceste secvențe: cele două performere, românca Argentina Menis și sovietica Faina Melnik, care doborîseră pe rînd, în perioada preolimpică, de cîteva ori recordul mondial, se întîlneau într-un duel încleștat, electrizant. În acest ultim spectacol atletic de gală, cînd pentru unul din cele 80 000 de locuri s-au plătit sume exorbitante, s-a atins apogeul marilor întreceri. Argentina Menis debutează fantastic. Doboară de două ori vechiul record olimpic (65,06 m — prima aruncare). Faina Melnik se sperie și, de teamă ori din ambiție, aruncă, la a treia încercare, cît probabil nici ea nu credea (66,62 m). Performanța atletei sovietice, cînd apare pe tabela de marcaj, inițial, pare incredibilă. Încercările Argentinei de a o învinge și a realiza cel mai bun rezultat al carierei sale, pînă la urmă, n-au fost încununate de succes.

Sîmbătă, 23 septembrie 1972, în triunghiularul de la Constanța, Argentina Menis a realizat 67,32 m, o cifră senzațională. Dacă aceasta s-ar fi întîmplat cu două săptămîni în urmă, la München... Tinerețea și ambițiile atletei, optimismul ei robust ne rezervă, cred, surpriza unor noi ascensiuni spectaculoase în viitorul ei sportiv. Sperăm că ea va atinge o cifră pe care, dacă nu ne-ar fi propus-o singură, «vreau să ating limita celor 70 de metri!», ne-ar fi teamă s-o scriem. Mareă ei carieră sportivă de-abia a început...

Deși fără performanțe deosebite, prezențe remarcabile la München au fost și celelalte două atlete ale noastre, Lia Manoliu și Viorica Viscopoleanu, campioane olimpice în Mexic. Lia a realizat o performanță unică, valabilă poate pentru o viață întreagă, aceea de a fi prezentă la toate ultimele șase olimpiade. În acest fel, chiar dacă ea n-a urcat pe podiumul München-ului, cucerește simbolica medalie de aur — medalie poate la fel de valoroasă ca cea cucerită în Mexic — a longevității sportive la cel mai înalt nivel. Dar realizările Liei și Vioricăi, pentru atletismul și sportul românesc, sînt mult prea mari pentru a putea conul de umbră al eclipsei parțiale de la J.O. München '72 să le estompeze...

...Flacăra olimpică s-a stins demult. Ne rămîn în minte formula magică de rămas bun — apărută în ultima zi — și, în același timp, o invitație: «La revedere la Montreal '76!» Marii sportivi, eroi și eroine de legendă care au luat acum înfățișarea oamenilor simpli, obișnuiți, se vor reîntîlni sau nu peste 4 ani într-un alt univers al prieteniei, înțelegerii și solidarității umane. Și atunci, Olimpiada münchenează va rămîne — cum spunea cineva — doar un vis frumos, o amintire, doar un popas sentimental și romantic al tinereții...

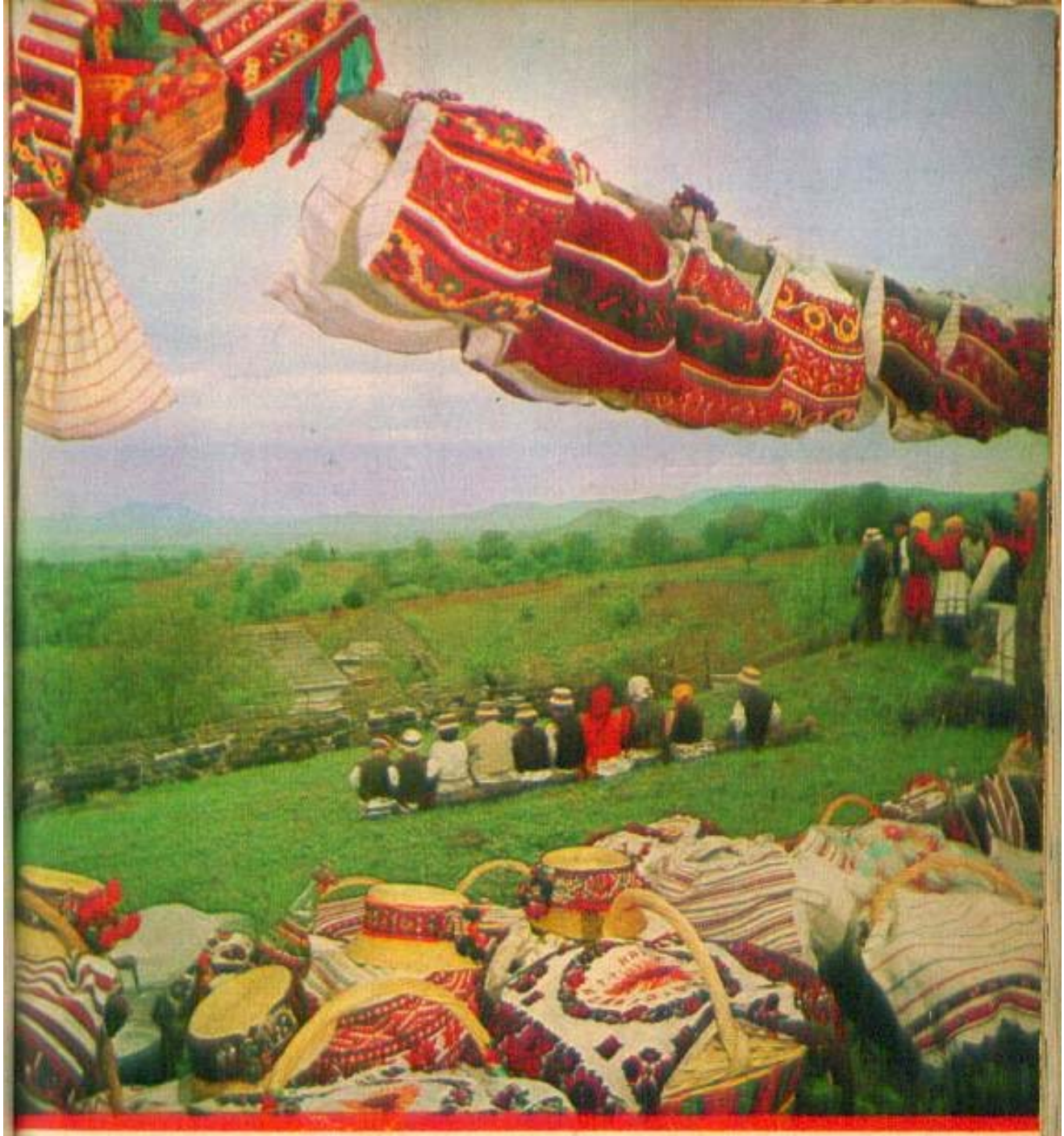

«Simbra oilor»

pe un picior de plai...

Culturi străvechi dorm în pămîntul patriei. La Hamangia, «Gînditorul» s-a ascuns timp de 100 000 de ani, la Istria călcăm pe cioburi de amforă de vîrste milenare, la Sarmizegetusa mormintele dezgropate vorbesc despre trecut. Este istoria...

Douăzeci de veacuri stratificate au plămădit lăstarii frumuseților populare. În Maramureș peste 170 de hore sau doine, cîntece de leagăn, de nunți, colinde, blesteme și balade s-au trecut din tată-n fiu și-au ajuns în zilele noastre. În satele îndepărtate, la Oltina, Ostrov sau altele, scoarțele au culori vii și obiectele casnice sînt obiecte de artă. În Oaș, dansul dur, cu icnete și tropăituri înfundate, amintește munții ce par a se bate în capete. Este tradiția...

FEMEI HAIDUCI

de ELISABETA MOLDOVEANU-NESTOR
și TATIANA GĂLUȘCĂ

În decursul timpurilor, femeia satului românesc a fost nevoită să-și împletească menirea ei firească cu duritatea vicisitudinilor vieții ce implicau în luptă în primul rînd bărbații. Astfel, lovită de nedreptățile instituționalizate cu cruzime, mai ales în timpul domniei otomane — sursă de jaf pentru domni, boieri, ciocoi, negustori și călugării hrăpăreți —, unele femei au trebuit să schimbe furca și fuiorul de lînă cu spada sau carabina, leagănul copilului cu frîul calului, căminul familiei cu bordeiul ascuns în desișul codrilor.

Fiecare dintre aceste femei, devenite haiduci, a avut de răzbunat moartea cumplită sau surghiunul tatălui, fratelui, soțului, fiului sau iubitului.

Unele dintre ele luptau travestite în bărbat și nu erau descoperite decît după ce mureau și li se împlinea ritualul înmormîntării.

Așa cum reiese din spusele povestitorilor, ele luau parte activă la acțiunile cetei de haiduci, devenind în acest caz «femei de codru». Cîteva dintre acestea au împlinit chiar rolul de comandant, numită de obicei «căpitănească» sau «starostea haiducilor», la aromâni «capidană».

Timpul în care fenomenul haiduciei a fost în plină desfășurare, atît la noi cît și la popoarele balcanice, cu ecou în baladele populare, se poate socoti începînd cu secolul al XVII-lea pînă în pragul secolului al XX-lea.

La noi, locurile unde și-au desfășurat activitatea acești viteji, dîrji și hotărîți exponenți ai celor oropsiți, au fost mai ales drumurile ce străbăteau pădurile. Dintre cele mai vestite au fost, după cum se cunoaște, cele ale codrilor Vlăsiei, propice pentru aceste acțiuni, întrucît erau situate în preajma Capitalei și Dunării, adică acolo pe unde circulația era intensă din punct de vedere al călătorilor cît și al avuției ce purtau cu ei.

Cîntecele, povestirile, toponimia și chiar unele monumente au păstrat vii, pînă în zilele noastre, nume de femei din popor, cu însușiri deosebite, care au încrustat în memoria colectivității sătești amintirea actelor lor de vitejie. Dintre aceste temerare amintim aici doar cîteva: Voica Bălaca, Roșia, Floarea, Ileana, Burloaica, Florinca, Vidrașca, Dafta, Logofeteasa, Mina, Neaga, Bucura, Stanca etc. Dintre femeile aromâne care și-au măsurat vitejia cu dușmanii, amintim pe Indina, Zoe, Veta, Puiu, iar cea care a ajuns să lupte chiar pe pămîntul țării noastre a fost Iana.

Vom aminti, succint, ceea ce s-a păstrat în legătură cu viața și faptele cîtorva dintre femeile haiduci.

Voica Bălaca a haiducit împreună cu frații ei Stanciu și Niță și sora sa Bucura — «copiii Bratului» — cum îi numește balada.

Roșia, o altă vestită haiducă, conducătoare de ceată, a fost soție credincioasă, văduvită din cauza cruzimii oarbe a arendașului. Durerea și revolta o scot «la drumul mare» pentru a răzbuna omorîrea soțului.

Unii dintre bătrînii de la care s-au cules informațiile, între care Gheorghe Neacșu, de 86 de ani, din satul Movila, jud. Ilfov, povestește: «Străbunul meu Ion Neacșu, din Cojasca, a fost în ceata Roșiei. S-a aciuat în banda ei, cînd l-a prins cu frînghia, cum să obișnuia atunci de lua la armată flăcăii».

Florea Cîrstea, de 61 de ani, din Movila, Periș, jud. Ilfov, a aflat despre Roșia de «cînd eram mic, tata era ceferist și locuiam la canton. Eram mulți copii și pînă răsărea luceafărul, moș Ion Cîmpoieru ne povestea despre Roșia. Dimineața eram obosiți, nu ne puteam scula să mergem la sapă. Multe bătăi am mîncat pentru haiduca asta. Ieșea înaintea boierilor avuți, a negustorilor cu mărfuri. Da la săraci. L-a

pedepsit pe Ghelase (arendașul grec), care afuma cu ardei bordeiele țăranilor (pentru a obține cu sila birul)». Despre Roșia mai știu de la Moș Simion din satul Osrat-Corbeanca (jud. Ilfov), de 91 de ani. Cînd a făcut-o căpitănească, au ridicat toți săbiile și le-au înfipt în pămînt: Să trăiești căpitănească! (jurămîntul pe armă și pămînt). Era soră de cruce cu toată ceata. Nu se putea atinge nici un bărbat de ea, că pierea ceata. Se purta ca bărbații. Avea sfetnici haiduci, dintre prietenii bărbatului ei. Avea ștafetă, straje. Fluiera și-i dădea de veste».

— *Aideți haiduci după mine*
Că știu seama-n codru bine
De n-oi face dreptate eu
Să nu calc cu murgu meu.
Toată lumea să mira
Dă ce Roșia le spunea
Calu murg încăleca
Cu săbioara să-ncingea
De judecat îmi judeca
Pă arendaș îl pedepsea
La săraci tot împărțea.

Pe colnicul care trece prin foștii codrii ai Vlăsiei, în preajma Perișului, către fosta cetate «Bălteni», drumeții întîlnesc un lac căruia localnicii îi spun «Roșia», în amintirea haiducei.

Cam în al treilea deceniu al secolului al XIX-lea, a trăit o altă conducătoare de voinici:

Era **Floarea** *haiduca,*
Haiduceasa codrilor,
Starostea bărbaților.

cum spune balada, «Floarea codrilor, căpitan de haiduci», cum o găsim în volumul «Domnița din Snagov» al lui Panait Istrati.

Haiduca Floarea, originară din satul Lipia, județul Buzău, așa cum relatează autorul mai sus citat, s-a format sub înrîurirea vestiților haiduci Iancu Jianu și Grozea, care au haiducit o bună parte de timp în codrii Vlăsiei. Ea devine căpitănească începînd cam din anul 1836. Cîmpul principal de acțiune era între drumurile mari ale foștilor codri ai Vlăsiei, drumuri care converg spre punctul denumit și astăzi «Valea întunecoasă», în raza comunei Periș-Ilfov.

Lupta deschis, pe față, dar și travestită, la adăpostul «obrăzarelor» din piei de animale, sau deghizată în negustorească, țigancă sau boieroaică. Cutreiera drumurile Vlăsiei, făcînd popasuri la hanuri, dejugători, tîrle și sălașe.

Bătrînii povestesc că, în urma unui conflict cu un arendaș, Grozea este condamnat la moarte. Atunci, Floarea — căpitănească haiducilor — merge la Kiseleff și obține strămutarea pedepsei cu moartea în închisoare, la ocna din Telega, unde sta într-o cușca suspendată cu frînghii ce erau roase de șoareci.

Alt povestitor spune că, pentru ajutorul dat la fuga unui rob din fiare, starețul mănăstirii Căldărușani a contribuit la prinderea Floarei, care a fost legată

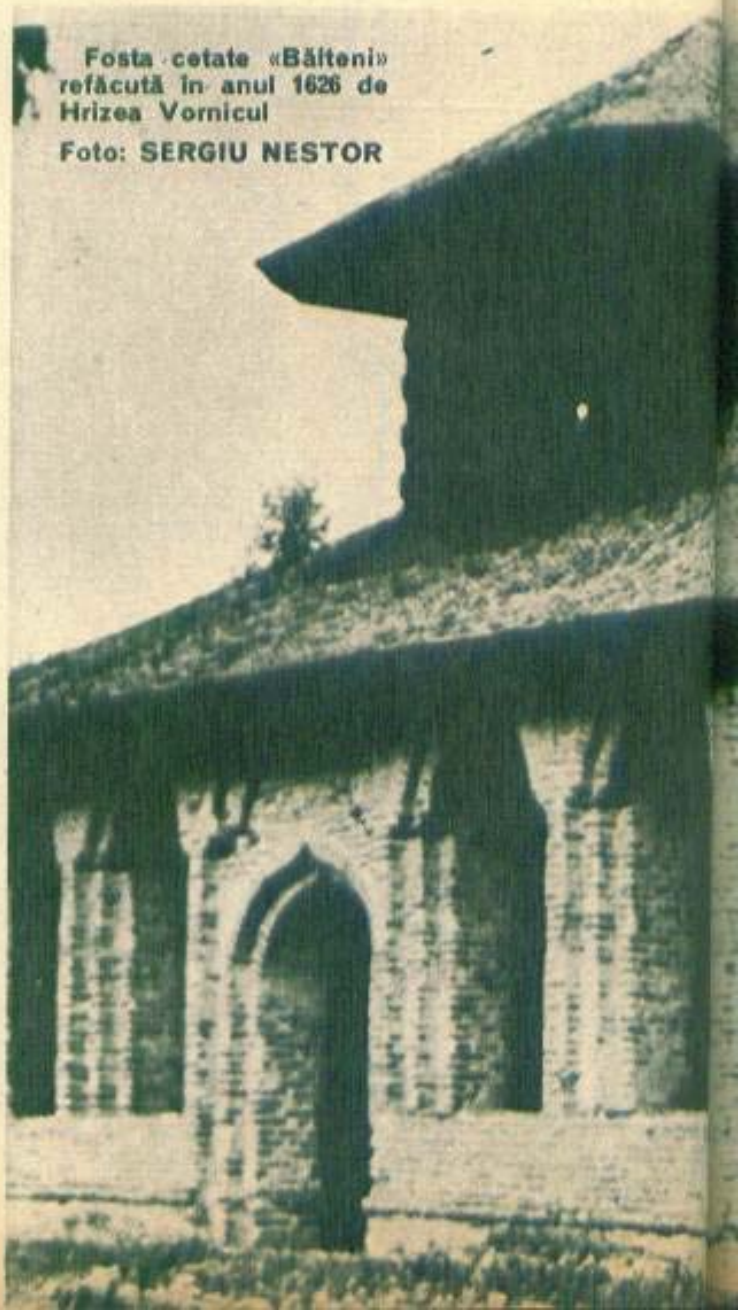

Fosta cetate «Bălteni» refăcută în anul 1626 de Hrizea Vornicul

Foto: SERGIU NESTOR

și bătută cu vina de bou. Ea a răbdat chinul pînă au eliberat-o cetașii săi.

Floarea — căpităneasa de haiduci — «insufla entuziasm, făcînd fapte măreţe, după inima sa», spune Panait Istrați. Ceata haiducilor condusă de Floarea întreprinde acțiuni în sprijinul lui Alexandru Ioan Cuza. Bătrînii povestesc că unii dintre haiduci aveau cunoștință de reformele pe care Cuza intenționa să le aducă, pentru care au încercat prin forță să-i determine pe boierii munteni antiunioniști să sprijine alegerea domnitorului.

Legendele și balada spun că, în drum spre București, Alexandru Ioan Cuza, însoțit de suita sa, poposește la unul din hanurile haiducei Floarea. Este informat de complotul unor boieri și al turcilor de a nu-l primi, de a-i zădărnici ajungerea la București. Atunci, Floarea, în fruntea a 40 de cetași haiduci călări, întărește garda personală a lui Cuza, străjuind și netezind, prin mijloace proprii vremurilor de atunci, drumul pînă în capitală al primului domnitor al Principatelor Române.

Foaie verde a bobului,
Sus la streaja drumului,
S-au strîns șoimii codrului,
Codrului fîrtatului,
Și sînt cete de voinici,
De cînd erau mici,
În codru pitici.
Toți cu arme lustruite
Și cu săbii zugrăvite.
Lîngă dînșii cine șade
Cu capul plecat pe coate?
Șade Floarea codrilor,
Starostea haiducilor.
Și pe cine îmi păzea?
Chiar pă domnitoru Cuzea
Și pe el mi-l însoțea
Streajă mare îi punea,
Spre domnie în București.

Iată cum semnificația acțiunilor haiducești, în cazul de față a eroismului căpitănesei Floarea, se îndreaptă către idealul național suprem în acele timpuri, unirea românilor sub o singură conducere.

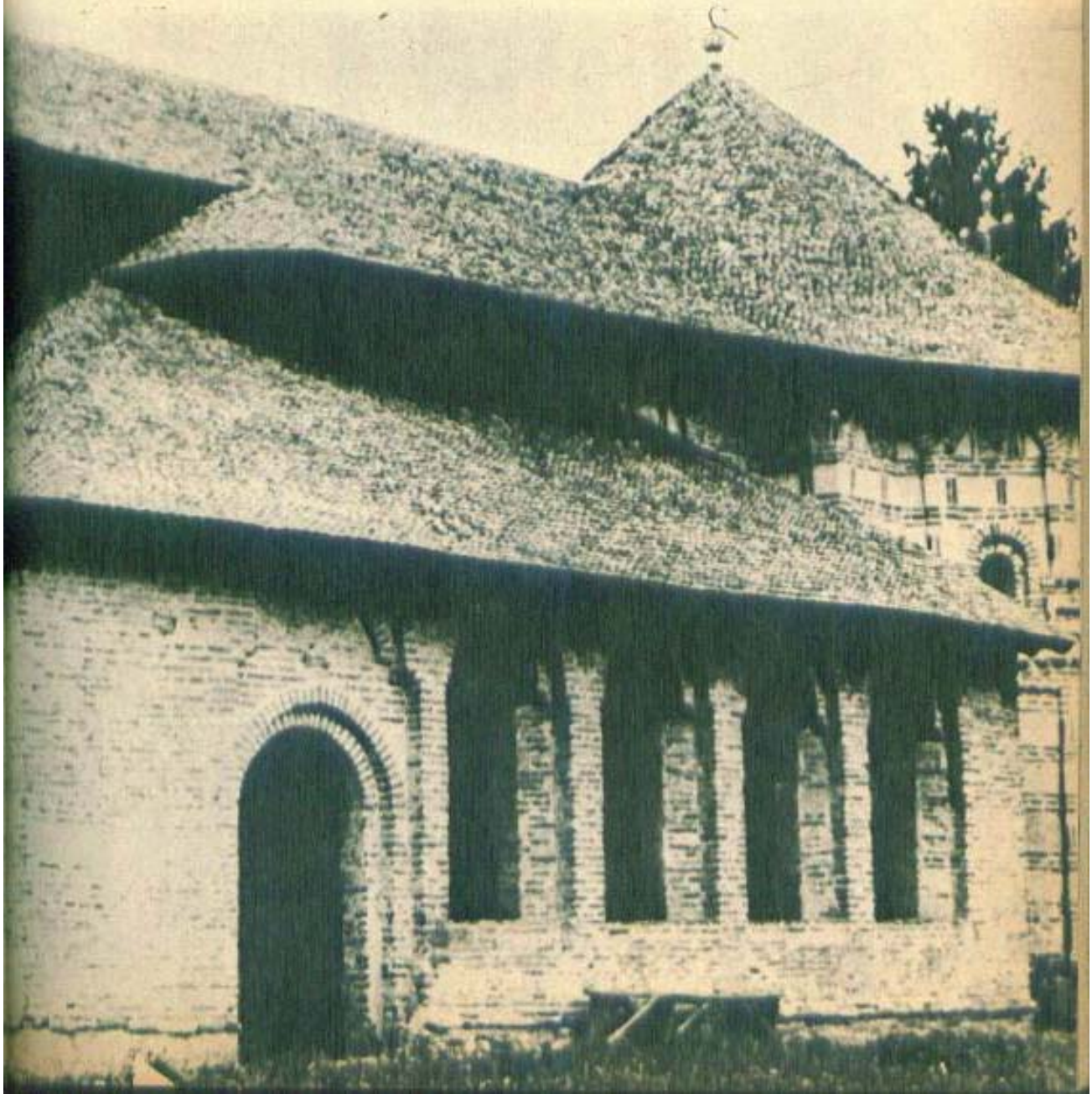

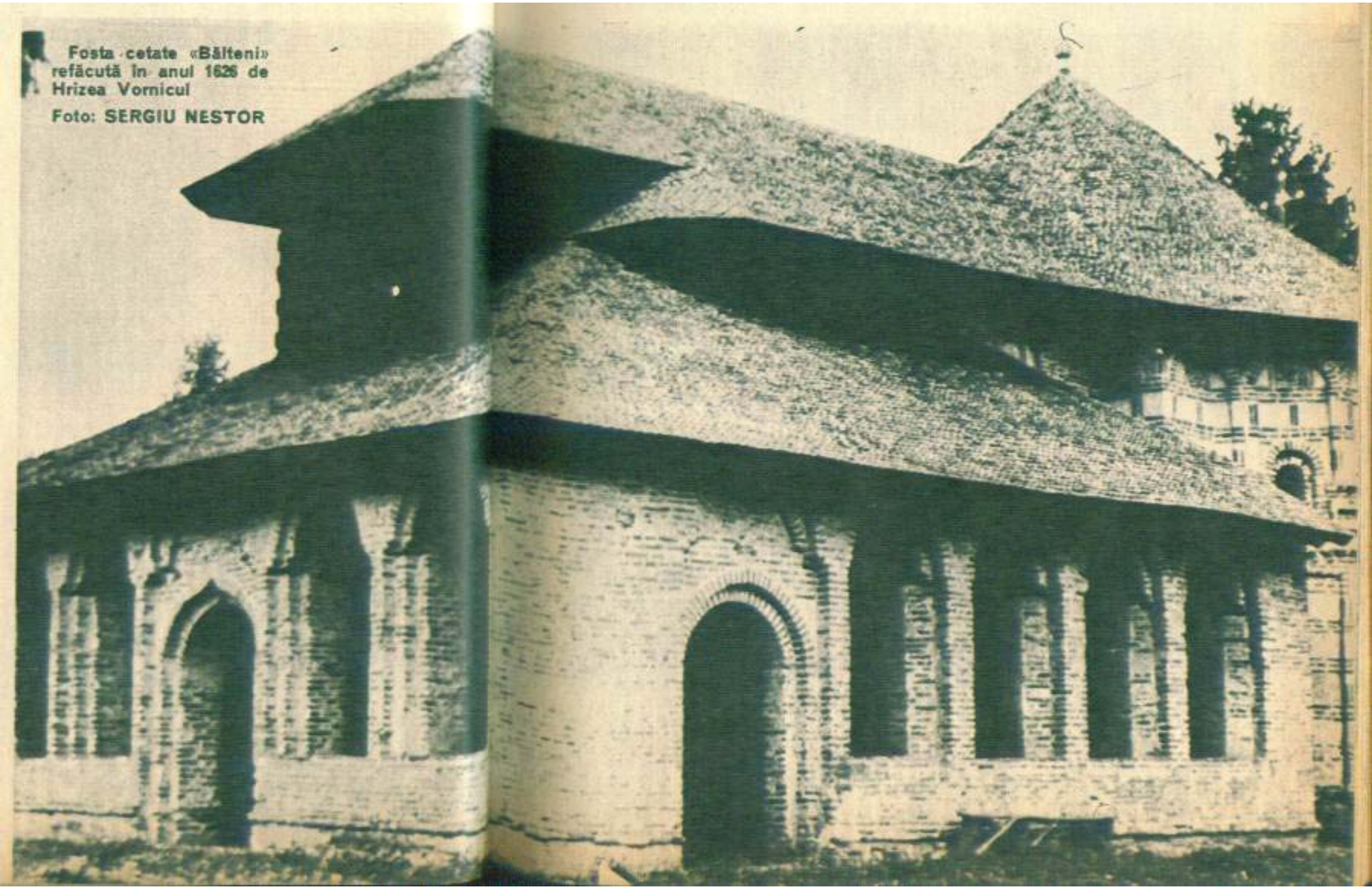

Fosta cetate «Bălteni» refăcută în anul 1626 de Hrizea Vornicul

Foto: SERGIU NESTOR

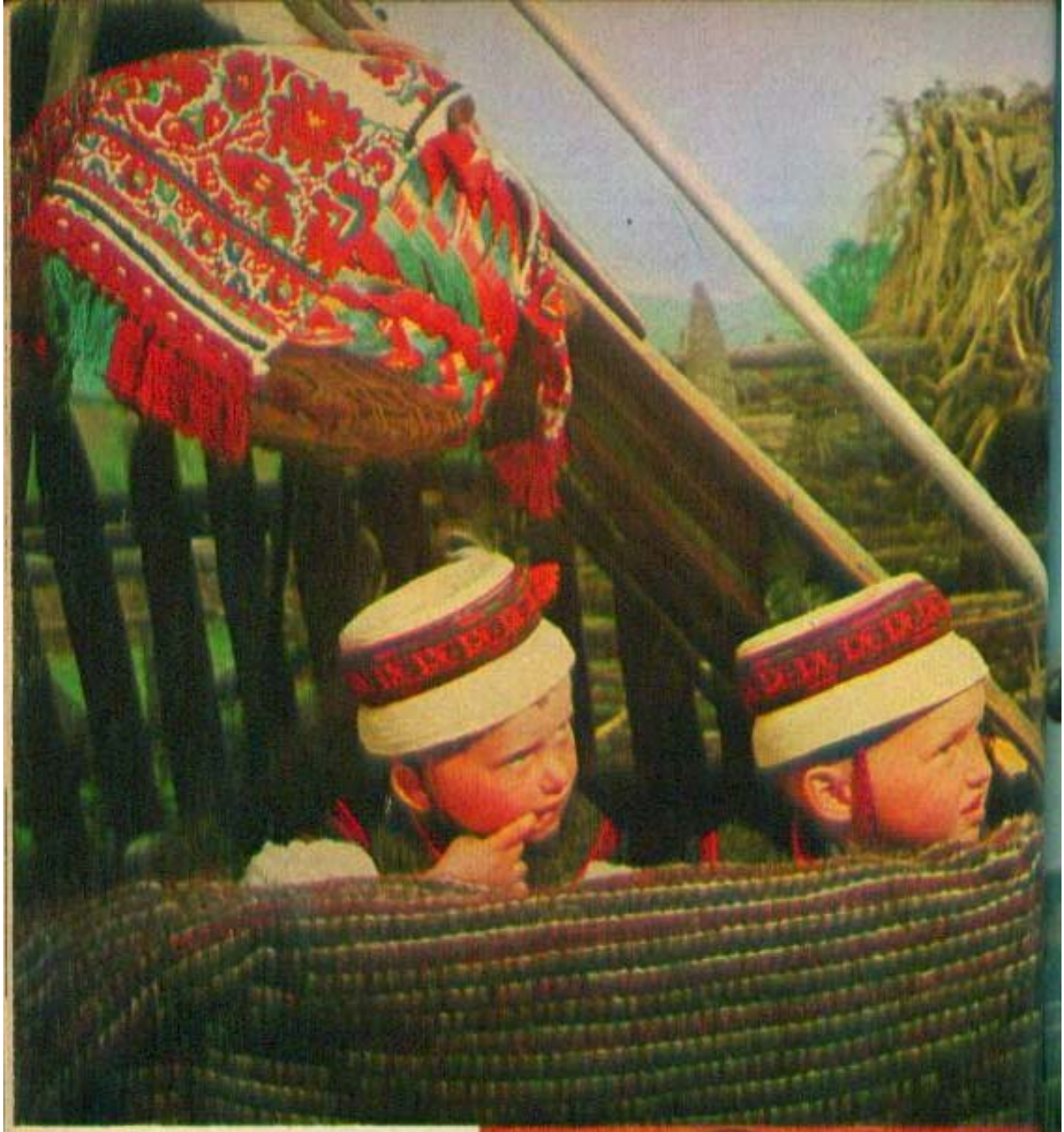

▲ Copii din Oaș

Casă țărănească din comuna Ciocănești ▶▶

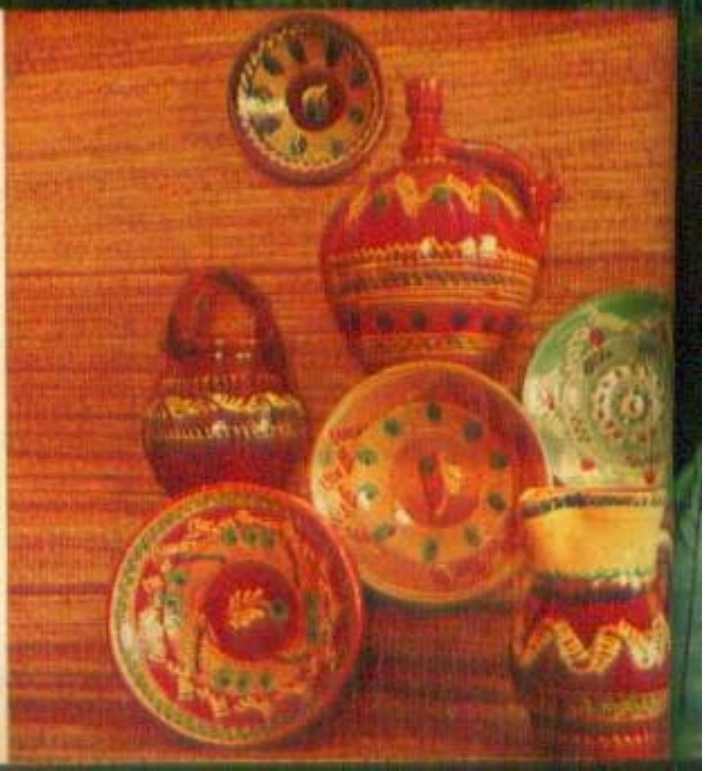

Ceramică oltenească ▶

Foto: N. GOLGOTIU

CULTURA– un bun al maselor

de **ELEONORA MĂRCULESCU**
președinta Comitetului județean al femeilor Galați

Condițiile vieții contemporane situează problema culturalizării femeii în cadrul procesului amplu de educație a adulților, sub influența conținutului socio-cultural al epocii, cultura constituind permanent o necesitate indispensabilă femeii zilelor noastre, cu largi posibilități de a-și perfecționa fizionomia sa spirituală.

În rîndurile ce urmează, voi relata unele aspecte ale evoluției culturii gălățene, spre a puncta cîteva momente ale accesului femeilor la acest proces spiritual. Centru cu o mișcare muncitorească puternică, Galațiul a fost întotdeauna un oraș unde masele populare au împletit lupta pentru o viață mai bună cu năzuințele de a-și lărgi prin cultură orizontul de înțelegere a lumii, a societății. Încă de la hotarul veacului, putem constata inițiative progresiste, care urmăreau eliberarea femeii din întunericul neștiinței și ignoranței.

În ultimii ani ai secolului trecut iau ființă primele trei școli de adulte în județul Galați, iar între anii 1900 și 1910 cîteva biblioteci, cu un număr infim de cărți, în localitățile rurale, ca: Șendreni, Cuca, Oasele, Nicorești, Brăhășești, Poiana, orașul Galați avînd încă din 1889 biblioteca «V.A.Urechea», iar în 1913 prima universitate.

Aceste timide începuturi s-au dezvoltat apoi prea puțin, și numai odată cu instaurarea puterii populare, sub conducerea P.C.R., viața orașului a intrat, odată cu cea a întregii țări, pe un nou și luminos făgaș.

România a moștenit peste 4 milioane de analfabeți (aproape 1/3 din totalul populației), din care femeile dețineau procentul de peste 78%, a condiționat ca în primul deceniu de la eliberare să se dea preponderență activității de culturalizare extensivă și de difuzare a cunoștințelor elementare și medii. Perioada următoare și cea prezentă, în condițiile creșterii gradului de cultură și civilizație, se caracterizează prin afirmarea funcției de informare diferențiată, specială, care devine un comandament al integrării sociale.

Prin vasta rețea de instituții culturale și de artă create în anii construcției socialiste s-a asigurat femeilor gălățene accesul la variate forme ale culturii de masă prin puternica bază materială de care dispune: 87 de cămine culturale, 5 case de cultură, 119 cinematografe, 532 de biblioteci cu 2 500 000 de volume, 4 muzee, 2 unități de artă profesioniste, a căror activitate satisface nevoile spirituale și ale populației feminine.

Manifestările tradiționale ce se organizează anual la locul istoric al bătăliei de la Roșcani sau pe dealurile buciumașilor lui Ștefan cel Mare, la pădurea de salcîmi de la Hanu Conache, concursul interjudețean de muzică ușoară românească «Glasul primăverii», deschis anual artiștilor amatori, fazele concursurilor republicane — toate acestea asigură un climat propice accesului la cultură și afirmării artistice a maselor, din rîndul cărora remarcăm cu satisfacție o prezență feminină în proporție de 40%.

Tot mai multe femei participă și la suita de manifestări culturale și artistice intitulate sugestiv: «Danubius» — Galați, «Incandescențe», «Prezență, combativitate, răspundere», «Cibernetică», «Prezențe și valori feminine gălățene».

Beneficiem de puternice mijloace de formare și educare a conștiinței socialiste. Abonații la radio și radioficare depășesc în județul nostru cifra de 115 000. Setea de cunoaștere, de lectură este ilustrată și prin numărul impresionant al cărților difuzate sau puse la îndemînă prin librării și biblioteci. Din fișele bibliotecilor ne putem da seama că femeile reprezintă peste 50% din numărul total al cititorilor, arătînd un veritabil interes pentru cărțile de literatură și de specialitate.

Muzeele și expozițiile județene cunosc o afluență de vizitatori mereu sporită. Printre ei întîlnim, în egală măsură, femei, mai ales cînd tematica este specific feminină, ca expoziția «Femeia în arta plastică»

Prezența lor în sălile de teatru, ale caselor de cultură, ale căminelor culturale, participante active la manifestările politice și culturale specifice, la expuneri, simpozioane, lectorate, seri de lectură, vizionări de spectacole, procese cinematografice, concursuri, reprezintă o mărturie grăitoare a accesului femeilor la cultură, a asigurării condițiilor egale de dezvoltare a capacităților lor intelectuale.

Participarea femeilor din județul nostru la

diferite forme de culturalizare înregistrează, an de an, o curbă progresivă, de la cercuri de lectură, lectorate pînă la cursurile universității populare «Femeia și socialismul», organizate în municipiile Galați, Tecuci, orașele Bujoru și Berești, precum și în comunele județului.

Un studiu sociologic efectuat la Întreprinderile textile Galați, privitor la unele aspecte ale integrării sociale a femeilor într-o unitate de tip industrial, a vădit pregnant interesul acestora pentru cunoașterea și însușirea a tot ce e nou și le poate fi de folos în calitate de om al muncii, de soție și mamă.

Subiecții chestionați au făcut referiri la accesul și interesul ce-l au pentru însușirea cunoștințelor cultural-științifice, prin cursurile universității populare, lectorate pe teme variate, precum și accesul la bibliotecă.

Așezarea activității cultural-educative pe un fundament științific necesită să se aibă mereu în vedere dinamica vieții și muncii femeilor, evoluția cerințelor și necesităților lor spirituale. Acest considerent stă la baza conceperii planurilor de activități ale comisiilor femeilor și ale acțiunilor de masă organizate în conlucrare cu Comitetul pentru cultură și educație socialistă, consiliul județean al sindicatelor etc.

În mișcarea artistică de amatori a județului s-au remarcat numeroase femei ca păstrătoare ale tradițiilor strămoșești, pe care le transmit cu dragoste generațiilor tinere. Un mare număr de femei fac parte din formații corale și grupuri vocale, cum sînt cele din comunele Nămoloasa, Tepu, Tudor Vladimirescu; din formații de dansuri ca cele din Ivești, Pechea, Independența, Liești, Bălăbănești, formații distinse cu premii la concursurile județean și republican ale artiștilor amatori.

La toate aceste exemple, care atestă cadrul favorabil creat de socialism pentru accesul deplin al femeilor la însușirea unui înalt grad de cultură generală și profesională, de dezvoltare armonioasă a aptitudinilor, se cuvine a adăuga contribuția adusă de femei în calitate de realizatoare și transmițătoare ale valorilor culturale. Nu putem trece cu vederea că în județul nostru, din totalul salariaților din învățămînt, cultură, artă și știință, femeile dețin un procent de 61,3%. Contribuția acestora este deosebit de fructuoasă în activități cultural-educative specifice femeilor.

În actuala etapă, calitativ superioară, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ca activiste ale organizației de femei se impune să aducem întreg aportul solicitat de vastul program de lucru prefigurat de Conferința Națională a P.C.R., de programul de activități ideologice și educative în vederea folosirii depline a tuturor mijloacelor de care dispune societatea noastră pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor de femei, formarea omului nou, multilateral dezvoltat.

«Bogățiile patriei» — PUIA AURELIAN, cl. V-a, București

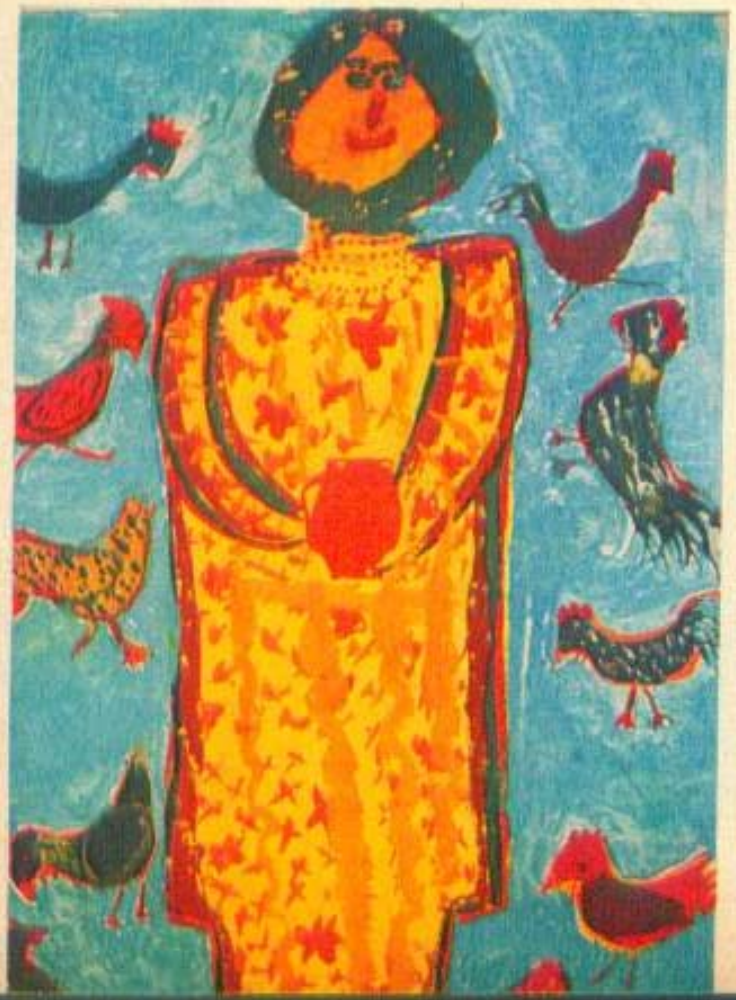

PICTURA COPIILOR — EXPRESIE A SENSIBILITĂȚII LOR

«Mama» —
ANNA MARIA GABOR,
cl. VII-a,
com. Izvorul Trotușului,
jud. Harghita

Se spune despre cei mici că pictează tot atît de firesc cum cîntă pasărea. Pictează cu pasiune ceea ce impresionează imaginația lor, transmițînd spontan și inocent bucuria de viață. Reproduc cu expresivitate și prospețime ceea ce trăiesc intens, creează simboluri cu un instinct neașteptat, echilibrînd culoarea și încadrînd armonios întregul desen. Desigur, ei trăiesc într-un climat care-i tentează la exteriorizare plastică, șocîndu-i emoțional. Talentul lor se-ndreaptă organic spre reflectarea lucrurilor înconjurătoare, reproduce frumuseți ale patriei, aspecte din munca tatălui, a mamei, construcțiile noi care s-au ridicat impresionîndu-i, imagini ale mediului înconjurător. «Mama», «Mirele și Mireasa», «Bogățiile patriei», «Lipscani» etc. reprezintă imagini familiare, surprinse de spiritul lor de observație, căruia i se suprapune o dominantă afectivă proprie vîrstei, pe care ei le convertesc în desene colorate.

Tot atît de adevărat este însă că în țara noastră, și îndeosebi în unele comune — anonime cîndva, acum cunoscute tocmai din cauza acestei activități —, dezvoltarea simțului plastic la copii este o preocupare constantă. Și dacă micii elevi din Vulturești-Argeș sau Cernica-Ilfov, sau Stoenești-Olt au primit premii pentru picturile realizate, se cuvine să amintim că acesta este și meritul dascălilor luminați și pasionați, care cunosc comorile de sensibilitate ascunse în sufletele copiilor.

«Daci și romani» — MIRCEA TECSAN, cl. VI-a, București

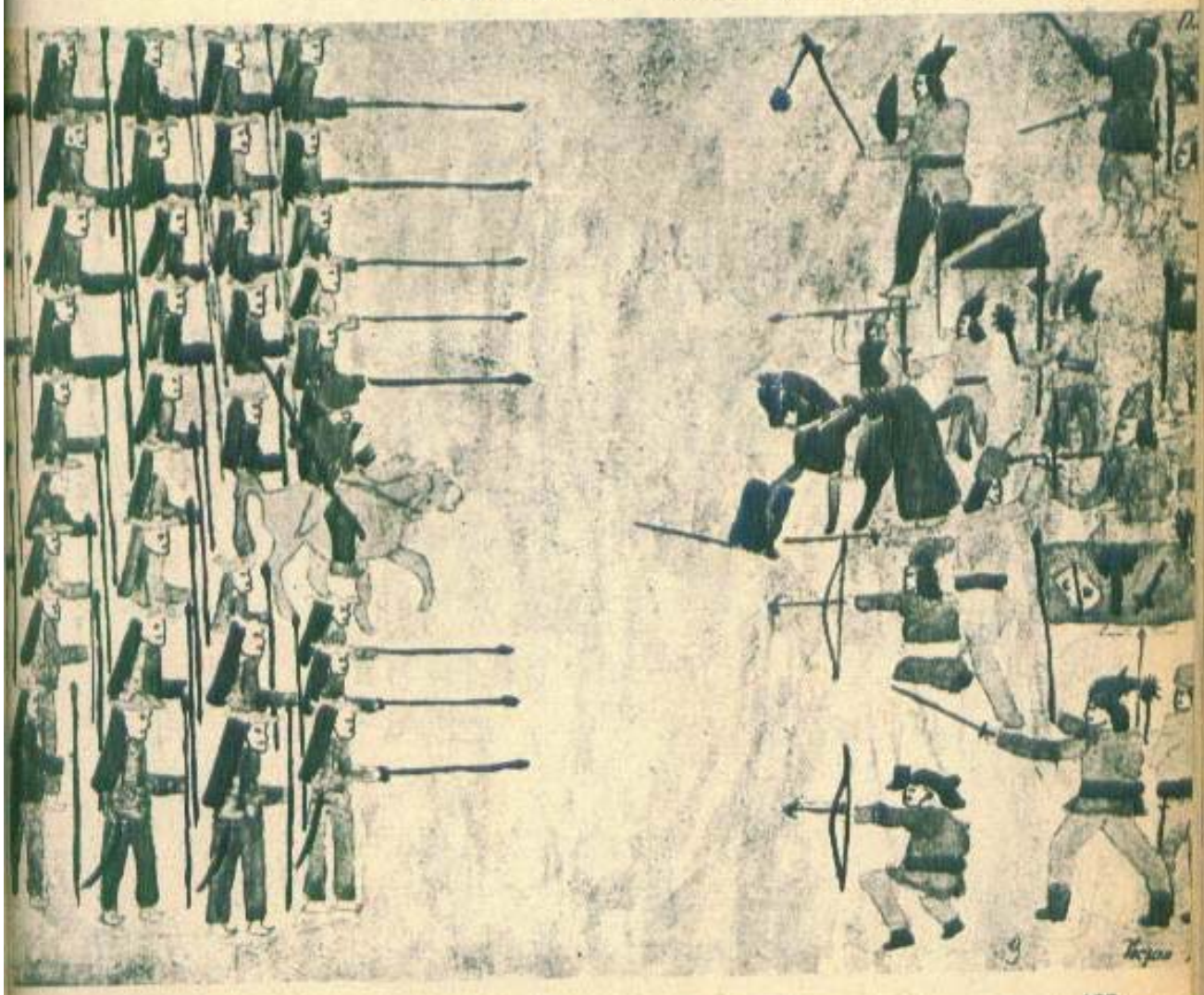

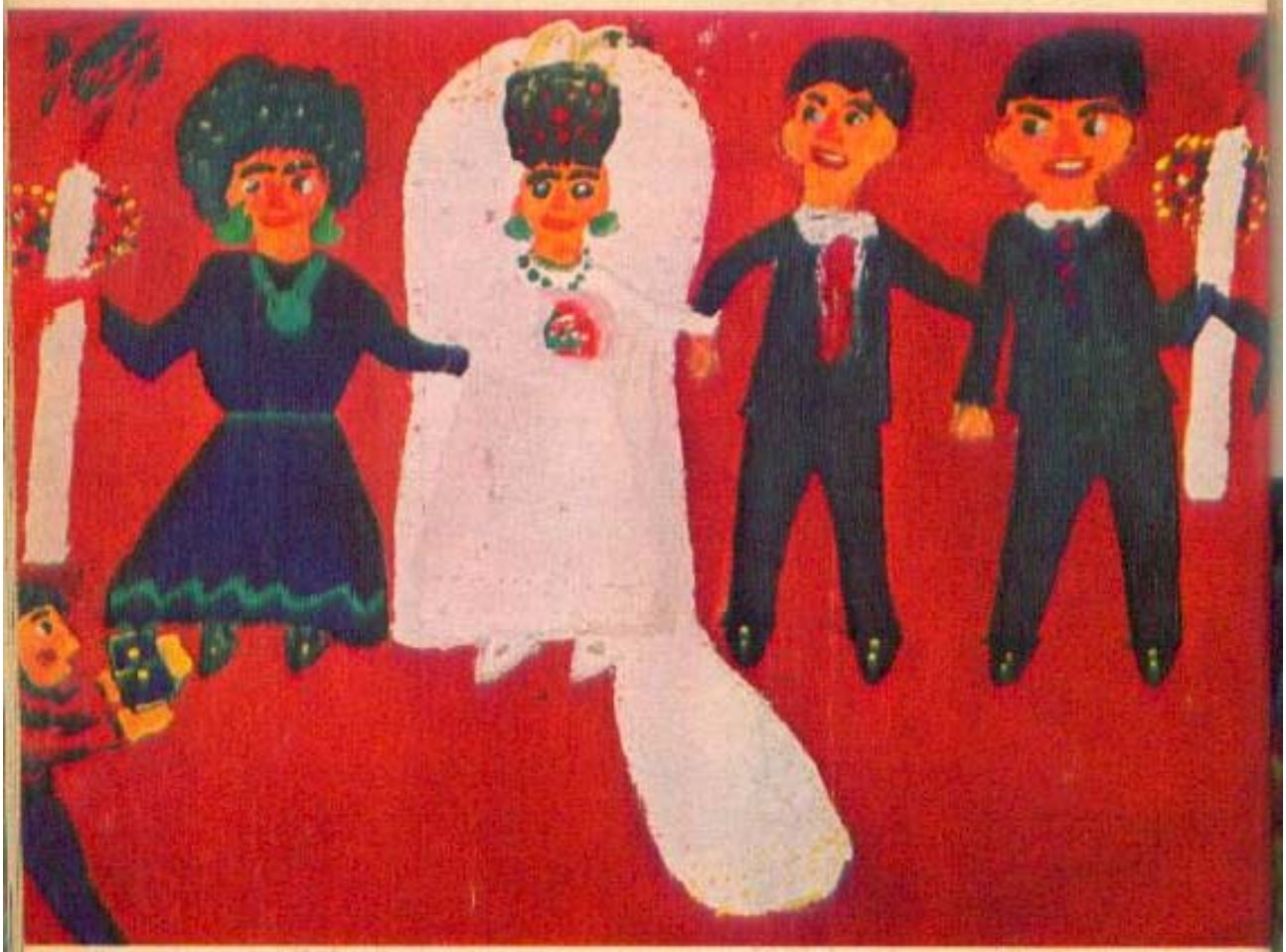

«Mirele și Mireasa» — ADRIAN DINU, cl. VI-a, București

«Corrida» — ILEANA RODICA NIȚU, cl. VI-a, București

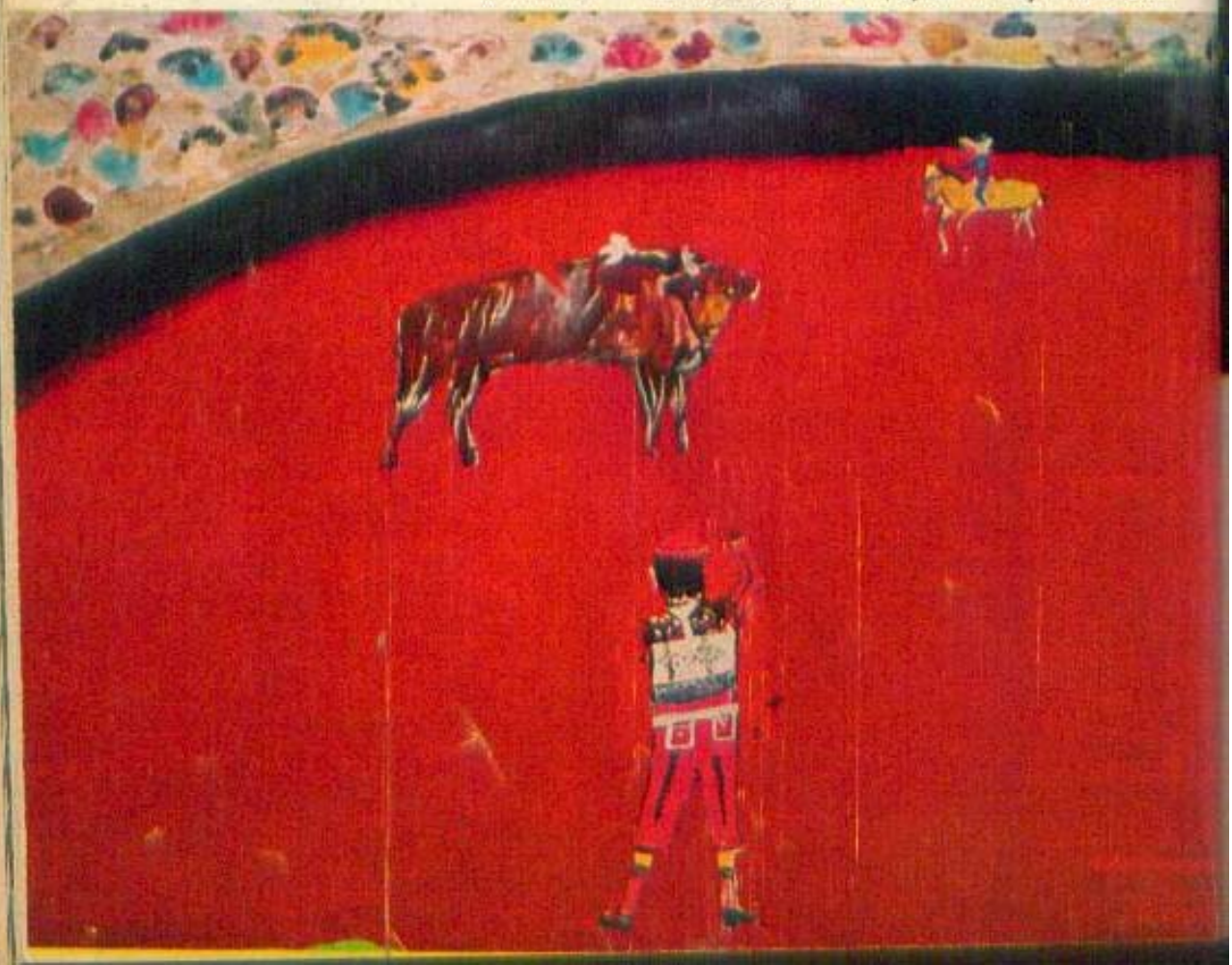

«Visele copilăriei» —
GABRIELA MĂRGESCU,
cl. III-a,
com. Vulturești,
jud. Argeș

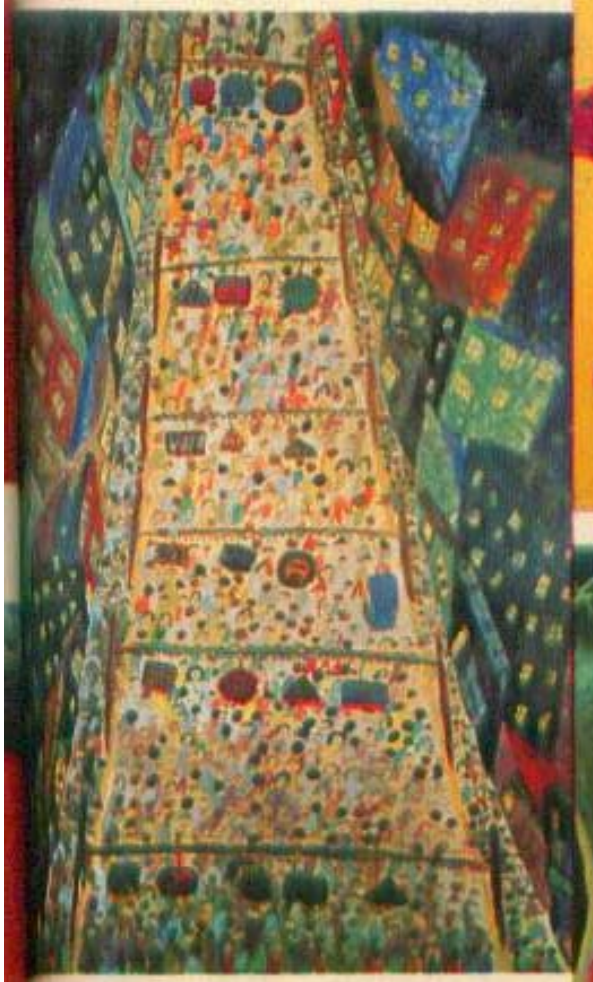

«Lipscani» — C. ENACHE, cl. VII-a,
București

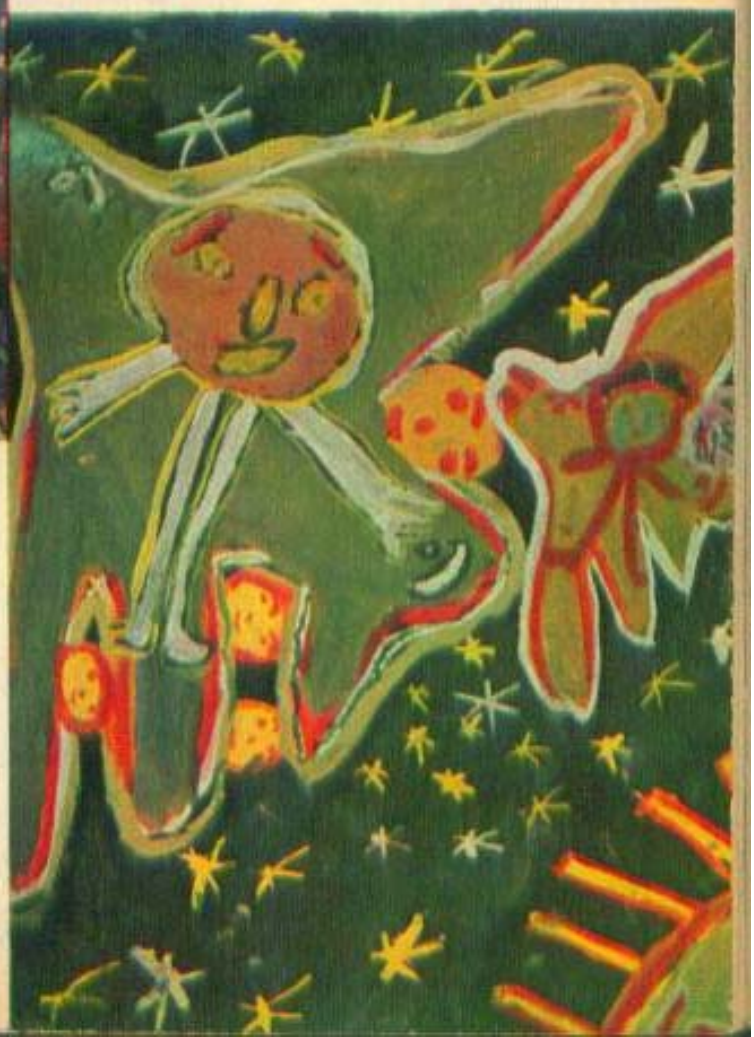

«Noi și mama» —
NELU VOINEA,
cl. II-a,
com. Vulturești,
jud. Argeș

secvențe chineze

«Femeia în Republica Populară Chineză — se precizează în Constituția acestei țări — *se bucură de drepturi egale cu cele ale bărbatului în toate domeniile vieții politice, economice, culturale, sociale și familiale.»* O literă de lege tradusă astăzi în practică în sute de milioane de ipostaze. Femeia Chinei socialiste poate fi întîlnită în cele mai diverse domenii ale activității materiale și spirituale din această țară. Ele ocupă funcții de răspundere, sînt prezente și își aduc o contribuție activă la rezolvarea problemelor țării în *Adunarea Reprezentanților Populari din Întreaga Chină*, organ suprem al puterii de stat. De asemenea, în rîndul militanților de frunte ai P.C. Chinez se află și numeroase femei.

Pe ogoare sau în uzine, în laboratoare sau în sălile de clasă, femeia chineză participă din plin, cu abnegație și entuziasm, la construirea socialismului, la făurirea vieții noi.

Tinere dintr-o unitate militară se întorc de la culesul plantelor medicinale, care-şi găsesc un larg uz în milenara medicină chineză.

Satisfacţia muncii îndeplinite este întipărită pe faţa acestei muncitoare de la binecunoscuta Fabrică de mătase Tungfanghung din Hangchow.

Arta tradiţională chineză va fi continuată şi de aceşti tineri artizani, cărora meşterul se străduieşte să le transmită toată experienţa sa, pasiunea şi minuţiozitatea necesare pentru a realiza lucrări de valoare artistică.

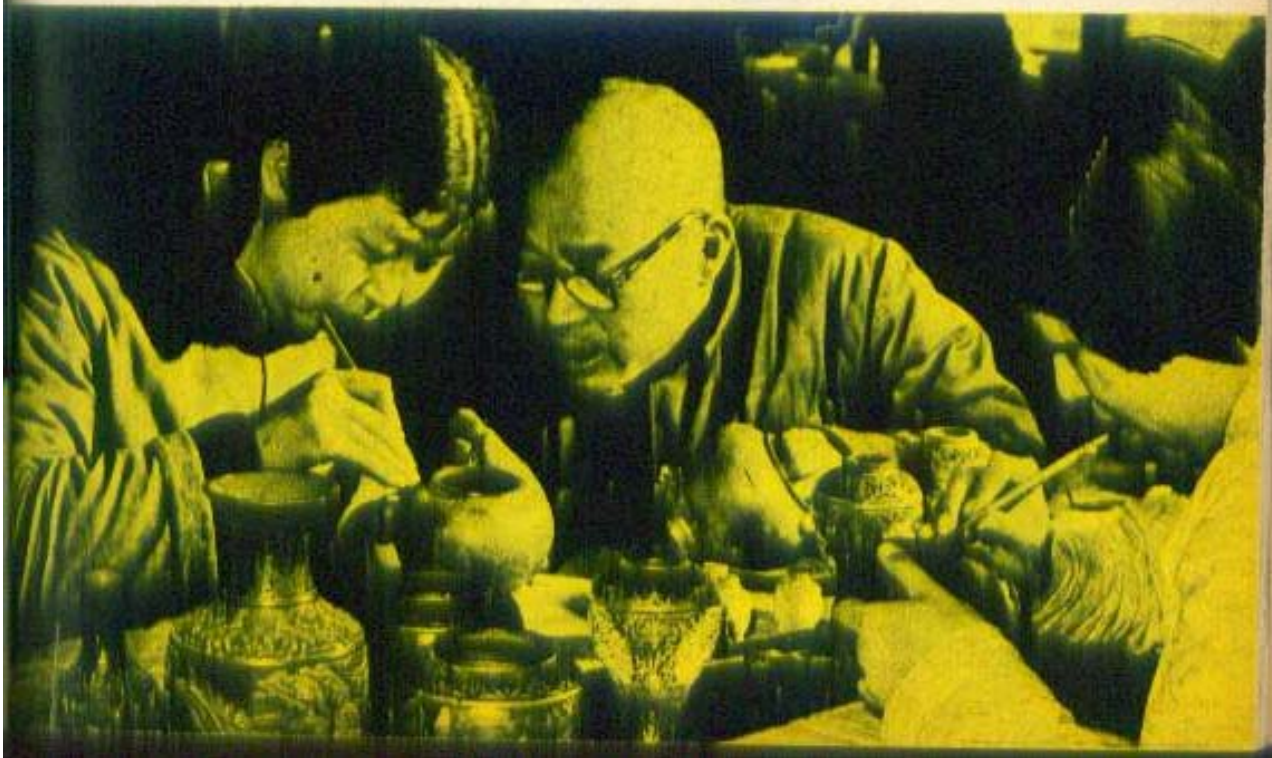

ACTORII DESPRE EI ÎNȘIȘI

Actorul. Sîntem obișnuiți să-i cerem tot. Să pătrundă gîndurile și visurile noastre. Să ne transmită înțelepciune și morală. Să nu ezite cînd îmbracă haina unui ticălos, să nu greșească atunci cînd este bolnav sau poate nefericit. Acolo, în fotoliul confortabil și apărat de întunericul sălii, îl judecăm cu măsurile noastre, pretinzîndu-i să fie fiecare din noi, în fiecare moment. Rar îi acordăm privilegiul de a ne gîndi la el ca la omul de lîngă noi. Întrebarea pe care am pus-o unora dintre cei mai populari actori a vizat tocmai această latură: CARE A FOST PENTRU DUMNEAVOASTRĂ CEL MAI MEMORABIL MOMENT DIN STAGIUNEA TRECUTĂ?

MIRCEA ALBULESCU

Fără îndoială, rolul din filmul «Puterea și Adevărul». Un rol care m-a absorbit cu totul — spiritual vorbind — și nu mi-a permis în acea perioadă să joc nimic altceva. Un rol cu semnificații majore pentru mine. Cu el am încheiat o lungă etapă de căutări. La el am lucrat cu atîta dăruire, identificîndu-mă total cu personajul respectiv, încît în tot acel timp, trăindu-l pe Pavel Stoian 24 de ore din 24, nu mai eram nimic din Mircea Albulescu. Este — cred eu — unul din cele mai pasionante, credibile și incredibile destine realizate în filmul românesc. Cu mult înainte de ultimul tur de manivelă, am declarat în presă că personajul Pavel Stoian este astfel creat încît dacă nu va reprezenta o mare biruință artistică eu voi fi singurul vinovat. Un adevărat examen pe care l-am trecut. Consider acest moment și cel mai memorabil eveniment din întreaga mea carieră artistică de pînă astăzi.

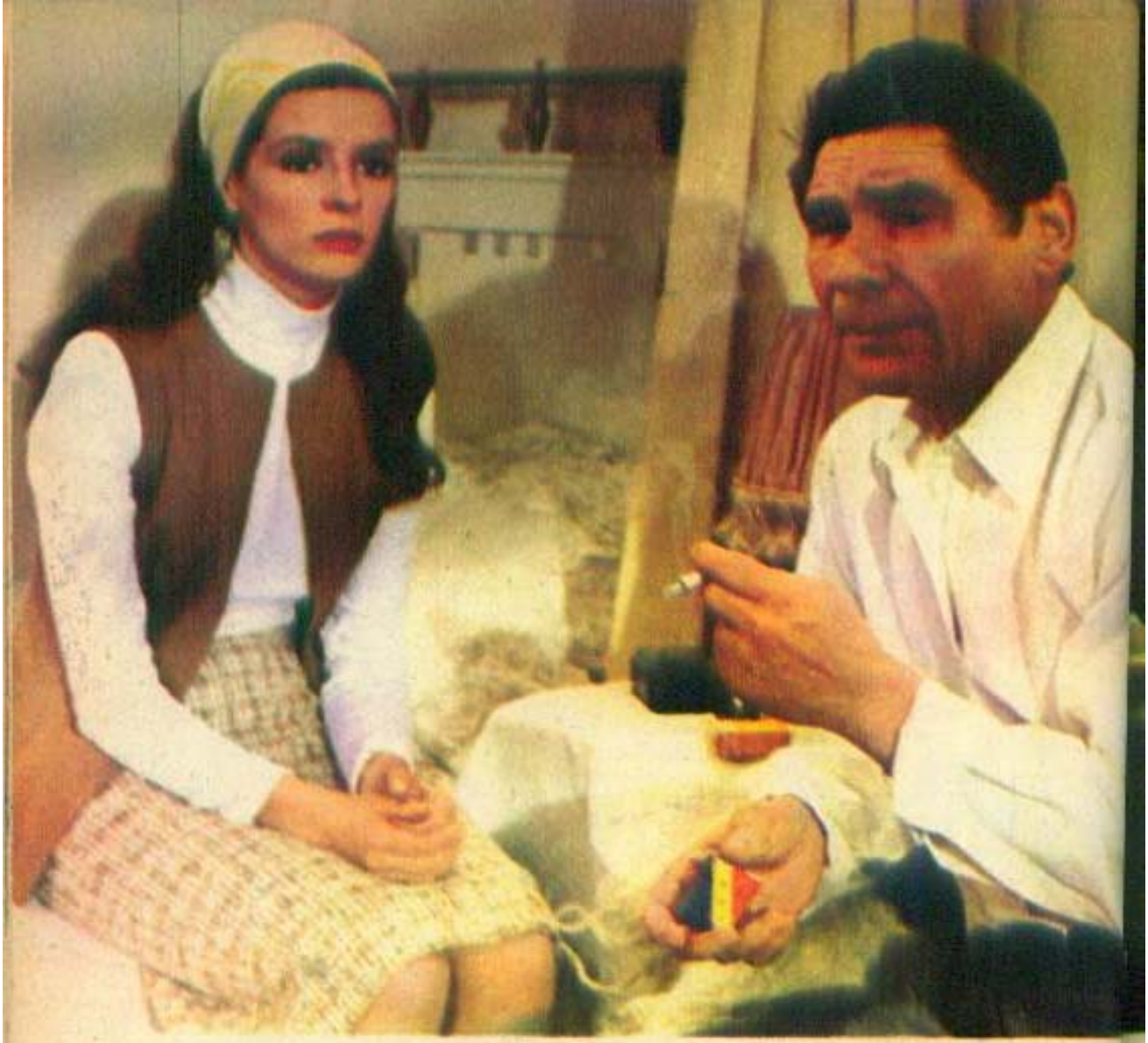

IRINA PETRESCU

A fost stagiunea reconfirmărilor. Succesul de mare răsunet al spectacolului «Leonce și Lena» la Festivalul internațional de la Edinburg, în septembrie 1971, și un strălucit turneu cu același spectacol în Olanda — mai 1972. Momente memorabile de satisfacție și experiență profesională pentru bucuria de a regăsi acolo căldura publicului românesc. Pentru bucuria de a fi oferit pentru prima oară, unui public pus în contact cu creația teatrală românească, un aspect în plus — neașteptat poate — al bogăției spirituale a românilor.

În mai 1972 — premiul ACIN pentru rolul EVA din «Facerea lumii» —, una din distincțiile cele mai de preț pe care le-am primit pînă acum pentru activitatea mea din cinematografie, poate pentru că acest rol a fost unul din cele mai dragi.

TEOFIL VÎLCU

Actorului îi este dat să desferece lanțurile nevăzute ale personalităților de excepție sau ale celor «de fiecare zi». Eu am fost norocos. Mi s-a distribuit în această stagiune unul din cele mai frumoase roluri de excepție, «Ștefan cel Mare». Un rol greu — căci voievodul iese din cadrul prea strîmt al timpului său și-și proiectează personalitatea pe fundalul întregii istorii a Moldovei —, dar admirabil, căci reprezintă una din figurile istorice cele mai puternice și mai complexe din dramaturgia noastră. Consider că am primit un dar pentru o viață.

ION CARAMITRU

Interpretarea rolului Ricardo Fontana din «Vicarul». Pentru că piesa nu este o simplă piesă. Este respirația vie a unei conștiințe care nu poate rămîne indiferentă la ce se întîmplă în lume. Mă refer la autor. Și nici rolul nu este un simplu rol. Ricci este un Isus care se răstignește singur, deși are conștiința inutilității gestului său. Este un protest fără finalitate, un protest literar nu social. Dar rolul are o frumusețe deosebită pen-

tru că personajul evoluează surprinzător, oferindu-ne una din cele mai spectaculoase rezolvări în teatru. El dispare din constelația personajelor piesei cu revelația gestului care trebuia să-l facă, în mod normal, de la început. Al acțiunii..

VIRGIL OGĂȘANU

Nu am avut multe mari roluri în trecuta stagiune. Există însă unul pe care autorul Al. Mirodan l-a învestit cu asemenea calități morale, cu o atare forță spirituală încît interpretarea lui corectă devenea aproape o virtuozitate. Este vorba de Cerchez din *Ziariștii* și pot spune că rar am avut de creat un personaj atît de curajos, de lucid, de generos și de uman. Un personaj reprezentativ pentru lumea noastră, contemporan cu tinerețea mea și mereu tînăr în contemporaneitate.

VICTOR REBENGIUC

Moment memorabil? Nu, n-am avut! Regret probabil chiar mai mult decît dumneavoastră. Iar impresia — știți — este cît se poate de neplăcută.

ȘTEFAN TĂPĂLAGĂ

Satisfacția cea mai mare mi-a fost oferită în stagiunea '71—'72 de rolul lui Ispas din piesa «Interesul general» de Aurel Baranga. Am putut adopta un nou stil, ieșit din niște tipare croite parcă pentru mine și în care mă tot încadrau la distribuții. Și chiar dacă am interpretat rolul unui vulpoi șmecher și hoț, asta nu m-a supărat, pentru că, așa cum se spune, «mi-a ieșit». Publicul și cronica de teatru au spus *da*.

SEBASTIAN PAPAIANI

In sfîrșit, m-am văzut învestit cu o haină pe care o aștept de cîțiva ani, Păcală. Este un rol care îmi oferă satisfacții deosebite de ordin artistic. Sînt mulțumit că îmi revine mie sarcina de a interpreta pe acest erou al literaturii noastre naționale, atît de caracteristic pentru înțelepciunea poporului român.

îndrăzneala lui shirley chisholm

de FELICIA ANTIP

«Shirley Chisholm for President!» Să fie președinte Shirley Chisholm! Jessie Bernard, distinsă profesoară universitară de sociologie, pensionară, autoarea unor studii despre condiția femeii, își agățase insigna rotundă cu această inscripție pe rochia de casă pe care o purta cînd am vizitat-o în micul ei apartament, dintr-o suburbie a Washingtonului. Aproape toate doamnele — mai tinere, cadre universitare active — cu care am făcut cunoștință la o recepție organizată în casa uneia dintre ele la Oberlin (Ohio) aveau aceeași insignă pe corsajul rochiilor lor lungi, de seară. Erau toate femei prea inteligente, prea bine informate pentru ca să-și închipuie că Shirley Chisholm, singura membră de culoare a Congresului american, ar avea cea mai mică șansă nu de a deveni președinte al Statelor Unite, nu de a obține investitura Partidului democrat pentru a candida la președinție, dar nici măcar de a întruni un număr semnificativ de voturi în alegerile preliminare sau la convenția democrată.

Deși un studiu serios despre situația femeii în societatea americană ajungea la concluzia că este exclus ca în cele șapte alegeri prezidențiale care vor mai avea loc pînă în anul 2000 să nu apară cel puțin o femeie pe lista electorală prezidențială a unuia dintre marile partide (dacă nu pentru funcția de președinte, cel puțin pentru cea de vicepreședinte al Statelor Unite), starea de spirit actuală în această privință nu diferă substanțial de cea descrisă de Eleanor Roosevelt în 1934: «Nu cred că am atins punctul în care majoritatea poporului nostru s-ar putea declara satisfăcută să se lase condusă de o femeie pe post de președinte și să aibă încredere în judecata ei». De fapt, în loc să se progreseze spre un rol tot mai important pentru femei în viața politică americană, se pare că se merge deandaratelea. Cu zece ani în urmă, Statele Unite aveau două senatoare și 18 femei în Camera Reprezentanților. Acum nu mai există decît o singură senatoare, Margaret Chase Smith, și doar 11 membre ale Camerei Reprezentanților. Să mai repetăm că n-au existat femei ministru decît în două cabinete — pe vremea președintelui Roosevelt și pe vremea președintelui Eisennower? Că femeile n-au activat niciodată în organul cel mai înalt al justiției, Curtea Supremă, sau că între cei peste 7 000 de membri ai congreselor celor 50 de state nu sînt decît 340 de femei?

Shirley Chisholm nu are numai dezavantajul de a fi femeie, ci și pe acela de a fi negresă. Un negru președinte al Statelor Unite ar fi, în 1972, un lucru la fel de imposibil, de neconceput, ca și o femeie președinte. Un președinte și negru, și femeie ar părea o noțiune de domeniul absurdului.

— Credeți cu adevărat că Shirley Chisholm are ce căuta în cursa prezidențială? le-am întrebat, pe rînd, pe amabilele mele gazde. La discuția cu Jessie Bernard participa și unul dintre fiii ei, student, susținător convins al lui George McGovern, care, împingînd discuția mai departe, opina că mama sa și prietenele ei de idei dispersează și, ca atare, slăbesc eforturile membrelor de stînga din Partidul democrat, că orice vot în favoarea unui candidat în orice caz minoritar este un vot răpit lui McGovern.

Iată răspunsurile, în esență, identice: avem nevoie de candidatura lui Shirley Chisholm pentru a formula răspicat revendicările f
a face auzite,
doleanțele n
a contribui la
tului minori
spune cuvînt
Partidului d
posibil și n

unui dintre fiii ei, student, susținător convins al lui George McGovern, care, împingînd discuția mai departe, opina că mama sa și prietenele ei de idei dispersează și, ca ıtare, slăbesc eforturile membrelor de stînga din Partidul democrat, că orice vot în favoarea unui candidat în orice caz minoritar este un vot răpit lui McGovern.

Iată răspunsurile, în esență, identice: avem nevoie de candidatura lui Shirley Chisholm pentru a formula răspicat revendicările femeilor, pentru a face auzite, pe plan național, doleanțele negrilor. Pentru a contribui la afirmarea dreptului minorităților de a-și spune cuvîntul în interiorul Partidului democrat. Nu e posibil și nu e nevoie ca Shirley să repurteze victoria. Dar ea va veni la convenție cu un anumit sprijin popular — pe care noi ne străduim să i-l asigurăm — și pe această bază va putea cere ca platforma Partidului democrat să includă cele mai importante dintre cerințele noastre.

Să facem cunoștință cu Shirley Anita St. Hill Chisholm, în vîrstă de 47 de ani. Începînd din anul 1969, Shirley Chisholm, care a fost înainte consultant în materie de învățămînt, reprezintă în Congresul Statelor Unite districtul newyorkez Bedfort-Stuyvesant — un cartier mizer și agitat din Brooklyn, un ghetou negru aproape de dimensiunile Harlemului, rivalizînd cu acesta și în ceea ce privește numărul populației, și în ceea ce privește sărăcia ei. Shirley Chisholm s-a născut în această parte — cu trecerea anilor tot mai urită și mai bîntuită de necazuri — a New York-ului, și-a petrecut cîțiva ani pe insula Barbados din Indiile de vest (de atunci vorbește curgător spaniola, un argument important în ochii muncitorilor alegători americani de limbă spaniolă), dar s-a înapoiat pentru a-și face studiile la Colegiul Brooklyn și a rămas definitiv acasă. Înainte de a fi aleasă în Congresul S.U.A. a făcut parte din două legislaturi succesive ale statului New York. Este o femeie plină de vioiciune, un spirit activ, neobosit.

Vom mai auzi, fără îndoială, de Shirley Chisholm, care în anul 1972 a îndrăznit să atace frontal două prejudecăți adînc înrădăcinate: prejudecata că o femeie nu merită să fie președinte și prejudecata că un negru nu are dreptul să fie șeful puterii executive americane. Și, în orice caz, primul președinte negru ca și primul președinte femeie îi vor fi profund îndatorați.

SLUMS — MAHALALELE MIZERIEI

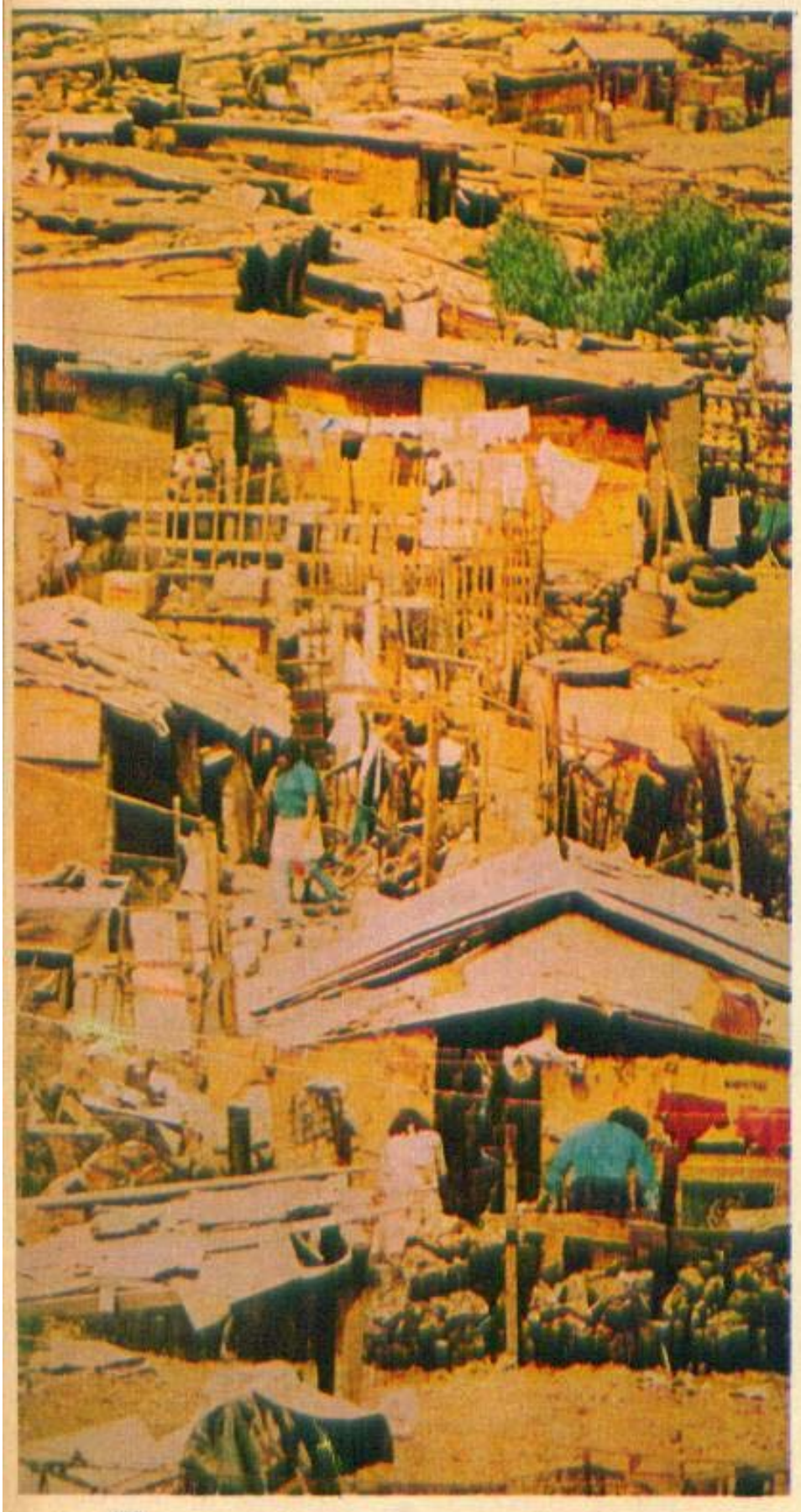

La periferia unor mari orașe, al căror nume stîrnește de obicei imaginația amatorilor de turism, există locuri despre care nu se vorbește în prospectele turistice, zone ale mizeriei, populate de mii și mii de oameni, care trăiesc în case cu ziduri leproase, fără canalizare, adesea fără lumină, unde gunoaiele sînt rareori ridicate de serviciile urbane și în care noțiunea «condiție umană» este aproape necunoscută...

Asemenea așezări omenești — slums-urile, bidonville-urile sau ghetourile, denumiri diferite, care evocă același lucru: sărăcie, mizerie — nu le întîlnești numai în America Latină, la Quito, Lima, Rio de Janeiro, dar chiar și în S.U.A., țara care afișează cea mai mare prosperitate. La New York, potrivit unui studiu, o familie din șase locuiește în imensele ghetouri: Central Harlem, Bedford-Stuyvesant, East Harlem, South Bronx. Dar dovezi «de bunăstare» pot fi găsite nu numai la New York, ci și la Chicago, Detroit etc. și nu numai în America, dar și în Europa. Pentru că în Franța, ne informează «Paris Match», există peste 500 de asemenea bidonville-uri, dintre care 118 în jurul Parisului.

Cifre și fapte

• **Din totalul femeilor care lucrează în R.F. a Germaniei, numai 9% au studii profesionale speciale, 45% sînt muncitoare necalificate. Monopolurile realizează în fiecare an 7,8 miliarde de mărci vest-germane profituri suplimentare din faptul că femeile primesc salarii cu 40% mai mici decît bărbații.**

• **Conform statisticilor Ministerului Muncii din Japonia, numărul femeilor salariate era în 1969 de 10 480 000, ceea ce înseamnă că fiecare al treilea salariat e o femeie. În ceea ce privește venitul mediu obținut de femei, el nu reprezintă decît 48,5% din cel al bărbaților.**

• **Într-o țară atît de dezvoltată din punct de vedere economic cum este Franța, 75% din femeile angajate nu au o formație profesională stabilă. Numeroase profesiuni rămîn în continuare inaccesibile femeilor. Astfel, numărul femeilor care lucrează în domeniul metalurgiei, electronicii, electricității, chimiei este foarte redus datorită lipsei de calificare.**

• **În Suedia, dintre salariații dotați cu o instruire secundară, bărbații cîștigă cu 70% mai mult decît femeile. Din 351 000 de lucrători mai bine plătiți, numai 15 000 sînt femei.**

noua istorie a Somaliei

de **ANAB MOABUD HASSAN**

Somalia are o veche istorie. Trecînd peste antichitate, voi aminti expansiunea colonială din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care nu a ocolit nici Somalia. Noua istorie a țării începe de la 26 iunie 1960, cînd partea de nord a țării, fostă colonie britanică, își cucerește independența și fuzionează cu partea de sud, la 1 iulie 1960, formînd Republica Somalia.

De atunci, poporul somalez se află în plin efort constructiv. Se dezvoltă capacitățile industriale, agricultura progresează. Voi aminti doar fugar, pentru a fi mai bine înțeleasă, că în ultimii ani, datorită unor prospecțiuni efectuate în cadrul Programului O.N.U. pentru dezvoltare, au fost descoperite importante zăcăminte de uraniu, toriu și metale rare. Cît privește agricultura și creșterea animalelor, ele au cunoscut o serie de rezultate pozitive în dezvoltarea lor. Zeci de mii de femei participă la progresul acestei ramuri importante a economiei naționale: se cultivă bananierul, trestia de zahăr, bumbacul, cerealele. În proces de formare, industria este reprezentată de unități și întreprinderi de prelucrare a materiilor prime locale, apărute pe harta țării în anii care au urmat eliberării de sub dominația colonială, fabrici de conserve de carne și pește, fabrici de zahăr, textile, tăbăcării etc. Printre lucrătorii acestor întreprinderi se numără mii de femei, care aduc o importantă contribuție la dezvoltarea economiei naționale.

În Somalia își desfășoară activitatea o secțiune a mișcării de femei care sprijină Consiliul revoluționar suprem al țării. Femeile participă responsabil la realizarea sarcinilor principale ale dezvoltării economice actuale, care sînt cuprinse în Programul pe termen scurt (1970–1972).

M-aș referi, cu precădere, la spiritul nou pe care încearcă să-l aducă secțiunea noastră în ceea ce privește asigurarea reală a egalității în drepturi a femeilor cu bărbații. În acest domeniu au fost obținute importante succese, deși tradițiile seculare își pun încă pecetea. Multe femei sînt conducătoare de grădinițe, de școli, de cercuri de inițiere profesională, după cum mai sînt muncitoare care au încă un tratament inechitabil în ceea ce privește locul de muncă și remunerația pe care o primesc. Toate aceste probleme și multe altele — între care aș aminti admiterea tinerelor în învățămîntul superior, în administrația de stat, la toate nivelele — constituie preocupări ale secțiunii noastre de femei, pe cale de a se transforma într-o veritabilă mișcare organizată a femeilor din Somalia

EGIPTUL ANTIC

Din umbra unui trecut îndepărtat răsare parcă aievea o civilizație solidă, bine structurată, populată de zei și animale sfinte, a căror atotputernicie este exprimată prin coloși de piatră — grandioasele piramide egiptene.

Semne ale unei civilizații de mult

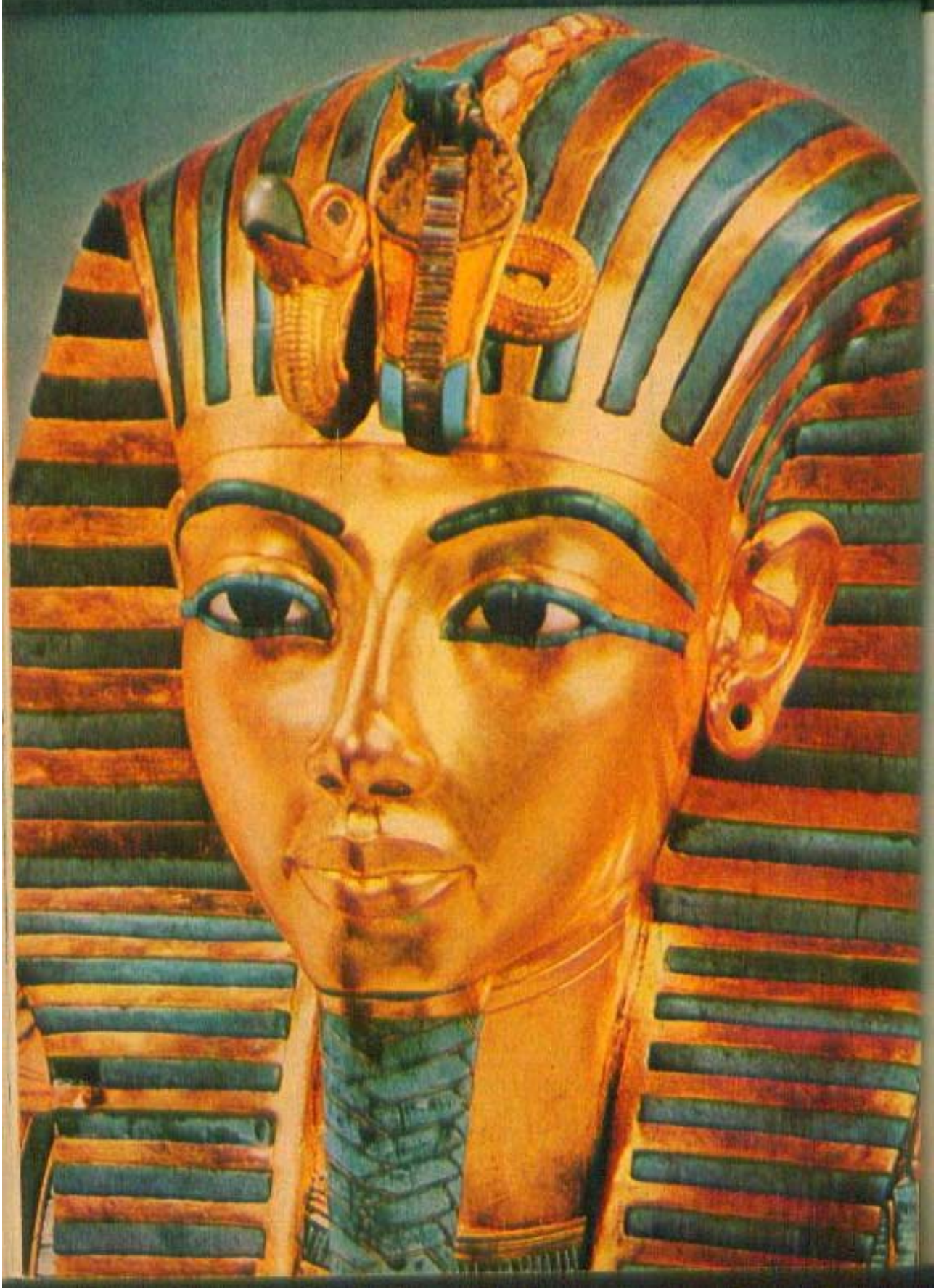

apuse, piramidele egiptene au fost întotdeauna pentru oamenii de știință, dornici de a adăuga noi «pietricele» la mozaicul evoluției omenirii, un obiect de cercetare permanentă.

La capătul unor asemenea cercetări asidue a fost descoperit unul din faimoasele tezaure ale omenirii — mormîntul lui Tutankamon —, valoros nu numai pentru comorile inestimabile pe care le conține, dar și pentru mărturiile prețioase despre obiceiurile, arta, modul de viață al vechilor locuitori ai Egiptului.

Pentru egiptenii din antichitate, malul estic al Nilului era un ținut al soarelui, al luminii și al vieții. Ei își înmormîntau morții cînd soarele apunea pe malul de vest, în ținutul întunericului și al neființei. Regii, prin tradiție, puteau să-și construiască morminte spectaculoase, imense necropole secrete, cu cavouri sub pămînt. Ei erau înmormîntați într-o vale lungă, șerpuitoare, numită Valea Regilor.

CELE SAPTE FEMEI DIN VIAȚA LUI PICASSO

La 25 octombrie 1881 a venit pe lume, la Malaga, fiul lui José Ruiz și al Mariei Picasso y Lopez, care avea să se numească Diego, José, Francisco de Paula, Juan Nepomuceno, Crispin, Crispiniano de la Santesima Trinidad... pe scurt Pablo Picasso!

Viața sa uimitor de fecundă poate fi privită din cele mai diferite unghiuri: în primul rînd opera, imensă, impresionantă și surprinzătoare, care-și lasă urma fosforescentă în epoca noastră; apoi omul și aventura... De asemenea, raportul său cu secolul nostru, cu artiștii și poeții ce-l vor însoți mereu pe drumul său...

În toate aceste elemente, trebuie făcută o alegere. Relațiile sale cu femeile sînt cele care-i luminează cel mai bine viața și opera. Femeile au jucat în viața lui Picasso un rol esențial, care depășește cu mult legăturile sentimentale. Și dacă se analizează cele șapte perioade principale din opera sa, se constată că fiecare coincide cu o experiență sentimentală majoră.

Tulburătoarei **Fernande** îi corespunde «perioada roz». Frumoasa fată care a pătruns în atelierul său pe cînd grava personajele patetice din «Masa frugală», o culme a «perioadei albastre», marcată de neliniște, a provocat prin prezența ei senzuală o evoluție spre eleganță, linii sprintene și culoare caldă. Sub influența ei tandră trece de la albastrul deprimant din «Săraci pe malul mării» la rozul, brunul închis și albastrul pal al saltimbancilor armonioși și gracili. Nu încape îndoială că formele sale pline — ea era tipul femeii care plăcea în 1900 — l-au

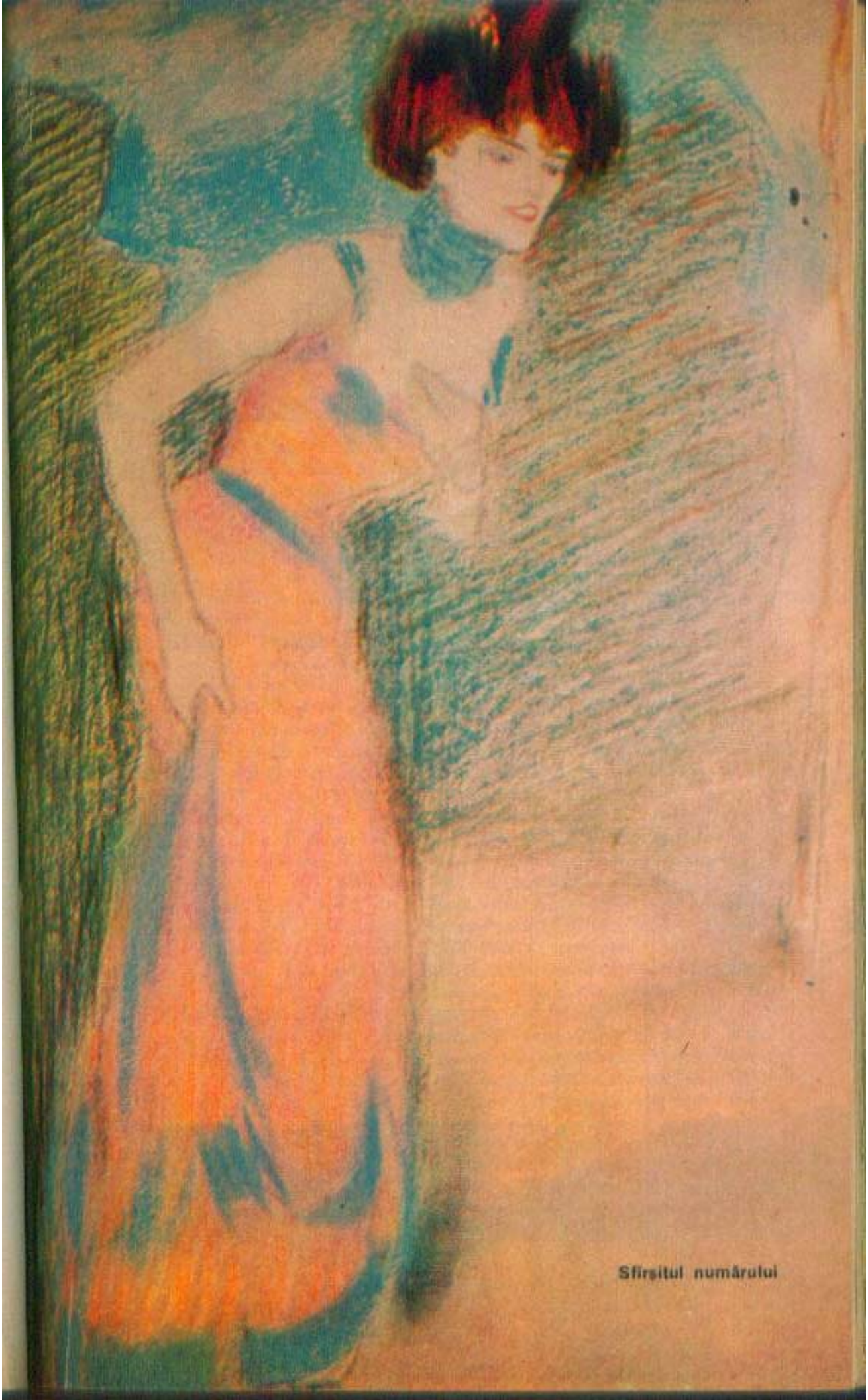

Sfîrșitul numărului

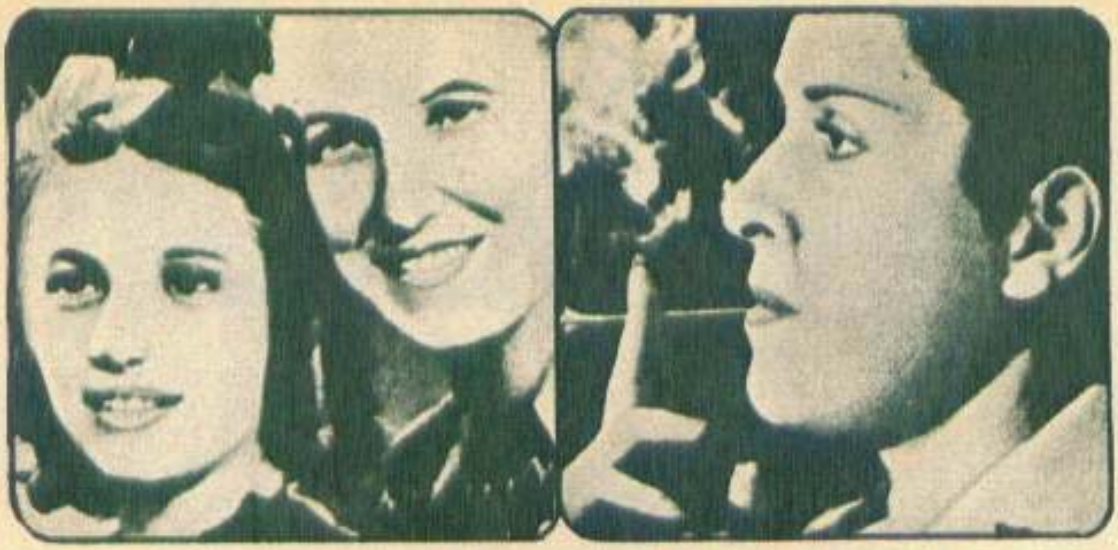

determinat să picteze nudurile durdulii și cu osatură masivă care preced și prefigurează «Domnișoarele din Avignon».

Eva, fină și distinsă, care i-a succedat, va prezida jocurile, căci erau adevărate jocuri pline de veselie și umor cele ale cubismului sintetic, care a urmat din 1912 cubismului analitic legat de descompunerea formelor. Acum, Picasso cunoaște cea mai profundă dragoste din viața sa. Figura acestei femei mărunțele va rămîne pentru totdeauna misterioasă, căci Picasso n-a reprezentat-o niciodată în vreun tablou. «Mititică și grațioasă, subțirică, e un adevărat Watteau după Fernande care era un Rubens» Ani scurți de fericire. În 1916, Eva moare de tuberculoză. Gertrude Stein remarcă faptul că din acel moment «niciodată rîsul lui Picasso n-a mai răsunat ca înainte ».

La 37 de ani, Picasso este îndrăgostit, ca la 16 ani, de o tînără balerină, **Olga,** care și-a păstrat pe chip imaginea copilăriei. Rece și meschină, destul de mărginită, nu visează decît reușite pe planul mondenității. Astfel încît neînțelegerea este de fond. Dar pentru că o iubește, el cedează și se lasă transformat într-un pictor modern, el care visa la «o viață de cerșetor dormind sub un pod de aur». Din această perioadă datează «Arlechinii», portretele Olgăi, grațioase și convenționale — pe ea nu o deformează —, care sînt tot ce a pictat mai prost, dar care i-au adus premiul «Carnegie ».

În acest răstimp, el oscilează între mijloace de expresie opuse, trecînd de la uscăciunea gen Ingres la buhăiala «matroanelor», cu reîntoarceri la cubism, apoi la clasicism, pentru a termina printr-un tur de vals cu suprarealismul.

După ce Olga, în 1921, a adus pe lume un fiu, pe Pablo, el pictează o serie de mame cu prunci, simboluri ale fertilității. Cu trecerea timpului, Olga devine despotică, viața e un adevărat calvar. Separarea de Olga îl va zgudui într-o asemenea măsură încît luni de zile nu va lucra nimic.

Dacă sportiva **Marie-Thérèse** n-a avut asupra lui nici o influență intelectuală, în schimb plastica ei i-a inspirat una din cele mai frumoase perioade, cea a «grafismului curb», glorificare a trupului femeiesc. Ea este pentru el o oază secretă de liniște, pe care o ocrotește cu grijă. Realizînd, sub domnia secretă a Mariei-Thérèse, seria marilor sale sculpturi, Picasso s-a inspirat atît de mult din formele ei, încît o regăsim pretutindeni. Capul ei, sculptat în acea perioadă, împodobește azi monumentul lui Apollinaire, în micul scuar al bisericii din Saint-Germain-des-Prés.

Cu **Dora,** el face cel mai adînc plonjeu în intelectualism. Figura ei, de o sensibilitate extremă, este a unei intelectuale. Și, într-adevăr, dintre toate femeile pe care le-a iubit Picasso, ea va fi cea mai capabilă să-i dea replica și să examineze împreună cu el, pe picior de egalitate, problemele plastice care îl preocupă, să le conteste chiar cu o ironie mușcătoare și pertinentă.

Dora îi va servi drept model, iar el îi va face portrete pline de mister și farmec, printre cele mai spiritualizate pe care le-a pictat. Totuși, destul de repede, atmosfera încordată care domnește între ei va influența pictura sa și pe pînze vor apărea figurile cumplite din perioada monștrilor, care mai apăruseră, pentru scurtă vreme, în perioada separării de Olga.

Războiul civil din Spania îl impresionează dureros pe Picasso. „Pentru mine, va spune el, Dora este femeia care plînge din «Guernica». Ani de zile am reprezentat-o sub un aspect torturat, nu din sadism, şi nici din plăcere, dar ascultam de o viziune care mi se impunea."

Este tulburător să constaţi că această femeie cu chip patetic şi cutremurător a fost inspiratoarea monştrilor care s-au născut în anii 1940.

Françoise, dragoste de bătrîneţe — ea avea 21 de ani şi el 63 cînd s-au întîlnit —, a provocat, prin graţia ei juvenilă, ceea ce se poate numi al doilea suflu al operei lui Picasso. Înaltă, subţire, cu gîtul lung (el îl va alungi şi mai mult), ea are o faţă tipic franţuzească, cu un păr bogat de aur, roşiatic, şi ochi mari, verzi, miraţi. Este un tip de femeie ce n-a mai cunoscut. Este tînăra de azi, care-şi revendică libertăţile, care vrea să-şi facă viaţa aşa cum înţelege ea. Cultivată, are o licenţă în litere, este atrasă de pictură, de cea modernă. Crescută de tatăl său într-un mod bărbătesc, ea are un caracter dur, autoritar. Pînă la urmă, Picasso cîştigă: ea îl iubeşte, în felul său, care nu este întotdeauna tandru. Timp de 7 ani cît au fost împreună, el a cunoscut o efervescenţă creatoare fără precedent, trecînd de la decoraţiunile din «Bucuria de a trăi» la marile serii după Courbet, Cranach, Velasquez, decorînd, în acelaşi timp, Vallauris cu mii de ceramici.

Françoise este, fără îndoială, femeia cea mai inteligentă pe care a cunoscut-o Picasso. Ea îndrăzneşte să-i ţină piept. Viaţa cu el nu-i veselă în fiecare zi. A spus-o în cartea ei «A trăi cu Picasso». Şi într-o zi pleacă cu cei doi copii, Claude şi Paloma. Lovitura este grea pentru Picasso. Françoise şi copiii îi lipsesc mult. Şi atunci apare din umbră **Jacqueline.** Odată cu ea, în viaţa lui Picasso a apărut ordinea, o ordine necesară la vîrsta sa înaintată, pentru a-şi continua opera devenită esenţialmente expresionistă. Mică, brună, de 30 de ani, grăsuţă, nu urîtă, puţin artistă, puţin boemă, ea este custodele galeriei «La Madoura», unde Picasso expune şi vinde ceramicile sale. Ea a avut întotdeauna un cult pentru pictor. Se ocupă de el, îl înconjură cu grijă şi atenţie, se interesează de opera lui, de sănătate, îi repară îmbrăcămintea, îi clasează corespondenţa. «Este prima femeie care mă înţelege», repetă Picasso. Şi pofta de lucru îi revine.

Din nenumăratele compoziţii recente trebuie remarcate viziunile erotice de o impetuozitate care taie răsuflarea: sînt ultimele viziuni arzătoare ale unui bărbat căruia femeile i-au fost indispensabile din cea mai fragedă tinereţe.

Remarcabil este faptul că femeile care s-au succedat în viaţa lui Picasso n-au fost preocupate numai de viaţa amoroasă. Unele aveau o personalitate rară, ca Fernande, care s-a dovedit o memorialistă plină de fineţe, Dora, pictoriţă încîntătoare, care a ştiut să elaboreze o operă personală, şi, în sfîrşit, Françoise, multilaterală, care, prin darurile sale de pictor şi scriitor, s-a afirmat cu dimensiune şi autoritate.

Astfel, de-a lungul unei vieţi îndelungate, s-a stabilit un dublu curent de schimburi între Picasso şi femeile pe care le-a iubit. Fără îndoială că opera sa a luat din aceste legături o bună parte din caracterul ei profund uman şi senzual.

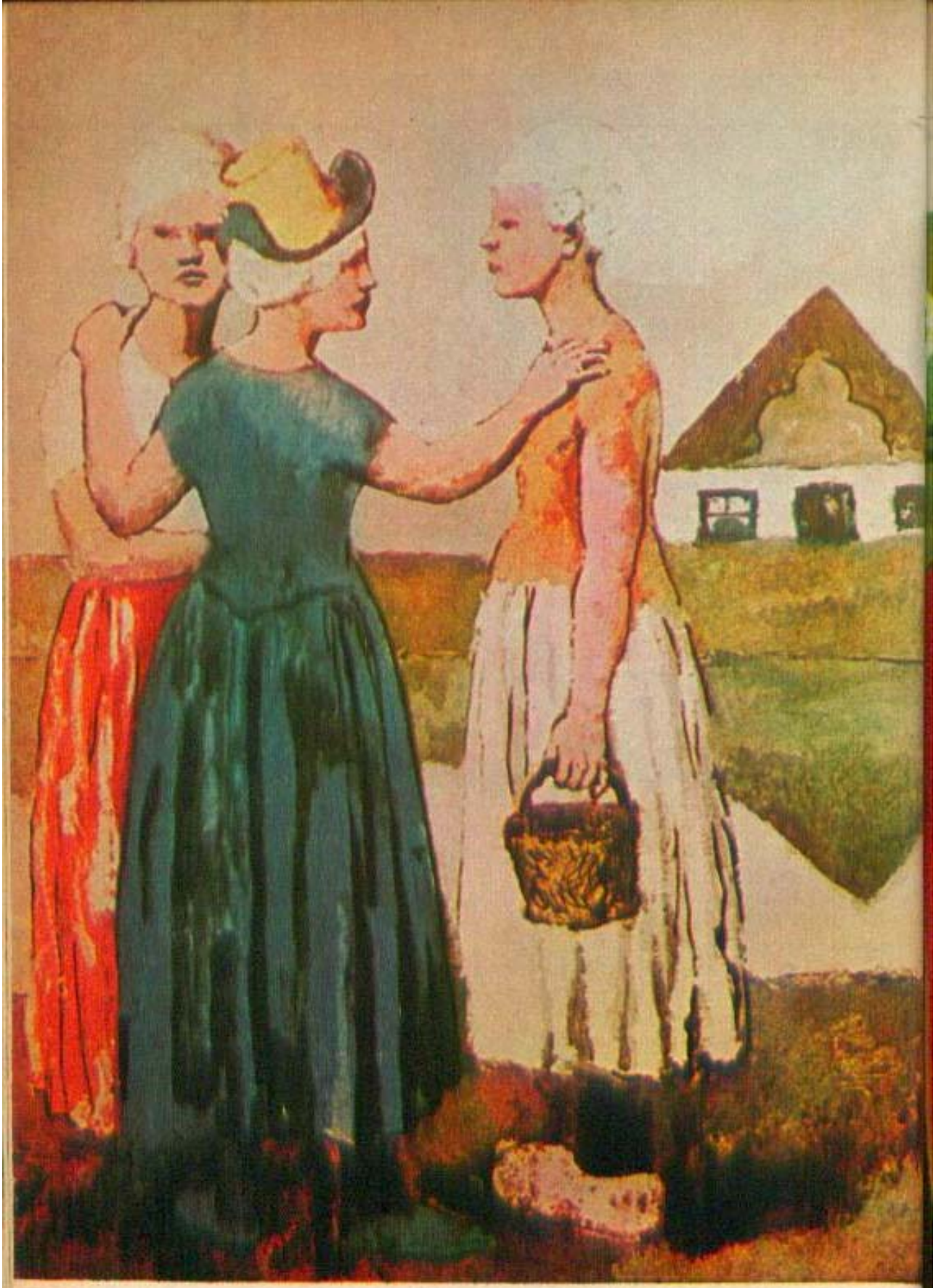

Trei olandeze

Visul

GOETHE ȘI SCHILLER LA WEIMAR

de ALICE MIHALCEA

Cu siguranță că dacă ducele Carol August, stăpînitorul din acel sfîrșit de secol 18 al ducatului Weimar — Eisenach, s-ar fi mulțumit să fie doar un simplu comandant militar, Weimar-ul n-ar fi fost considerat astăzi ca leagănul clasicismului german. Dar iubitor de cultură în aceeași măsură ca și de fast, Carol August a știut să atragă la curtea lui scriitori, filozofi și muzicieni celebri, să-i atragă și să-i și rețină, ceea ce a adus orășelului, cu numai 6 000 de locuitori în acea vreme, o faimă eternă: locul în care au trăit și au creat cele mai de seamă opere ale lor Goethe, Schiller, Herder sau Wieland. Umbrele lor stăruie și astăzi pe străzile înguste și pietruite, străbătute cîndva de caleștI luxoase sau de trăsuri ponosite, astăzi asaltate de mașinile turiștilor. Cei doi mari poeți Goethe și Schiller, casele memoriale și muzeele care le poartă numele atrag majoritatea vizitatorilor, dornici parcă să regăsească de-a lungul odăilor lipsite de viață, în mici amănunte, obiecte de artă, cărți, manuscrise originale, ceva din spiritul celor ce au trăit acolo. Casa lui Goethe, locuită de poet vreme de 50 de ani, pînă la moartea sa în 1832, s-a păstrat exact cum se-nfățișa în ultima lui zi de viață. Decorațiile interioare, picturile, sculpturile și mobilele de un gust rafinat ne descoperă omul de cultură și colecționarul pretențios. Scările, construite special cu o pantă foarte ușor înclinată, ni-l descoperă pe omul puțin greoi, ostil mișcării și vînătorii — singurul sport practicat atunci. Saloanele vaste, elegante, luxoase, ni-l descoperă pe omul de lume, pe politicianul obligat să trăiască în mijlocul aristocrației. Biblioteca și camera de lucru, manuscrisele originale și operele, traduse în aproape toate limbile pămîntului, ni-l înfățișează pe Goethe al omenirii întregi, pe cel care a început aici opera capitală a vieții sale, «*Faust*». «Muzeul Goethe», un palat alăturat casei sale, și-n care au fost strînse toate operele de artă colecționate de poet de-a lungul vieții sale, este mult mai caracteristic pentru personalitatea sa creatoare decît însăși casa. Pentru că exponatele prezentate în cele 24 de săli ilustrează viața și opera sa excepțională, făcînd să apară influența reciprocă dintre Goethe și epoca sa. Un vast univers de gîndire se desfășoară înaintea celui ce străbate muzeul, organizat pe cele șase direcții în care se-nscriu activitatea și opera lui Goethe: cultura germană și universală, pe care a îmbogățit-o cu opere nepieritoare, limba, pe care a purificat-o, politica, pe care a plătit-o cu prețul eșecului, științele naturale, față de care a adoptat o viziune modernă, estetica, în care a adus suflul nou al realismului, filozofia sa.

Contemporan și prieten cu Goethe, Schiller a trăit o viață mult mai modestă, prin poziția pe care o ocupa în societate, neputînd să-și cumpere o casă decît cu trei ani înainte de moarte. În această casă, situată în centrul Weimar-ului, el a creat ultimele opere din viața sa, «*Wilhelm Tell*», «*Omagiu artelor*», «*Demetrius*». O ușă

cultura germană și universală, pe care a îmbogățit-o cu opere nepieritoare, limba, pe care a purificat-o, politica, pe care a plătit-o cu prețul eșecului, științele naturale, față de care a adoptat o viziune modernă, estetica, în care a adus suflul nou al realismului, filozofia sa.

Contemporan și prieten cu Goethe, Schiller a trăit o viață mult mai modestă, prin poziția pe care o ocupa în societate, neputînd să-și cumpere o casă decît cu trei ani înainte de moarte.

În această casă, situată în centrul Weimar-ului, el a creat ultimele opere din viața sa, «*Wilhelm Tell*», «*Omagiu artelor*», «*Demetrius*». O ușă strîmtă se deschide spre vestibulul roșu, în care te-ntîmpină bustul gigant al lui Schiller lucrat de Dannecker. Parterul, destinat camerelor utilitare, dormitoarele copiilor și al soției sale Charlotte, situate la etaj, camera de lucru de la mansardă, modestia mobilierului, totul arată o rînduială de om care are nevoie să-și socotească banul. Astăzi, alături de patul lui strîmt și pe biroul simplu, se află o filă de manuscris din «*Demetrius*», operă la care lucra în ultimele zile de viață. O filă mai de preț decît toată casa.

Organizatorii casei Schiller au adoptat o formulă interesantă pentru a scoate în evidență contribuția poetului la evoluția gîndirii în acel secol, pentru a explica nașterea operelor sale. În prima încăpere de la etaj, exponatele — cărți, lucrări — permit o privire asupra situației sociale, politice și ideologice din Germania secolului 18, explicînd astfel încărcătura de idei din dramele sale de tinerețe «*Hoții*» și «*Intrigă și amor*». A doua cameră este semnificativă pentru prietenia care-l lega de Goethe și influența acestuia la nașterea dramei «*Wallenstein*». A treia cameră este consacrată dramei «*Wilhelm Tell*», a patra conține fragmente și extrase din «*Demetrius*» și o mare parte din biblioteca lui Schiller. În sfîrșit, a cincea cameră deține traducerile operelor lui Schiller în nenumărate limbi străine.

Vizitatorului, care nu le cunoaște opera în amănunt, *Casele Goethe* și *Schiller* îi desfășoară un univers uman de-o mare generozitate și cutezanță. Pentru cei familiarizați cu operele marilor poeți, vizita celor două monumente rămîne ca o confirmare a unor certitudini.

În piața orașului Weimar, o statuie a celor doi titani ai literaturii clasice germane ni-i înfățișează de aceeași înălțime, deși Schiller era mai înalt. Este omagiul pe care poporul german îl aduce unor spirite în egală măsură superioare.

OCTAVIAN URSULESCU

Datorită complicatului proces de tipărire al acestei veritabile cărți care este «Almanahul» — proces ce are nevoie de luni bune de zile —, scriu aceste rînduri în primele zile ale lunii august. Este adevărat, Concursul național de muzică ușoară, abia încheiat, permite lansarea unor afirmații clare, dar să nu uităm că ultimele patru luni ale anului pot marca salturi spectaculoase ale unor interpreți. Toamna este un sezon deosebit de exploziv în domeniul muzicii ușoare, cîntăreții reatacă vechile poziții cu melodii, cu idei, cu discuri noi, după relativa acalmie din timpul verii, cînd vacanța și diferitele festivaluri au ținut vedetele oarecum departe de publicul obișnuit. Un sezon bun pentru alcătuitorii diferitelor clasamente și ierarhii: se vor înregistra și difuza melodiile lansate la concursul de la Constanța, iar publicul își va spune cuvîntul în top-urile presei și televiziunii. Așa că...

Vom căuta să creionăm acest «Panoramic '72» pornind de la un clasament autorizat, singurul a cărui valabilitate n-o poate contesta nimeni: cel al **specialiștilor.** Sfîrșitul anului 1971 marca următoarea ordine: Marina Voica (detașat), Aura Urziceanu, Margareta Pîslaru, Mihaela Mihai, Aurelian Andreescu (detașat), George Enache, Cornel Constantiniu și Dan Spătaru (interpreți), G. Grigoriu, I. Cristinoiu, Fl. Bogardo, Al. Mandy (compozitori), «Roșu și negru» (detașat), «Mondial», «Phoenix», «Olimpic '64» (formații) — ca să nu citățm decît primele patru locuri. Ne punem, pe drept cuvînt, întrebarea: cum vor arăta aceste ierarhii, în viziunea specialiștilor noștri, la sfîrșitul lui 1972? Pot fi cei trei «leaderi» detașați, liniștiți? Ce tineri atacă posibilitățile vedetelor? Ce confirmări și ce infirmări ne-a adus anul 1972?

Trebuie spus de la bun început că prezența, du-

blată de o bună evoluție, pe scena Concursului național de la Constanța va cîntări greu în balanța aprecierii. În acest sens sînt previzibile căderi de locuri în cazul Aurei Urziceanu (publicul nostru n-a mai văzut-o de mult, aceleași vechi melodii sînt difuzate la radio, iar stilul ei, mai apropiat de jaz, o handicapează în «lupta» cu vedetele muzicii ușoare tradiționale), Margaretei Pîslaru (numai cu propriile compoziții nu va putea răzbi, mai ales dacă va continua să-și scrie singură și textele..., al lui Dan Spătaru (autoeliminat, datorită neseriozității, din festival), Ion Cristinoiu (absent cu noi lucrări de valoare). Deși neprimit în mod inexplicabil (sau, poate,din contră, explicabil...) în finala de la Constanța, Al. Mandy rămîne un mare favorit al publicului: el este compozitorul-vedetă, alături de Bogardo sau Grigoriu... În ceea ce privește formațiile vocal-instrumentale, aici seismele sînt mai puternice: multe grupuri de valoare («Mondial», «Olimpic '64», «Chromatic Group») s-au destrămat, așa încît locul lor va fi luat, în judecățile de sfîrșit de an, de cele cu o activitate susținută: «Phoenix» — cea mai autorizată candidată la pri-

mul loc (cele două discuri, de mare valoare, în apariție la «Electrecord» vor contribui substanțial la aceasta), «Sfinx», «Modern Group» sau chiar «Sincron». De prevăzut o alunecare spre locurile 2 sau 3 a grupului «Roșu și negru», navigînd încă pe apele unui stil insuficient de conturat și de original. Multe dintre interpretele clasate mai slab în 1971, sau abia afirmate atunci, s-au impus cu insistență în ultimul timp, revendi-

cînd pe drept cuvînt locuri superioare în ierarhia aprecierilor noastre: Mihaela Mihai (un an excelent), Corina Chiriac, Anda Călugăreanu, Dida Drăgan, Stela Enache, Ileana Popovici sau tînăra Olimpia Panciu. Marina Voica are şanse să-şi păstreze primul loc, ca şi Aurelian Andreescu în celălalt clasament. În cazul lor, un rol deosebit de important îl joacă numeroasele apariţii pe scenă (prea puţini dintre soliştii noştri ştiu să cînte în faţa publicului), la televiziune, repertoriul mereu înnoit (ceea ce nu s-ar putea spune, de exemplu, despre Dida Drăgan sau Dan Spătaru, care rulează de ani de zile aceleaşi 4—5 melodii...). Sectorul «interpreţi» va marca cu siguranţă ascensiunea cîntăreţilor Cornel Constantiniu, Mircea Florian şi Mihai Constantinescu, în dauna unui George Enache, care, cu toate că este serios încurajat, nu reuşeşte deloc să depăşească stadiul de «tînăr solist plin de voie bună». În sfîrşit, la compozitori ne putem aştepta la ascensiunea: Fl. Bogardo («eroul» concursului de la Constanţa) şi R. Şerban (cu două melodii remarcabile la acelaşi concurs), deşi verificatul autor de şlagăre, G. Grigoriu, nu pare deloc dispus să cedeze primul loc.

Desigur că, în cele din urmă, clasamentele şi aprecierile, mai mult sau mai puţin savante, trec şi rămîn **melodiile.** În această privinţă, anul 1972

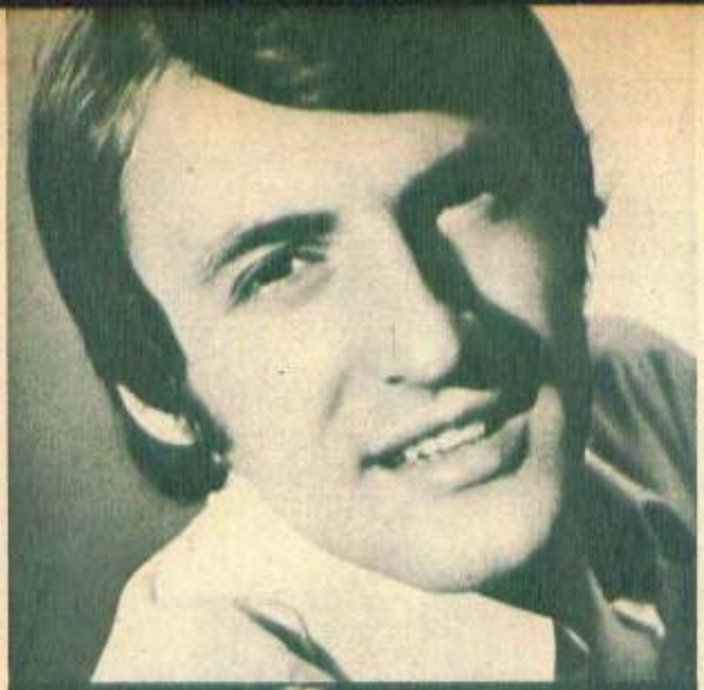

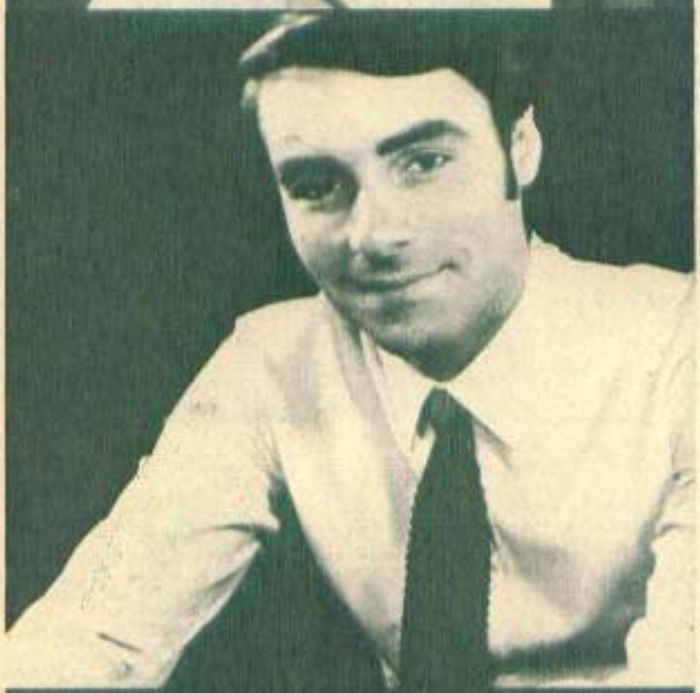

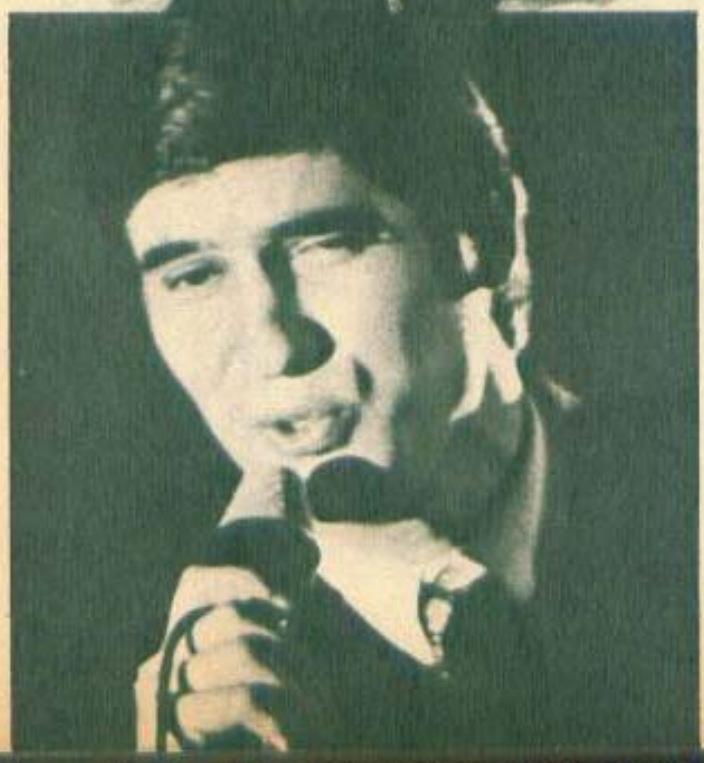

a fost destul de darnic, deşi prima sa jumătate a fost oarecum vitregită, compozitorii păstrîndu-şi cele mai bune creaţii pentru Mamaia. În orice caz, într-o «carte de aur a anului 1972» vor figura cu siguranţă melodii ca «Negru-Vodă», «Nunta» (Nicolae Covaci), «Ecou de romanţă» (Doru Stănculescu), «Noapte de catifea» (Valenţiu Grigorescu), «Anilor!» (Petre Magdin), «Banii, banii» (Mircea Florian — poate că radioul va reuşi să-l descopere pe acest atît de talentat interpret de «folk», urmînd exemplul televiziunii...), «Timp senin», «Pasăre de apă» (R. Şerban), «Un fluture şi o pasăre», «Un om, o viaţă» (Fl. Bogardo), «În fiecare port» (A. Giroveanu), «Iubire» (Marius Ţeicu), «Fluturele» (Mihai Constantinescu),«Fetele cu ochi albaştri», «Hei mare» (G. Grigoriu)... Iată, deci, multe nume de compozitori tineri şi mai vîrstnici despre care se va vorbi cu insistenţă la sfîrşitul anului. Rămîne ca şi recunoaşterea oficială să nu întîrzie.

Un an fast sau nu? Acum, în a opta lună a sa, este riscant să ne pronunţăm. Oricum, cîştigurile, pe toate planurile, nu sînt puţine, aşa încît putem privi cu încredere către 1973!

o industrie a solitudinii

Alarmată de avalanșa prezicerilor «planetare» declanșate de astrologi și profeți prin cotidianele și periodicele franceze, revista «L'Express» a încercat o explicație. Pornind de la ilarianta constatare că în Larousse-ul dinaintea lui 1914 nu exista cuvîntul ghicitor **(mai mult, în definiția sa despre astrologie se preciza că: «Această superstiție a dispărut de mult timp») și folosindu-se de datele furnizate de IFOP (Institutul francez de opinie publică), autorii anchetei schițează un portret-robot al consumatorului de ocult: 30% din bărbații și femeile interogate gîndesc că există ceva adevărat în descrierile făcute de horoscop; 60% citesc regulat sau ocazional rubrica astrologică a jurnalelor; 12,5% au consultat cel puțin o ghicitoare și 3% un astrolog.**

Interesante sînt însă alte constatări, și anume: că proporția între sexe a «consultanților» este de 3 femei la un bărbat, că majoritatea cititorilor de horoscoape au de la 18 la 35 de ani, că liber profesioniștii, funcționarii și comercianții, în general, clasa de mijloc, deci mica burghezie, formează grosul clienților și că, de reținut, aceștia locuiesc în marile orașe.

Iată ce declară unul din astrologi: «Mulți dintre cei care vin la mine locuiesc în marile ansambluri, unde lipsa dialogului, a comunicării este totală. Cele mai multe sînt femei aban-

donate, care caută o compensație afectivă, o nouă șansă sau, pur și simplu, pe cineva cu care pot vorbi, căruia i se pot destăinui, dispus să le asculte, să le sfătuiască...»

Și apoi e atît de comod ca, în loc să decizi tu singur, să o lași pe doamna Soleil s-o facă pe calea undelor, sau pe doamna Zena, care se servește de o sferă ca de un presse-papier, sau pe doamna Bungala din Marsilia, sau pe doamna Greta din Grenoble. Nu o dată, ele sînt nevoite să devină, rînd pe rînd, avocate, medici, asistente sociale, confidente etc.

Această modă a științelor oculte se estimează a cîștiga circa 4 milioane de clienți virtuali. Nu este deci întîmplător că patru cotidiane pariziene din opt, majoritatea ziarelor regionale și quasitotalitatea publicațiilor de femei publică horoscoape. (Unul din buletinele Societății de protecția animalelor își punea întrebarea dacă nu ar fi necesară o astrologie canină!?)

Se pare, într-adevăr, că francezii își pun tot mai nedumeriți, dar și alarmați, întrebarea cum de această magie subterană — fără nici un statut sau recunoaștere oficială — a luat totuși asemenea proporții, în disprețul progreselor atît de evidente ale științelor raționale. Desigur, explicațiile sînt multiple: în fața unei cunoașteri științifice inaccesibile, în fața unei religii inoperante, astrologia procură reconfortanta și tranchilizanta pilulă a unui univers în fine ordonat: planetele, semnele sînt puse toate în serviciul particular al fiecărui individ care vrea să evadeze din responsabilitate. Dar a te opri, pe deasupra, numai la aceste cauze, fără a încerca sau a dori s-o găsești pe cea mai profundă, a insecurității omului în lumea capitalistă, înseamnă a te opri în prag.

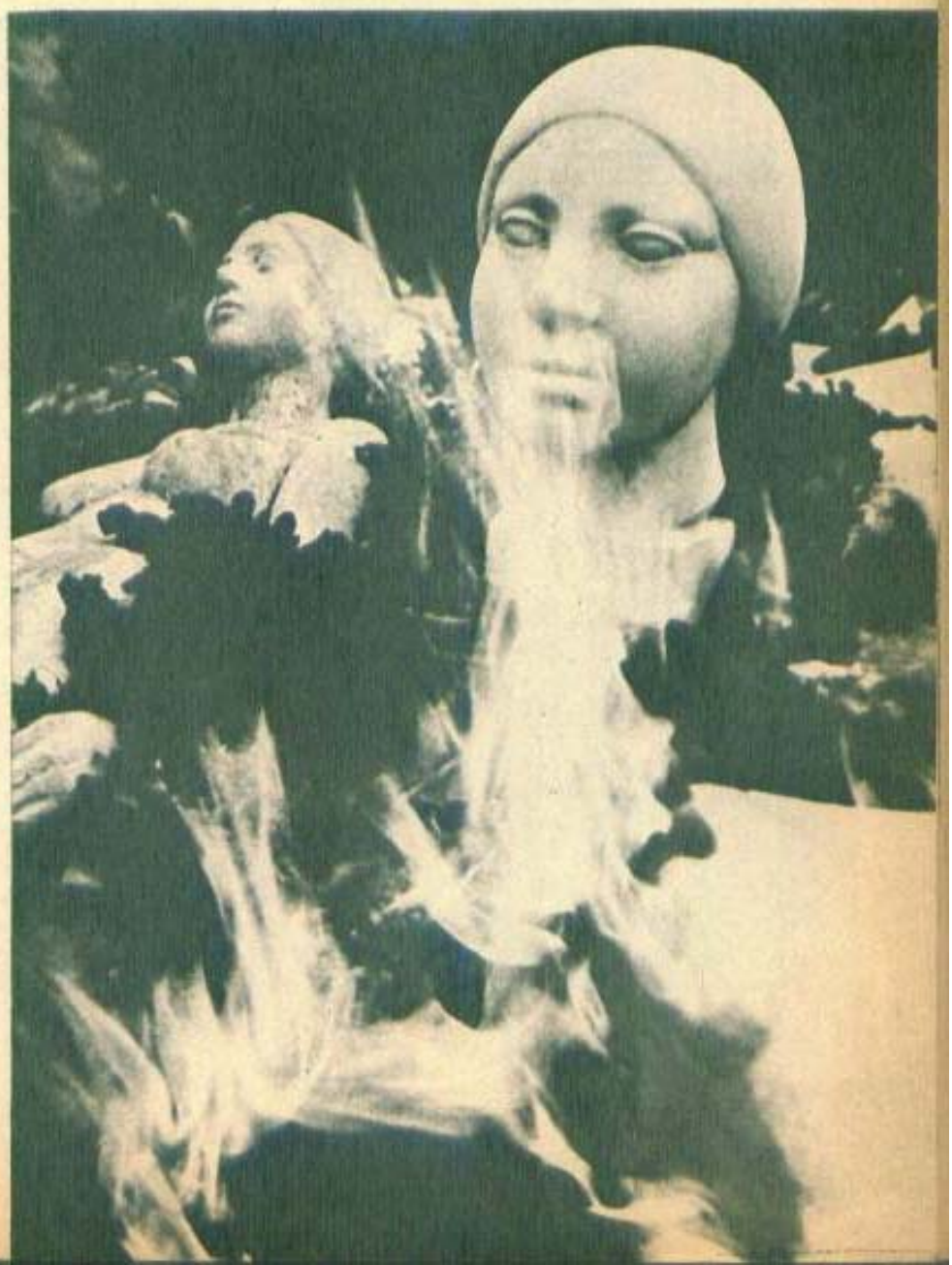

Fotografie trimisă de Iosif Koppandi din Cluj în cadrul concursului organizat de revista «Femeia».

DESPRE VÎRSTĂ ȘI CEEA CE O INFLUENȚEAZĂ

de dr. A. CIUCĂ

Milenii, omul a trăit cu iluzia vieții veșnice, dar numai după geneză oamenii au trăit peste veacuri. Astfel, Adam ar fi trăit vreo 930 de ani, Noe vreo 950 de ani, iar legendarul Matusalem ar fi atins nu mai puțin de 969 de ani!

Dar cunoașterea materiei și a legilor ei a acoperit de mult legendele!

Observațiile cele mai vechi ne parvin de la Herodot, care îi descrie pe egipteni ca pe oamenii cei mai sănătoși care au existat în antichitate după libieni. Istoricul atribuie aceste calități uniformității anotimpurilor, pentru că, adaugă el: «Variațiile vremii, schimbările bruște sînt cauza multora dintre boli».

Lucrările lui Hyppocrate și Celsus conțin observații privitoare la condițiile optime de muncă și de viață pentru bătrînețe. Se arată că oamenii deprinși cu munca o suportă mai bine.

Celsus și Avicena relevau influența condițiilor climaterice asupra proceselor de îmbătrînire și longevitate. Celsus observa că bătrînii se simt bine vara și la începutul toamnei, pe cîtă vreme iarna le este nefavorabilă. Avicena arăta că în regiunile toride oamenii îmbătrînesc repede, iar locuitorii nordului trăiesc mai mult.

În imperiul roman, sub domnia lui Vespasian, a fost efectuat un fel de recensămînt asupra populației din Italia de nord. La o populație de 3 000 000 de locuitori s-au înregistrat 170 de centenari, dintre care cei mai vîrstnic trecuse de 150 de ani!

S-ar părea însă că cifrele ne limitează în domeniul valorilor cantitative ale problemei discutate, iar conținutul de calitate trebuie căutat mai ales în durata fiziologică a vieții umane.

Valoarea duratei fiziologice însă variază pentru fiecare dintre noi. Fiecare om este o istorie care nu se aseamănă cu celelalte! Noi dăm deseori lucrurilor o individualitate arbitrară, pentru că nu sînt înțelese relațiile care există între indivizi. De aceea, poate, Conan Doyle crede că «omul a rămas o problemă nerezolvată, pe cînd o colectivitate, dimpotrivă, ne furnizează date de o certitudine aproape matematică».

Dacă vreme de milenii prelungirea duratei vieții și combaterea bătrîneții s-au pus numai în sensul prelungirii vieții indivizilor, acum lupta pentru prelungirea vieții umane, pentru o bătrînețe activă se duce atît în ceea ce privește fiecare individ în parte cît și în ceea ce privește întreaga societate.

Studiind (pe un lot de 15 123 de bătrîni) influența condițiilor de mediu, precum și a factorilor economici și sociali asupra longevității, s-a ajuns la cîteva concluzii, dintre care menționăm:

Influența factorului economic, a reliefului și a sexului. Referitor la frecvența bătrînilor în diferite forme de relief, se constată cea mai mare proporție în Delta Dunării (2,9 la mia de locuitori) și în zonele de altitudine medie (2,3 la mie). La cîmpie este mai redusă (1,9 la mie). Trebuie precizat însă că în aceleași forme de relief, dar diferite din punct de vedere al condițiilor economice, frecvența bătrînilor variază. Repartiția pe sexe demonstrează și ea această influență a factorului economic.

Influența regimului alimentar. Organismul și caracteristicile sale fiziologice sînt influențate și de natura alimentației animale și vegetale din care se compune hrana noastră obișnuită. Rezultă din datele obținute că majoritatea bătrînilor (56%) au avut o alimentație mixtă, 17,1% au consumat mai ales carne de porc, 37,2% s-au menținut la o hrană lacto-vegetariană și 6,8% au consumat pește.

Se constată că procentajul consumatorilor de carne descrește sensibil odată cu înaintarea în vîrstă. În plus, printre «marii bătrîni» (de vîrstă foarte înaintată) numărul cel mai mare îl au lacto-vegetarienii și consumatorii de pește; se constată de altfel că nici unul nu a fost un mare gurmand, că frecvența bolilor cronice este mai scăzută decît la ceilalți.

Rolul activității profesionale. Încă în primul secol al erei noastre, Celsus spunea: «Lenevia debilitează corpul și-l îmbătrînește prematur, în timp ce munca îl întărește».

Mai mult de jumătate din lotul studiat a fost constituit din agricultori, iar un sfert din gospodine (restul, în proporții oarecum egale, din muncitori și funcționari). Analiza a arătat că agricultorii și gospodinele prezintă cea mai lungă perioadă de viață activă, mai ales dacă socotim că ei și-au început activitatea înainte de a atinge 15 ani și nu au încetat-o, unii, nici la 80 de ani. Fenomenul se explică și prin trăsăturile specifice ale ocupațiilor lor, care permit o gamă de activități variate, desfășurate în aer liber, neîntrerupt și fără efort de adaptare la schimbări.

Rolul eredității. Date înregistrate pe 1 990 de bătrîni au arătat că în medie 38,4% dintre ei nu au avut ascendenți longevivi. Se remarcă în schimb o ușoară creștere a ascendenților direcți paralel cu înaintarea în vîrstă (37,4 % la bătrînii

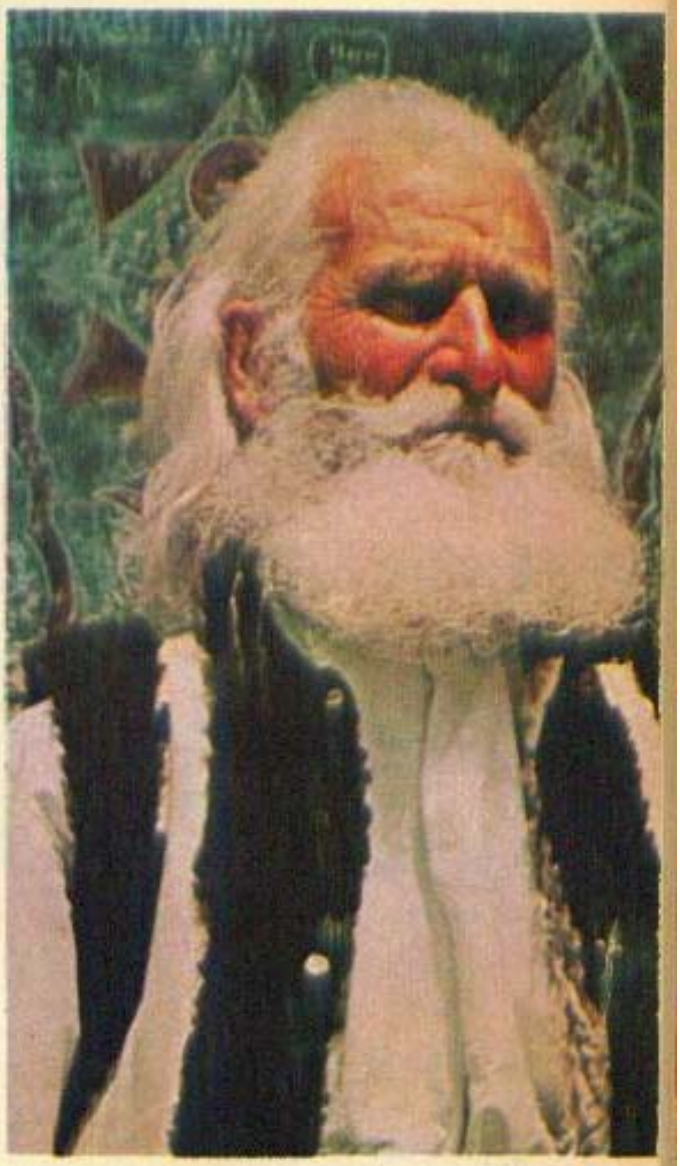

între 85 și 89 de ani și 46,8% la cei ce depășesc 95 de ani.)

Mediul după care s-au modelat organismul și gîndirea înaintașilor noștri timp de milenii a fost înlocuit însă cu un altul, care constituie unul dintre evenimentele cele mai importante din istoria omenirii, iar orice modificare a mediului se răsfrînge inevitabil asupra ființelor vii. Trebuie, așadar, să ne dăm seama de întinderea transformărilor pe care știința ni le impune nouă înșine. Universul nostru a ajuns, mulțumită splendidelor descoperiri ale fizicii și ale astrofizicii, la o mărime uimitoare. Acestor noi dimensiuni trebuie să li se adapteze cercetările contemporane despre longevitate.

de la domnișoara ALICE la un regizor numit CLARKE

de AL. MĂNOIU

Elisabeta Bostan

Malvina Urșianu

Agnès Varda

A fi femeie în zilele noastre e o îndrăzneală. Dar n-ai încotro. A fi însă regizoare, și încă de film, a te supune deci singură și nesilită de nimeni jugului celei mai complicate arte — fantezie și tehnică aridă totodată, creație și industrie — pare o insolență, o sfidare. O mănușă aruncată societății.

ATENȚIE, DOMNIȘOARA FILMEAZĂ!

Primei femei căreia — se spune — i-a trecut prin cap năstrușnica idee de a face un film a fost Alice Guy, secretara lui Léon Gaumont. Încîntată de proaspăta invenție a domnului Lumière, tînăra de 20 de ani bătea la mașină comenzi de foto-aparate, dar visa cu ochii deschiși la paradele militare pe care le văzuse defilînd pe ecranele pariziene. Pînă într-o zi, cînd și-a luat inima-n dinți și — romantică, dar și practică — i-a propus patronului său: «Știți, aș dori să povestesc și eu pe peliculă ceva. Dar nu să filmez reportaje, ci o poveste cu zîne. Sînt sigură că ar plăcea mai mult». Amuzat, Gaumont i-a îngăduit să se joace de-a filmul, dar numai după ce își termină corespondența. În duminicile ei libere. Așa a apărut în 1896, cu cîteva săptămîni înaintea lui Méliès, acea primă feerie intitulată de Alice Guy «Zîna verzelor». Un cuplu de îndrăgostiți (EA era chiar Alice, care trecea cînd dincolo, cînd dincoace de aparat, autofilmîndu-se) se plimbă la țară, făcîndu-și planuri de viitor, cînd descoperă în cîmp, apărînd dintr-o varză, un bébé ce-și suge degetul. Era prima preocupare tematică feminină turnată în celuloid... Obsesia voastră — ar zice cu îngăduință distrugătoare bărbații. Dar istoricii serioși îi atribuie tot «domnișoarei Alice» (cum i se spunea cu admirație) descoperirea procedeului tehnic al filmării inverse: o casă dărîmată care se reface, cărămidă cu cărămidă, sub ochii noștri. De la naiva «Zînă a verzelor» a lui Alice Guy pînă la meditația de amețitoare adîncime «Margaretele» a regizoarei cehoslovace Vera Chytilova — ce pune în discuție condiția umană a secolului nostru —, istoria celei de-a șaptea arte a parcurs în cîteva decenii o traiectorie filozofică și estetică de-a dreptul revoluționară.

De la domnișoara Alice și pînă la Shirley Clarke, prima regizoare de culoare care la aparatul în mîna și coboară printre «ai ei», în «Lumea rece» a New York-ului, în ghetoul negrilor, realizînd un document antirasist zguduitor — ,puține, nespus de puține femei s-au încumetat să înfrunte arena regiei. Istoria lui Ford numără cîteva zeci, arhivele reține și mai puține din filmele lor, memoria noastră abia cîteva. Important e că ele există și rezistă presiunii, angrenajului diabolic al sistemului producătorilor, al prejudecăților lor, după care măcar regia de film ar fi exclusiv treaba bărbaților. De cînd însă au devenit rentabile filmele Agnèsei Varda, Nadinei Trintignant sau Lilianei Cavani, încep și producătorii să-și schimbe părerile...

Nadine Trintignant

MADAME DEMY, NU AGNÈS VARDA

De curînd, într-o anchetă întreprinsă în rîndul regizoarelor cinematografice (după ce cîteva festivaluri importante cum au fost Cannes-ul sau New York-ul le oferise prilejul unor confruntări de filme și opinii), o revistă canadiană demonstra că majoritatea femeilor-regizori lucrează sub firma, controlul, protecția morală și financiară a soților lor. Sylvia Anderson, cunoscută autoare de filme pentru televiziune, povestește cum la «vîrsta crucială» de 40 de ani, obosită de a mai lucra numai la scenariile și

O criză de familie tratată cu p

Malvina Urșianu

Agnès Varda

ghetoul negrilor, realizînd un document antirasist zguduitor — „puține, nespus de puține femei s-au încumetat să înfrunte arena regiei. Istoria lui Ford numără cîteva zeci, arhivele reține și mai puține din filmele lor, memoria noastră abia cîteva. Important e că ele există și rezistă presiunii, angrenajului diabolic al sistemului producătorilor, al prejudecăților lor, după care măcar regia de film ar fi exclusiv treaba bărbaților. De cînd însă au devenit rentabile filmele Agnèsei Varda, Nadinei Trintignant sau Lilianei Cavani, încep și producătorii să-și schimbe părerile...

MADAME DEMY, NU AGNÈS VARDA

De curînd, într-o anchetă întreprinsă în rîndul regizoarelor cinematografice (după ce cîteva festivaluri importante cum au fost Cannes-ul sau New York-ul le oferise prilejul unor confruntări de filme și opinii), o revistă canadiană demonstra că majoritatea temeilor-regizori lucrează sub firma, controlul, protecția morală și financiară a soților lor. Sylvia Anderson, cunoscută autoare de filme pentru televiziune, povestește cum la «vîrsta crucială» de 40 de ani, obosită de a mai lucra numai la scenariile și filmele soțului ei, s-a decis să-și scrie scenariile ei, să-și regizeze filmele ei. Dar, practic, susținea ea, e aproape o imposibilitate la televiziunea canadiană ca o femeie să-și învingă «stigmatul» și să-i convingă pe cei de acolo să o lase să semneze singură filmele. Chiar dacă le realizează în întregime (pe ale lor și pe ale bărbaților lor). Soții Anderson și-au făcut o casă independentă de filme, dar emblema lor e intitulată precaut: «Gerry and Sylvia». Cuminte, tradițional, să nu jeneze susceptibilitățile nimănui. Celebra regizoare franceză Agnès Varda mărturisește unor gazetari: «Dacă n-aș fi fost Madame Demy, n-aș fi fost invitată niciodată să fac un film la Hollywood». Și asta după ce «Cléo de la 5 la 7», «Fericirea» sau «Creaturile», filme de o cruzime realistă, mult superioare și artisticește melodramelor soțului ei, Jacques Demy, au impus-o criticii de specialitate. Dar nu îndeajuns și publicului larg, care lăcrimează încă la romanțioasele «Umbrele din Cherbourg» ale lui Demy (film pe care dacă l-ar fi făcut «doamna», ar fi discreditat pe viață reputația intelectuală a femeii-regizor din zilele noastre). De aici, dacă vreți, și o reacție cam brutală, de frondă a Agnèsei Varda și a altor regizoare femei. O intelectualizare uneori forțată, sofisticată (ca în «Creaturile»), alte ori o abordare masculinizată, agresivă, directă chiar, a moravurilor tineretului hippy în filmul făcut în America, «Dragostea leilor», cu o concepție foarte apropiată de «underground» — curentul «subteran» al cinematografului din-afara Hollywoodului.

Cel mai echilibrat însă, cel mai reprezentativ film pentru Agnès Varda, ca regizoare de finețe și profunzime analitică, rămîne «Fericirea» — văzut și la Cinemateca noastră. Aici, punctul de vedere, necruțător critic, în ciuda culorilor splendide și armoniei formale ce învăluie viața cuplului prezentat în film, nu era punctul de vedere al unei femei ori cel al unui bărbat, ci punctul de vedere al unui filozof modern, care descoperă cîtă cruzime presupune teoria existențialistă (de ambe sexe): a te bucura de viață fără să-ți pese de suferința pe care o provoci celui de lîngă tine; cîtă amărăciune și moarte sufletească se ascund uneori sub zîmbetul convențional al «adevăratei fericiri». O familie ideală (regizoarea a luat pentru filmare chiar cuplul din viață, soții Jean-Claude Drouot, ce pozaseră drept reclamă a fericirii conjugale pentru «Marie-Claire»), cu copiii lor frumoși, cu casa lor încîntătoare, trăind simplu, aparent fără probleme, în mijlocul naturii generoase. Dar regizoarea jupoaie puțin ambalajul strălucitor și inventează o poveste în care soțul își îngăduie, între

Nadine Trintignant

O criză de familie tratată cu profundă înțelegere de sovietica Lioznova în «Tandrețe»

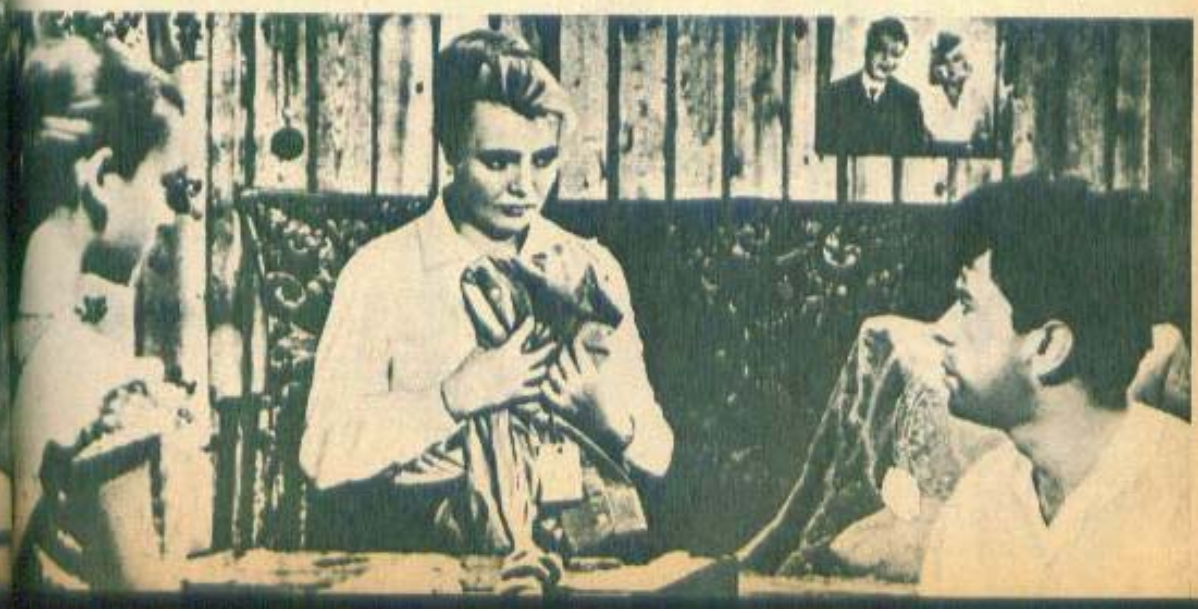

«Serata» — confirmarea unei strălucite cariere regizorale a Malvinei Urșianu

Cineasta cehoslovacă Vera Chytilova se impune lumii cu «Despre altceva» — destinul paralel a două femei

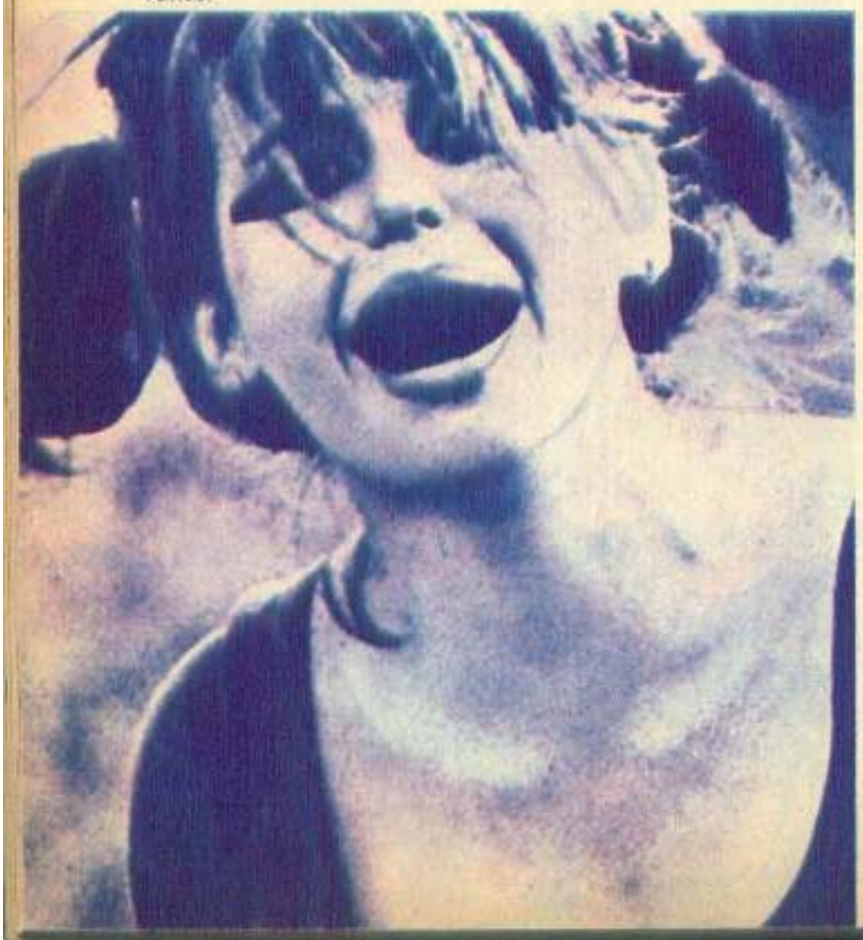

casă și serviciu, răgazul scurt al unei bucurii «inofensive» la o tînără încîntătoare (fericită și ea că nu e singură de tot și că e iubită măcar între 5 și 7, de un bărbat încîntător). Pe deasupra și «onest», cînd se decide să mărturisească soției, candid și tandru cum e, că «sentimentele care se adună nu se exclud, îmbogățesc fericirea conjugală». Femeia tace, încearcă să înțeleagă, nu reușește (e doar vina ei, «limita» ei, mărginirea ei mic-burgheză) și atunci, pentru că-și iubește soțul și vrea să-l știe fericit, dispare. Se sinucide presupunem, ca și cealaltă neadaptată la teoria modernă a fericirii cuplului în trei, eroina filmului lui Antonioni «Aventura».

PREJUDECATA FERICIRII

Dar, de fapt, cum am ajuns să vorbim tot despre ei, regizorii-bărbați, la un articol despre ele, regizoarele de film? Ce apă la moară le dăm, ca să ne spună disprețuitori: Vedeți, tot noi ne ocupăm mai bine și de dramele voastre, tot noi facem artă acolo unde voi stoarceți doar lacrimi. Tot un bărbat a scris «Anna Karenina» sau «Madame Bovary». Da, desigur. Ei, creatorii de romane, de tablouri, au în spate o carieră de secole, o tradiție de milenii. Femeile au fost doar muze nu și rapsozi. Galathee, nu și Pygmalioni. Și, totuși, păstrînd proporțiile celei mai scurte istorii a celei mai recente arte, cinematograful, nu trebuie să uităm că sufletul și creierul cinematografului, devenit artă — în teorie și în practică —, a fost o femeie, Germaine Dulac, alături de eminentul Louis Delluc. Madame Dulac cu filmele ei — pe atunci socotite revoluționare și urmărind cinematografierea emoțiilor, muzica vizuală, filmul eliberat de canoanele povestirii și redat magiei plastico-auditive pure — a făcut pentru istoria filmului de artă cît zeci și sute de creatori de ambe sexe. Cînd apărea ea să-și țină con-

ferințele în cinecluburi, sub braț cu unul din filmulețele experimentale care demonstrau cum se poate face artă din subiectul cel mai anost — creșterea unui bob de fasole și înflorirea lui sub ochii noștri (filmată cu acceleratorul, dar și cu acea emoție a descoperirii miracolului vieții), studenții, entuziasmați, strigau: «Uite-o pe Germaine cu fasolea ei. Să vezi ce demonstrație de mare artă!» Și Germaine Dulac n-a fost singura. A existat și Musidora — dansatoarea de music-hall devenită vedeta serialelor de groază ale lui Feuillade («Vampirii» sau «Judex»), idolul Parisului anilor '20 —, care, în plină glorie, s-a gîndit să regizeze un film. Și a plecat în Spania să turneze nici mai mult nici mai puțin decît corride (cu un toreador celebru la acea vreme). „Iată-mă-s în țara taurilor — scrie ea unui jurnal parizian. Regia e dintre cele mai anevoioase, periculoase. Dar vedetele mele — superbii tauri — întrunesc toate condițiile «mișcării» și «gesturilor» impuse de rol. Eu însămi sînt de o mîndrie indescriptibilă pentru că voi, jurnaliștii, nu veți mai putea spune că m-am lăsat înlocuită, ca vedetele, în această nouă calitate". Păcat că Musidora n-a făcut decît acest unic film. Dar ce fel de film!

Au existat și Lotte Reiniger, cu umbrele ei chinezești, și Dorothy Azner (care descoperă întîmplător, la montaj, cum poate crea iluzia că Rudolf Valentino înfruntă în arenă taurul, așa încît să nu se observe trucajul grosolan al operatorului), și Olga Preobrajenskaia, cu frumoasele ei poeme dramatice, minimalizate însă de istorici sub eticheta: «Eh! un Dovjenko minor!» Și Esther Schule, și Joyce Wieland etc. Da, desigur, numeric ele nu impresionează. Istoricii — bărbați — nu s-au aplecat asupra creației lor cu toată înțelegerea și lipsa de prejudecăți, ca să le descopere contribuția. Abia în 1972, Charles Ford le dedică o scurtă istorie, intitulată: «Femeile-cineast», dar și ea apărută în colecția «Femmes» și nu într-o editură de știință a cinematografului. Festivalurile le găzduiesc cu condescendență retrospectivele, dar asta abia în ultimii doi ani. Pînă să facă «Wanda» (1970), care a impresionat mapamondul, cu toate că înainte realizase cîteva pelicule foarte interesante, Barbara Loden era doar doamna Elia Kazan, nu actrița și regizoarea de mare talent Loden.

Pînă ca filmele ei cu copii să joace în peste 140 de cinematografe ale Americii, Zizi Bostan era privită la noi cu o ușoară indiferență: se ocupa de un gen minor. În schimb, un singur film, «Gioconda fără surîs», al Malvinei Urșianu a fost de-ajuns să impună cinematografului modern numele unui prestigios regizor.

BRAVO, CLARKE!

Afirmarea femeilor-regizoare în lume e încă legată de mișcarea mai generală a emancipării femeii și nu de afirmarea maturității ei intelectuale și artistice reale. Cîtă dreptate avea americana Shirley Clarke să declare: „Pînă a face filmul «Legătura» nu eram nimic. Realizasem și altele, dar nimeni nu mă observa. Cînd, în sfîrșit, după vizionarea «Legăturii» un bărbat mi-a strigat admirativ pe numele de familie: Bravo, Clarke!" Este, de-acum, mărturia unui artist, nu doar a unei femei-regizoare, crezul lui artistic și politic față de o existență pe care n-o mai poate concepe decît printr-o artă profund angajată, o artă ce nu mai cunoaște deosebiri de sexe și culoare.

Aparenta înțelegere a unui cuplu modern din filmul „Fericirea" al Agnesei Varda

Zîna cea bună (Margareta Pîslaru) din basmul cinematografic al Elisabetei Bostan «Veronica».

literatură
«zilele»
de RADU CIOBANU
«bucata de zahăr»
de CONSTANTINA CARANFIL
microantologie lirică
DE DRAGOSTE
«el»
de KATHERINE ANNE PORTER
«a minți frumos»
de ION BĂIEȘU
«premiera»
de NASTROEV
«iasomie însîngerată»
de HERNANDO TÉLLEZ
«ascunzătoarea»
de HARALAMB ZINCĂ

de RADU CIOBANU

Fragment din romanul în pregătire la Editura „Albatros".

Cele patruzeci și cinci de minute petrecute în mașină erau răstimpul lui de odihnă și la dus, și la întors. Însăși mașina, pusă la punct și strălucind de curățenie, îl transpunea într-o dispoziție agreabilă. Totul părea nou, pînă și uniforma lui Anghel, cu dunga impecabilă a pantalonilor. Urma apoi drumul, cu șoseaua șerpuind printre brazi și peste viaducte elegante, arcuite între două culmi, ca în afișele O.N.T. Și, în sfîrșit, însăși unitatea, cele patru ore petrecute acolo, care niciodată nu-i lăsau impresia de oboseală. Matei era refractar prin temperament oricăror constrîngeri exterioare propriei lui conștiințe și de aceea privise întotdeauna viața cazonă ca un mod de existență incompatibil cu principiile sale. Sentimentele lui însă, de cînd lucra în această mare unitate, suferiseră oarecari modificări.

La poarta de fier vopsită în verde, mașina nu trebuia decît să încetinească puțin. Poarta se deschidea prompt, și Matei înclina din cap, răspunzînd poziției de drepți cu care îl onora santinela. Anghel gonea apoi pe aleea dreaptă, străjuită de plopi tremurători, ale cărei borduri erau marcate de două șiruri de pietre egale, spoite cu alb. După ce cobora din mașină, străbătea un hol spațios. Pe unul dintre pereți, o mare vitrină de sticlă cu drapelul unității. De o parte și de alta a vitrinei, în permanență, doi soldați cu căști, cu conturi și mănuși albe, nemișcați, ca niște statui. De cîte ori trecea prin fața acestui grup, pe Matei îl încerca un sentiment straniu, pe care cu nici o altă ocazie nu-l cunoscuse: un fel de emoție formată dintr-un amestec de duioșie și mîndrie. Și, dacă purta pălărie, se descoperea de fiecare dată cînd ajungea aici. Avea apoi tot restul zilei un sentiment de siguranță, ca atunci cînd ai certitudinea că nu ți se poate întîmpla nimic, pentru că o anumită forță veghează discret și ferm asupra liniștii tale și a tuturor. Cu timpul, ajunsese la concluzia că sentimentul stenic pe care îl trăia în aceste ore provenea și din faptul că aici niciodată nu văzuse pe cineva omorînd timpul cu burta la soare, căscînd sau scărpinîndu-se în ceafă. Nimeni nu stătea cu șușaneaua pe la colțuri, nimeni nu trăgea cu ochiul de după perdele, nimeni n-avea aerul că se întreabă „acum de ce să m-apuc?" Un univers închis, o lume a

bărbaților, din care erau expulzate inutilul și hazardul, în care fiecare știa exact ce și cînd avea de făcut. Și, pe lîngă toate, îi mai dăduse gata și curățenia. Așa ceva visa de mult să vadă și în sanatoriu, dar îl exasperau veșnic acele femei de serviciu jălii și tembele, care cleveteau ceasuri întregi rezemate de cozile măturilor. Nu era nimic de făcut, le schimbai, veneau altele la fel sau poate și mai rele. De aceea curățenia de aici i se părea de-a dreptul ireală, mai ales că niciodată nu văzuse depunîndu-se un efort deosebit pentru a o menține. Era un univers aproape steril, și Matei se întreba uneori, mai în glumă, mai în serios, dacă, trăind mereu într-o asemenea lume, nu i-ar fi părut de la o vreme obositoare.

În sala de așteptare nu era încă nimeni. Se anunța o după-amiază tihnită, în care își putea vedea de citit. Pentru asemenea ocazii avea aici cîteva cărți. Afară se răcorise, mai stăruiau chiar pe alocuri insule de omăt, dar în cabinet fusese făcut focul, mirosea a lemn de brad și se răspîndise o căldură plăcută. Își scoase pardesiul și se pregătea să se apuce de citit, cînd sună telefonul de pe birou. Era ofițerul de serviciu, căpitanul Măgureanu. Îi ura bun venit și-i poftea să vină urgent pînă la popotă.

— S-a întîmplat ceva?

— Avem un caz, răspunse căpitanul evaziv. Vă rog să veniți repede.

Își aruncă pardesiul pe umeri. Ce „caz" puteau avea, ce-o fi înțelegînd Măgureanu prin „caz"? Ceva serios nu părea să fie, îi făcuse impresia că ofițerul zîmbea pe sub mustață cînd îi vorbea... Aducea mai degrabă a farsă din acelea de care fac liceenii.

În ușa sălii de mese îl întîmpină căpitanul. În spatele lui, bucătarul cu potcapul său enorm și cu șorțul alb bătu călcîiele. Una dintre mese era așternută proaspăt, cu tacîmul pentru o singură persoană. Măgureanu îi strînse mîna rîzînd:

— Vă rugăm să luați loc și să serviți masa de prînz.

Matei privi uluit de la unul la altul:

— Dar de ce? Eu... am mîncat...

— Tovarășe doctor! rise căpitanul, amenințîndu-l cu degetul. Pe noi vreți să ne duceți dumneavoastră cu chestii din astea?!

Matei ridică mîinile:

— Gata. Mă predau. Dar eu credeam că sînteți vînători de munte, domnule, nu știam că vă ocupați și cu spionajul...

— Om fi noi ce-om fi, dar la nevoie facem de toate.

— Asta numai prematia de Anghel mi-a făcut-o, mormăi Matei, așezîndu-se la masă.

Bucătarul îi turnă ciorba de perișoare. Aburul ei îi declanșă subit o foame cumplită.

La început, cînd i se propusese această jumătate de normă, refuzase. Pînă la urmă acceptase, căutînd să se convingă că o cît mai bogată experiență de practician nu putea decît să-i ajute. Constată însă că nu prea avea de lucru aici. Erau toți oameni tineri, sănătoși. Cîte o luxație, cîte un deget turtit — treburi pe care le putea rezolva și felcerul —, mai cîte o gripă. Maiorul Vlaicu avea un început de ateroscleroză, el era omul cel mai bolnav aici. Totuși, cu toate că nu-și îmbogățea experiența, i-ar fi părut rău acum să se despartă de oamenii aceștia. Solidaritatea și unitatea lor de acțiune îi transmiteau un sentiment stenic de încredere în sine, ceea ce îl ajuta apoi să suporte mai ușor, acolo jos, hărțuiala zilnică și spectacolul jalnic al unora care își măsoară trecerea pe pămînt nu după crugul stelelor, ci după succesiunea chenzinelor. Aici își făcea, tot la două zile, tratamentul de ridicare a moralului...

— Azi am avut un eveniment, spuse căpitanul Măgureanu.

Se așezase la masă să-i țină de urît. Bucătarul îi aduse o cafea.

Matei, mestecînd, ridică sprîncenele interogativ.

— Un bețiv. Dracu-l știe cum a ajuns singur în pustietățile astea... Trecea cu o sticlă goală în mînă și măsura șoseaua. Ai noștri tocmai plecau. O coloană întreagă de mașini. L-am tras înăuntru și l-am băgat acolo la poartă, în camera de gardă. Credeți că am scos ceva de la el? Lemn! Cum s-a pus pe bancă, și-a luat capul în mîini și a început să plîngă.

— Și ce-ați făcut cu el? Sper că nu l-ați păstrat să-l trezesc eu...

— Uite, la asta nu ne-am gîndit, rise căpitanul. Sergent, felul doi la tovarășul doctor... Nu numai că nu l-am păstrat,

dar cînd a trecut autobuzul l-am oprit şi l-am îmbarcat. Ce era să facem? Plîngea de ziceai că-i pare rău că pleacă... Eu pe ăştia pe toţi i-aş aduna şi i-aş pune la sapă!

— Sînteţi drastic, căpitane, zîmbi Matei, atacînd cu gesturi de chirurg felia de friptură. Cine ştie ce durere o fi avînd omul la sufletul lui, şi dumneavoastră vreţi să-l puneţi la popreală...

— Asta-i filozofie de circiumă, tovarăşe doctor. Nu există beţivan care să nu aibă pentru orice eventualitate cîte o durere de asta cu care să se justifice. Eu nu dau doi bani pe poveştile de astea sentimentale, că are o durere, că-i mustră conştiinţa, că l-a părăsit iubita, aiurea!

— Şi, totuşi, uneori sînt adevărate.

— Ştiu. Însă atunci treaba mi se pare cu atît mai gravă, pentru că nu este nimic mai, cum să spun, mai penibil decît să faci spectacol cu propria ta durere. E ca şi cînd şi-ai oferi propria fiică într-o piaţă publică, nu vi se pare? După mine, un om care bea ca să uite şi apoi plînge ca blegul a străbătut în mai puţin de o oră, dar în sens invers, tot drumul pe care omenirea l-a parcurs cu trudă în milenii.

Matei minca gînditor. Căpitanul Măgureanu îl uimea. Nu vorbise cu el pînă acum decît întîmplător şi în treacăt, fleacuri politicoase, ca oamenii care se ştiu, dar nu au încă sentimentul că se cunosc. Ceea ce îi spunea acum căpitanul, această simplă, omenească şi foarte personală opinie îl surprindea însă şi, pentru prima dată, îi reţinea atenţia. Sub această confesiune cu vagă alură de suficienţă, Matei întrezări un univers foarte precis delimitat, ale cărui contururi erau trase doar din cîteva linii simple, dar ferme şi esenţiale. Căpitanul poate nu ştia lucruri prea multe, dar ceea ce ştia, ştia bine şi, ceea ce i se părea mai important lui Matei, ştia să facă prompt şi foarte tranşant distincţia dintre bine şi rău. Întotdeauna nutrise un fel de invidioasă admiraţie faţă de acest tip de oameni, care îşi trăiau viaţa efectiv, spre deosebire de el şi alţii de-alde el care şi-o închinau unui vis, ale cărui contururi se încăpăţînau să rămînă veşnic difuze. Spuse cu intenţia de a-l stimula:

— Sînt oameni, căpitane. Fiecare avem tiparele noastre preferate, dar nu-ncap, nu-i putem înghesui pe toţi în ele...

— Evident, conveni Măgureanu, dar asta nu mă împiedică să constat că beţivanul meu cu durere în suflet, cum ziceţi dumneavoastră, se află la o distanţă derizorie de strămoşul nostru care ţopăia din creangă în creangă.

— Imaginea e savuroasă...

— Mulţumesc. M-am aprins, rîse căpitanul. Dar, uite, vă dau un alt caz. Cel al lui Anghel, băiatul care vă aduce cu maşina. Exact acum un an, pe timpul ăsta, i-a murit mama. Bineînţeles, a primit permisia cuvenită, şi băiatul a plecat îndurerat, dar, cum s-ar zice, fără să-şi piardă firea... Se întoarce apoi la timp şi îşi reia programul lui de activitate, normal, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. La vreo două zile după ce vine el de acasă, mă nimeresc eu de rond. Noaptea, aşa cam pe la două, ajung la garaje, intru şi mi se pare că aud un zgomot care n-avea ce să caute acolo. Măi, îmi zic, aici parcă ceva n-ar fi în regulă... Aprind lanterna, caut, caută şi băieţii, cînd colo ce să vezi! Dau de Anghel al meu, ghemuit în maşina lui, plîngînd, cu braţele şi cu capul sprijinite de volan. Plîngea şi, nu vă exagerez, vibra toată maşina pe arcuri: ăsta fusese zgomotul care mi-a atras atenţia. Ei, ce spuneţi de asta?!

Pe Matei episodul îl impresionă, cu atît mai mult cu cît nu şi-l-ar fi imaginat niciodată în această postură pe Anghel, cu alura lui de băiat descurcăreţ. Nu ştia ce să-i răspundă lui Măgureanu şi repetă prosteşte:

— Oameni şi oameni, căpitane...

— Ei da, dar omul ăsta care plînge îndurerat şi lucid în singurătate, gata să-şi reia din nou zbaterea a doua zi, este pentru mine un sfînt, şi fruntea lui trebuie sărutată ca o icoană. Sînt amîndoi oameni, dar în acelaşi timp şi două extreme. Eu mă voi afla întotdeauna alături de unul ca Anghel, deşi şi acum mă gîndesc că ar fi trebuit să-l dau atunci o zi de arest, pentru că n-avea ce să caute la ora aceea în maşină. Dar mă înduioşasem şi am zis treacă de la mine. Nici în raport n-am pomenit nimic...

Rostise şi ultimele cuvinte cu aceeaşi deplină sinceritate şi convingere şi chiar cu un vag şi tardiv regret că nu-şi făcuse datoria pînă la capăt, aşa cum cereau regulamentele. Măgureanu era pentru Matei o revelaţie. Se gîndi că viaţa nu putea fi cîtuşi de puţin comodă alăturea de un om care putea fi chinuit de asemenea regrete, dar în acelaşi timp nutrea faţă de felul său de a fi un entuziasm fără nici o rezervă. Căpitanul îi reamintea pe acei cavaleri „sans peur et sans reproche", care ştiau să se descurce întotdeauna atît de bine, stîrnindu-i admiraţia adolescenţei.

— Mulţumesc, bătrîne, îi strigă Matei bucătarului, ridicîndu-se. A fost un prînz grozav!

NINA CASSIAN

Maica

Rămîne să-mi spun doar atîta: Nu vede. Ea nu.
Nu vede cum iarba albastră în negru trecu.
Nu-mi vede mirarea, nici umărul meu care cade
ca ultimul fruct al acestor priveliști nomade.
Rămîne să umblu prin numele ei de ioană,
prin numele-n care nu-ncape decît o consoană.
Rămîne să-i caut parabola frunții înalte,
deschisă doar celei mai canonizate oferte.
Ci, nevăzătoare de-mi e, nu îmi e nevăzută.
Și, noapte de noapte, obsesia mea o sărută.
Și, noapte de noapte, mă-ntorc într-un neam de
femei
și, noapte de noapte, reintru în pîntecul ei.

• • •

EUGEN JEBELEANU

Lied

Da, te iubesc și-acuma cum te-am iubit, o știi,
în toamna grea de struguri de fier și plumburii.

Te mai iubesc și-acuma cum tu, desigur, nu crezi:
la fel! Doar anii poate-s un pic, un pic mai șubrezi.

Te mai iubesc și-acuma cum te-am iubit dintîi
la marea de metale de-azur și de lămîi.

Te mai iubesc din zarea în care te-amintesc
subțire-n pantaloni de doc, te mai iubesc.

Cum se rostogoliră cu valurile anii!...
Oh, unde sînt zarganii de-argint, unde-s platanii...

Cum sună toate-acestea în mine, cum răsună,
ca niște — dinți ai noștri — ciocnindu-se-mpreună

cu umezeala mării și sarea de pe buze,
și nevoind să știe de timp, ci să-l refuze.

Pe tine, doar pe tine, te văd în ceața zării
cu fața scînteindă de lacrimile mării.

Te mai iubesc și-acuma, la valurile grele,
cu lacrimile mării și lacrimile mele...

VIOLETA ZAMFIRESCU

Mărturisire

Minunea unui piersic înflorit?
Sau vîntul cu miros primăvăratic
În inima-mi închisă-au răscolit
Mireasma crudă-a dorului zănatic?

Ți-aș aminti de dragoste, de flori...
Dar rîd, jucînd în glas un pumn de glume,
Să îmi ascund privirile — anume—
Cu străluciri de lacrimi uneori.

Dragă nu-ți sînt, și e mai bine-așa.
Să nu mai simți în preajmă dorul meu.
... Mă arde uneori...Îmi este greu...
Ca strămoșii-n codru-aș blestema!

LIVIA NEMȚEANU

Mîini de copil

Cînd mîinile tale se-ntind către mine
Luminînd ca mănunchiuri de raze,
Un bulgăr de lumină aprind în inima mea,
Și simt că plăpîndele tale puteri
Au forța înrobitoare a aripilor moi de îngeri
Pe care le aud bătînd în suflet și-ngenunchez.

Și nici o putere străină nu poate țărmuri
Puterea ta, făptură care respiri aerul paradisului
Și al cărui parfum trece, ca o amintire, prin preajma ta.
Cînd mîinile tale plăpînde și moi
Se-ntind către mine cerînd tribut dragostei.

TEODOR MAZILU

Dacă vrei...

Dacă vrei s-ajungi în brațele mele,
Suie-te pe cel mai înalt vîrf de munte,
În Kilimandjaro.
N-ai să mă vezi pe mine la început,
Eu am să fiu ascuns în stînci și spaime,
Încrede-te în abisul care ți se întinde!
Iubește prăpastia care te așteaptă!
Crede în stîncile care te vor ucide!
Aruncă-te!
Lasă-te zdrobită!
Fără să întrebi nimic,
Fără să speri nimic,
Și atunci,
Prăbușită,
Din cel mai înalt vîrf de munte,
Din Kilimandjaro
Te vei trezi zîmbind în brațele mele....

a mințit frumos

de ION BĂIEȘU

Ciprian Popescu e un bărbat de 45 de ani, înalt, plinuț, cu fața rotundă, mustăcioară fină, poartă tot timpul ochelari de soare și o umbrelă neagră, e îmbrăcat elegant și miroase discret a parfum franțuzesc. E chiriașul unei bătrîne care-l vede foarte rar pe-acasă. Cînd vine, aduce cu el un geamantan solid și bej, ștampilat în tot felul de limbi bizare și zice că tocmai s-a întors din Kuweit, unde a fost trimis pentru niște afaceri cu țiței și piei de capră. Dimineața, pe la zece, iese din casă bine aranjat, bine ras și parfumat, cu o geantă diplomatică în mînă, hai și noi după el, să vedem ce face, cu ce se ocupă și ce cîștigă. Bea o cafea la un expres, își notează ceva într-un carnet, se gîndește și apoi bate agale bulevardele cîteva ore, privind în dreapta și-n stînga, studiind intens chipurile oamenilor. O fi detectiv, caută vreun criminal? Mai departe, după el! Intră într-un parc, schimbă mai multe vorbe cu o bunică și cu nepotul ei, se urcă într-un tramvai și iată-l pe peronul Gării de Nord, așteaptă sosirile trenurilor, urmărind cu ochii larg deschiși fiecare figură. La un moment dat vede o femeie încă tînără, care tîrăște cu greu după ea un geamantan și un copil, fața ei e tristă și plînsă. Ciprian se repede, îi zice sărut-mîna, îi ia geamantanul și o ajută. O urcă într-un taxi și pornesc în oraș. Ea, femeia, e surprinsă, mă cunoașteți de undeva, desigur, din vedere, tocmai așteptam pe cineva care n-a venit și v-am văzut, ce s-a întîmplat de sînteți tristă, să nu-mi spuneți că aveți vreun necaz, că aș fi dezolat. Scoate din valijoară o ciocolată și o dă copilului, ea suspină și zice că mai bine să nu-și aducă aminte de ce s-a întîmplat, dar ce s-a întîm-

plat, ajung acasă, el vine pînă sus și urcă cu ea într-un apartament cu două camere. O dulceață, o cafeluță, el se recomandă avocat, ea începe să plîngă, el îi ia mîna și i-o mîngîie, după care ea se revarsă și-i spune totul, cum s-a dus lasoțul ei, care era într-o detașare pentru o lună de zile undeva în provincie, că-i dăduse o vecină în cărți și ieșea că bărbat-su o înșeală cu una șatenă la așternut, ajunge pe nepusă masă acolo și-l prinde cu o fată de la cantină, de 17 ani, una durdulie, cîrnă și cu pistrui, le-a făcut un scandal monstru și a plecat înapoi. Acum e hotărîtă să bage divorț, așa nu se mai poate, că ea l-a iubit ca o nebună și și-a sacrificat tinerețea pentru el, ca acum el să-i facă o asemenea porcărie, fir-ar ei ai dracului de bărbați cu cine i-a inventat. Într-adevăr, doamnă, suspină el, e ceva groaznic în ultimul timp, bărbații nu mai știu să aprecieze femeile, se poartă cu ele ca niște brute, am o grămadă de cazuri de acest gen și cred că nu există o altă soluție decît să băgați divorț, sînteți tînără, frumoasă, fină, o păcat să vă sacrificați viața. Și eu sînt singur pe lume, încă n-am reușit să cred într-o femeie, căci și femei sînt destule care se comportă așa cum se comportă. Dar n-ați fost căsătorit pînă acum? Ba da, dar soția mea, Dumnezeu s-o ierte, era o femeie minunată, dar cam distrată, a călcat-o o basculantă încărcată cu moloz. Vai, condoleanțele mele! Lăsați că asta s-a întîmplat acum patru ani și mi-am revenit sufletește. Între timp se bea și un lichior, avocatul îi face persoanei o impresie excelentă, îi dă de înțeles că l-ar interesa un viitor cu ea, căci copilul nu-l incomodează cîtuși de puțin, ea se emoționează și sparge un pahar, nu-i nimic, s-a spart ghinionul, iar la sfîrșit că el să se ocupe de divorțul ei, să grăbească situația, drept pentru care trebuie depusă taxa pe loc, e vorba de vreo cinci mii de lei. A doua zi se văd din nou, el o plimbă, o duce la Capșa, o servește cu Cinzano, se plimbă prin parc, pe lună, îi recită din Minulescu, o sărută discret după ureche, după care ea lichidează un CEC și-i dă banii, ca să introducă imediat acțiunea.

Terminînd treaba, Ciprian pătrunde cu ajutorul unui taxi direct în cartierul Domenii, se oprește în fața unei vilișoare în stil nemțesc și intră ca la el acasă. O femeie de aproape patruzeci de ani scoate un strigăt de bucurie, îl pupă și-l mîngîie, bine te-ai întors din Kuweit, dragul meu, ce e pe-acolo, e bine, se descurcă, uite, am făcut o escală la Paris și ți-am luat de pe aeroport un parfum și niște dresuri pentru ochi, mă scuzi că n-am putut mai mult, am avut nevoie de dolari că ți-am făcut o surpriză, am cumpărat o mașină, e în vamă, vreau ca la nuntă, peste o lună, să ne ducem la ofițerul stării civile în Citroën, e aproape hidramac, am nevoie de încă șase mii pentru vamă. Ea e o femeie trecută prin ale vieții, a avut o suferință, a rămas singură în urma unei crunte deziluzii, a zis să nu mai vadă bărbat în ochii ei toată viața, dar el a cunoscut-o la un spectacol, a condus-o pînă acasă, i-a recitat din Minulescu, i-a adus garoafe de zece ori și a unsprezecea oară a cerut-o de logodnică. El distins, ea distinsă, plus căsuța primită moștenire, plus că cîștigă foarte binișor făcînd lucruri de artizanat pentru Fondul plastic, se vor descurca, el e un om de casă, nu dorește altceva decît să fie alături de o femeie sinceră și fidelă. La cei șase mii pentru vamă, zice că se grăbește, că-i așteaptă ministrul adjunct ca să-i spună ce-a făcut în Kuweit, o sărută dulce după ureche, îi repetă că s-a gîndit tot timpul la ea, cum naiba de n-a primit vederile pe care i le-a trimis din Cairo și Tripoli, ne vedem diseară, ieșim la restaurant. Ciprian pleacă, sare în alt taxi și ajunge în Colentina, intră într-o altă casă, alte țipete de bucurie, o văduvă zdravănă de 45 de ani îl strînge în brațe să-i sufoce, bine te-ai întors, scumpule, din Paraguay, ai fost cuminte, te-ai gîndit la mine? Văduva a fost soție de marinar, un om minunat, care a murit de ulcer la sud de Pago Pago, durere mare, Ciprian a cunoscut-o pe stadionul „23 August", tocmai cînd i se înmîna un pachet de sute de vreo două kile, cîștigase la Pronosport aproape o sută de mii de lei, deși habar n-avea de fotbal, jucase variantele răposatului, care atîta pasiune avea și el. Ciprian a văzut-o de la peluză, a notat-o, a urmărit-o, a cunoscut-o strict întîmplător, apoi se ducea cu ea zilnic la cimitir ca să pună flori pe mormîntul răposatului, pînă cînd a convins-o că trebuie să-și refacă viața, morții cu morții, vii cu vii, n-are rost să sufere atîta, mai ales că singura ei fată își are rostul ei, e măritată în provincie. Ciprian îi dă și ei vestea cu mașina, un Mercedes pe motorină, aproape nou, vama însă e cam mare, dar meritată, pentru că consumă puțin, uite fotografia mașinii, ea o vede, i se înmoaie picioarele, ce bine c-ai luat-o, că tot mi-ai promis tu că după ce ne căsătorim tragem o raită prin țară. Ce prin țară dragă, după ce facem actele te duc la Paris, să vezi ce n-ai văzut, Pigalul cu fete goale, Sena în splendoarea ei, Montparnasu și turnul, că meriți, ești grozavă, așa femeie nu credeam să mai găsesc în viață. Hai să plătim vama, la zece mii, nu, nu am nevoie decît de nouă mii cinci sute, la cinci sute înapoi, ne vedem diseară și ieșim să luăm o friptură la „Garofița". Ciprian vîră banii în geantă și fuge în alt taxi și face încă două vizite. Una la o croitoreasă de lux, cu care e logodit și căreia i-a promis că o duce să vadă Italia, cu turnul din Pisa, cu Piața San Marco și Vaticanul, totul e în regulă, am vorbit, te iau cu mine în prima deplasare, dă-mi repede cinci fotografii șase pe nouă și patru mii că trebuie să-ți iau bilet de avion. Cealaltă vizită e în folosul unei profesoare de franceză mioapă, domnișoară

bătrînă, în fața căreia el e inginer de poduri, să-i scuze că n-a mai trecut pe la ea de două săptămîni, dar a făcut un pod peste Milcov, a avut greutăți cu un picior care nu se înfigea bine în albie, dă-mi cîteva mii din banii noștri (adică ai ei), că trebuie să-l împrumut pe un coleg care are un necaz, ea zice că nu-i bine să strice cecul, doar știe bine că-i ține pentru cumpărarea unui apartament, el se supără, ea revine și-i dă, treaba ta, în fond tu ești stăpînul meu și tu decizi, vezi și du-te de-ți fă analizele, că dacă termin podul vin și ne căsătorim, că pe urmă trebuie să fac altul peste Buzău.

Zi grea pentru Ciprian. E obosit, e transpirat, dar trebuie să ajungă și-n Șulea, la o familie de măcelari care au o fată, pe Tănțica, drăgălașă și scumpă, care a greșit în tinerețe și a făcut un copil din flori și de care i s-a făcut milă lui Ciprian și vrea s-o ia de soție. Măcelarii sînt putrezi de bani, țin pensanele în pod, unele peste altele, dulapurile-gem de argintărie, degetele lor muncite sînt grele de aur, plus că au o mașină ascunsă la o mătușă, într-un beci, plus niște mobilă stil, unicat, luată de la Consignația, de aproape cincizeci de mii de lei. Ciprian contează în fața măcelarului ca inspector la Ministerul Finanțelor, să nu-și facă griji cu licitul, dar acum a găsit o ocazie unică, o sufragerie sculptată, îi trebuie cinșpe mii de lei de urgență, măcelarul zice stop, te-am prins, m-am interesat, te-am urmărit, ești un escroc, mai ai zece logodnice, dă-mi cei douăzeci și două de mii că te calc în picioare. Vin și frații logodnicei, niște haimadaci, toți măcelari, și-l iau pe Ciprian la o cheltăneală sinistră, îl ș.n o oră numai în pumni și spițuri în burtă, Ciprian scoate banii care-l agonisise și-i dă înapoi, dar măcelarii nu se lasă și-l dau pe mîna miliției. Miliția îl avea de mult în evidență, mai făcuse ei cîțiva anișori tot pentru escrocherii. Sînt chemate victimele să dea declarații, acestea sînt stupefiate, leșină, țipă, vai, Ciprian, mi-ai distrus viața, cît am crezut în tine! Dar la urmă ce credeți că zic femeile înșelate în sentimente și economii personale? — Da' de ce să-l arestați? Ne mințea așa de frumos...

„Siluetă" — CONSTANTIN DARIE — BRĂILA

Fotografie trimisă la concursul revistei „Femeia"

Iasomie însîngerată

de HERNANDO TÉLLEZ

Scriitor din Columbia

Cînd garda rurală veni acasă la mama Rosa, Pedrillo era imobilizat în pat, de o săptămînă, răpus de durere şi de furie. Rănile de la la braţ prinseseră o culoare îngrijorătoare, de roşie coaptă, iar braţul întreg i se umflase gata să crape. Infecţia şi febra îl devorau. Dacă blestemaţii aceia din gardă îl vor prinde, nu va scăpa cu viaţă. Asta în cel mai bun caz! Dacă totul s-ar termina numai cu moartea! Dar Pedrillo ştia că mai înainte de a-l omorî, ca pe un cîine, cu un glonţ sau o lovitură de machete în ceafă, bine cîntărită, pentru ca oasele să se frîngă, iar capul să rămînă bălăbănindu-se, pentru a fi desprins apoi cu uşurinţă, înfipt într-un par şi dus la primărie drept trofeu, deci mai înainte ca toate acestea să i se întîmple, Pedrillo ştia că mai avea de trecut şi prin altele, aşa cum li se întîmplase şi altora. Ştia că în închisoare va fi schingiuit. Şi acest lucru îl ştia şi mama Rosa, mama sa. Acesta era gîndul care-i durea cel mai mult, ca o anticipare a chinurilor de care cu siguranţă va avea parte dacă blestemaţii aştia vor pune mîna pe el. Mai întîi i-ar tăia degetele de la picioare, ca lui Saulo Gómez; apoi îl vor pune să meargă pe pietrele din

curte, iar apoi, cine știe, îi vor spînzura de mîini pentru a-l bici pe spinarea goală, în timp ce aceşti sălbatici s-ar distra brăzdîndu-i carnea cu vîrfurile baionetelor. Şi, doamne sfinte, pe sărmana mama Rosa o vor forța, cu lovituri de picior, să asiste la spectacol, așa cum au făcut și cu nefericita Maria del Carmen Vargas din satul lor, care a înnebunit și au trebuit s-o ducă la balamuc. Nu, el nu se va lăsa prins. Ar fi o pradă prea ușoară. Dar gardienii sosiră. Mama Rosa îi zărise de pe deluşorul care dădea umbră casei. Coborî în goană să-l anunțe pe Pedrillo. Chipul femeii devenise cenuşiu.

— Vin, vin, spuse ea.

Pedrillo se sculă din pat, clătinîndu-se. Febra, dușman aprig, încerca să-l doboare. El însă era un flăcău de douăzeci și cinci de ani, un flăcău în toată legea, aspru și viguros, căruia i se spunea Pedrillo în glumă, tocmai din cauza contrastului dintre vigoarea sa de țăran și acest diminutiv cu care-l striga întotdeauna mama sa. Bucata murdară de pînză care-i slujea de fașă pentru brațul rănit căzu jos, iar brațul, pierzîndu-și sprijinul, deveni o masă de durere, neverosimil de greu. Fața i se crispă într-o expresie de suferință. Trînti o înjurătură înspăimîntătoare, iar mama Rosa, cu mîinile tremurînde, îi legă din nou fașa pe după gît.

— Repede, mamă, dă-mi o pușcă.

Aveau sub pat două puști, amîndouă încărcate. Scoase una, o atîrnă de umărul cel sănătos al fiului și deschise ușa. În încăpere pătrunse lumina după-amiezii și, odată cu ea, o plăcută adiere dinspre plantația de trestie, căci aceasta era pămîntul trestiei de zahăr și al cafelei, al portocalilor și al iasomiei, al neprihănitei iasomii pe care o sădise mama Rosa.

Pedrillo ieşi, sprijinindu-se de peretele de chirpici. Făcu un efort enorm pentru a-și îndrepta trupul, apoi, încetul cu încetul, începu să grăbească pasul. Mama Rosa rămase sprijinită de ușor. Raze de soare îi cădeau pe pupilele dilatate. Așa cum stătea, cu părul ei negru despărțit la mijloc de cărare, bustul înalt palpitînd sub bluza din pînză groasolană, mîinile sprijinite pe șoldurile largi, cu teama și amărăciunea întipărite pe chip, părea un personaj dintr-o pictură în ulei. Îl văzu dispărînd dincolo de trestii, dincolo de arborii de cafea, dincolo de ultima pată de verdeață.

Gardienii sosiră. De acolo, de unde-i zărise mama Rosa, aveau nevoie de șapte-opt minute ca să ajungă la casa lor. Dar trecuseră probabil zece minute pînă ce țevile puștilor fuseseră îndreptate spre ea, căci mama Rosa reușise să pună totul în ordine: și patul, și bucătăria. Pușca lăsată de Pedrillo nu mai apucase s-o ascundă. De-abia dacă mai avu timp să tragă niței mai jos pătura decolorată de pe pat. O făcu fără să știe de ce, căci nu avea de gînd să opună nici o rezistență.

— Dacă mă omoară, să mă omoare. Cum o vrea dumnezeu.

Multe alte femei ca mama Rosa muriseră astfel în ultimele două luni, așa încît aceasta nu mai era o noutate pentru ea.

Moarte erau și Carmen, și tînăra Luisa, și bătrîna Rosario, cuscra ei și naşa lui Pedrillo. Așa încît ce importanță mai avea? De fapt, avea noroc: în timp ce ar omorî-o pe ea, Pedrillo ar avea timp să fugă. Moartea umbla acum prin tot ținutul, uneori îmbrăcată în uniforma guvernului, alte ori nu. De luni de zile se omorau unii pe alții. Pedrillo, la fel ca și ceilalți, intrase în horă. Și sigur că Pedrillo se făcuse răspunzător de moartea cîtorva dintre acești indivizi îmbrăcați în uniforme de culoarea pămîntului cenuşiu, cu centura plină de gloanțe și machete la brîu. Mamei Rosa i se păreau un blestem al cerului. Dar, la naiba, nu rezolva nimic dacă se văicărea. Ea nu se pricepea la politică, iar cînd Pedrillo încercase să-i explice, mama Rosa îi răspunsese să stea la locul lui și să nu se vîre în astfel de încurcături. Pedrillo însă intrase de mult în joc.

— Dacă nu le-o iei tu înainte, atunci te omoară ei pe tine, cam așa ceva îi spusese el. Şi mama Rosa se resemnase.

Acum ea nu știa ce să mai facă. Gardienii erau aici. „Oare Pedrillo mai avea putere să meargă?" „Oare durerea nu l-a răpus?" „Îi vor găsi?" Mama Rosa îi privea și simțea că îi vine să leşine. „De ce nu trag? Ar fi trebuit să fiu moartă acum". „Dumnezeule sfinte!" Nimic. Era încă în viață, în fața celor trei țevi de pușcă și a celor trei oameni cu chipuri nu tocmai sinistre. „Seamănă cu Pedrillo". „Sînt la fel de tineri ca și el".

înaintară spre ea. „Acum o să tragă". „Iartă-mă, sfinte dumnezeule!" Unul din ei strigă:

— Bătrînă împuţită! şi, ţinînd puşca într-o mînă, o lovi cu cealaltă peste faţă.

Mama Rosa îşi duse mîinile la faţă. Le coborî pline de sînge. Simţi apoi pe spinare patul unei puşti. Căzu jos. Acolo, pe podeaua de pămînt, călduţă şi umedă, vîrful unei cizme i se înfipse în piept, o dată, de două ori, de trei ori. Sărmana mama Rosa! Durerea năprasnică ce-i pusese stăpînire pe tot trupul nu o împiedică să-şi amintească de ţăranii care munceau cu ziua prin ţinut, de porcii şi de cîinii care erau bătuţi la fel. Ea nu însemna mai mult decît un porc sau un cîine şi nici mai bună nu era. Cei trei bărbaţi se opriră în pragul uşii. Unul dintre ei strigă:

— Fiu de căţea, predă-te sau te omorîm!

Le era frică să intre înăuntru. Trecură cîteva clipe, apoi se auzi o împuşcătură.

— Nu e nimeni înăuntru, nu e nimeni, le strigă mama Rosa. Omoriţi-mă pe mine, omoriţi-mă pe mine!

Cei trei intrară înăuntru. Mama Rosa îi urmă tîrîndu-se. Întoarseră capul şi o priviră. Unul dintre ei, care părea mai aprins, îndreptă ţeava puştii spre mama Rosa.

— Las-o în pace pe bătrînă. Doar ea ştie unde a fugit, spuse un altul.

În depărtare se auzi o împuşcătură. Gardienii ieşiră afară în goană, cu arma gata pregătită. Mama Rosa începu să-şi revină din leşin, dar prin ceaţa care încă îi învăluia minţile i se păru că împuşcătura răsunase mai aproape, la o distanţă mai mică. „Este Pedrillo al meu", gîndi ea. Şi capul cu părul negru şi cărarea la mijloc, acum năclăit de sînge, îi căzu la pămînt.

Gardienii se întoarseră. Cînd mama Rosa îşi reveni din nou şi putu să se ridice, i se păru că dumnezeu nu era drept cu ea, din moment ce o ţinea în viaţă ca să poată asista la scena pe care o avea acum în faţa ochilor. Pedrillo fusese prins de gardieni. Trebuie că el trăsese în aer pentru a le atrage atenţia asupra lui şi a o salva pe ea. Fusese răstignit de portocalul din micuţa grădină care împodobea casa, ca o piele de animal pusă la uscat, cu spatele gol, sfîşiat şi însîngerat. Ţipătul mamei Rosa îi făcu pe cei trei gardieni să întoarcă privirile spre ea.

— Aşa-i trebuie fiului ăstuia de căţea. Ba chiar mai rău... căţea bătrînă... urla unul dintre ei, curăţindu-şi cu iarbă centura mînjită de sînge.

În strălucirea soarelui după-amiezii, mama Rosa privea rana, spinarea vînjoasă şi masivă a voinicului Pedrillo, care într-o noapte ieşise din pîntecele ei, mic şi fragil. Pedrillo al ei arăta mai rău decît un cîine ciomăgit. „Dumnezeu să mă ierte, dar parcă-ar fi Isus răstignit". Mama Rosa îşi uită durerile ei. Nu-şi mai simţea propriul ei trup, ci doar trupul lui Pedrillo. Era ca şi cum spinarea aceea ar fi fost carnea ei. Nu, acelea nu erau durerile ei, ci durerile lui Pedrillo, care răsunau în ea, se răsfrîngeau în ea şi-i jupuiau carnea şi sufletul. Sărmana mama Rosa! Cu capul ei biblic de mamă-ţărancă, cu frumosu-i păr negru cu cărare la mijloc, în care acum se înfigeau mîini disperate şi tragice...

— Ba chiar mai rău, căţea bătrînă... începu din nou să urle gardianul, smulgînd văzduhului un vaier cu biciul, mai înainte de a-l lăsa să cadă o dată şi încă o dată pe spinarea celui răstignit.

Se auzi un geamăt de animal pe moarte, o durere surdă şi primară, care părea că vine din cel mai îndepărtat fund de viaţă, din abisul visceral al existenţei.

— Ba chiar mai rău... răcni din nou aceeaşi voce.

Mama Rosa înţelese că şi ea, şi Pedrillo erau pe moarte. Şi că din nou va cădea în ţărînă. „Fecioară a celor suferinzi, ajută-mă!" Pieptul i se sfîşia în sughiţuri. Biciul şuieră din nou. „Netrebnicii, netrebnicii, mai bine l-ar omorî". Şi mama Rosa îşi aminti că acolo, sub pat, se află cealaltă puşcă a lui Pedrillo. Da. Fecioara celor suferinzi o auzise.

Primul glonţ nimeri alături, făcînd să zboare o bucată din scoarţa copacului. Al doilea însă pătrunse în carnea martirizată şi însîngerată a spatelui, alungînd pentru totdeauna Durerea şi Viaţa. Mama Rosa leşină cu arma în mîini. Căzuse cu capul în ţărînă. Un cap dintr-un tablou, cu părul ei negru şi cărare la mijloc.

În româneşte de NINA EC. POPESCU

bucata de zahăr

de CONSTANTINA CARANFIL

Lucrare premiată la concursul internațional „Eram pe-atunci copii" inițiat de săptămînalul polonez „Polityka".

Ori de cîte ori mă reîntorc cu gîndul în copilărie și scormonesc pînă departe, la capătul celui dintîi al memoriei, unde bucuriile și întîmplările unduiesc fără contur prin ceața uitării, pe ea în schimb o regăsesc exact așa cum era, un cubuleț alb, știrb de un colț. Clipa cînd mi-a fost dăruită se mărește ca sub microscop printre celelalte detalii ale zilei respective. Știu bine, mă aflam pe un scăunel lîngă o sobă neagră prin ușița căreia se vedea jarul roșu. Prima mea zi la grădiniță: la geamul ușii de la intrare, niște copii aburеau sticla și mîzgăleau apoi cu degetul. Cred că educatoarea m-a chemat lîngă foc să mă dezgheț de pe drum și apoi mi-a întins cubulețul cel dulce. Bucuria ce a stîrnit-o în mine gestul ei neașteptat a făcut ca nimeni și nimic să nu mai rămînă împrejurul meu: doar eu și bucata de zahăr. Am rupt-o încet, tot mai rar, cu grijă să n-o termin prea repede. Fiindcă nici nu era întreagă, am descoperit mai apoi, avea o ciuntitură la o margine. Cînd s-a isprăvit totuși, părerea de rău s-a prelungit pînă acasă, unde, după felul cum mi-o amintesc pe mama, presupun că încă din prag am început: „Mamă, de ce nu ne dai zahăr"? Ea s-a oprit brusc, rămînînd statuie, așa cum era, cu ceaunul de mămăligă în mînă, gata să-l răstoarne pe masă. Mă privea miratăl

— Zahăr? Da' de unde? Cine are așa ceva? mă întreba ca pe un om mare.

Istorisindu-i cele petrecute la grădiniță, chipul ei frumos se făcea din nou urît, se încrețea rău ca în ziua cînd plecase tata pe front. Și-a șters sudoarea de pe frunte și, cu glas stins, vinovat parcă, zicea:

— De unde să-l cumpăr? Și cu ce bani? Voi ce știți? E război!

Mereu vorbea de război! Și ea, și toți oamenii mari rosteau cuvîntul ăsta cu spaimă în glas. Cum ne speriam noi, copiii, doar cînd cineva ne amintea de buhaiul cel negru al satului, despre care se spunea că de scapă din iarnă ne omoară. M-am cutremurat de frică și am tras plapuma peste cap. Dar nu puteam uita dorul de zahăr. M-am rugat fierbinte ca peste noapte să aducă cineva o ladă plină lîngă patul meu. Am strîns în brațe această nălucă de speranță și am plecat în lumea visului. Mă plimbam printr-o pădure. Într-un luminiș zăresc o grămadă de zahăr cît o șiră de paie. Numai cuburi întregi. Am dat fuga într-acolo și m-am împiedicat într-un mărăcine. Cînd m-am ridicat, am văzut cu groază o ciurdă de buhai cu coarne mari în loc de copaci. Am vrut s-o strig pe mama, dar glasul mi-era șoptit. Un taur cu 7 limbi de balaur venea spre mine. Am urlat: războiul! războiul! Buhaiul a zărit șira de zahăr și a lins-o dintr-o dată. Cu un efort smuls din spaimă am făcut cîțiva pași, după care am căzut într-o groapă...

Era dimineață. Mă rostogolisem din pat cu pernă cu tot. Am răsuflat ușurată și n-am mai căutat lada cu zahăr. Un soi de resemnare prematură lua locul speranței de dinainte de culcare. Bănuiam acum că undeva, departe de satul nostru, este un război așa cum îl visasem eu și că ei omoară copiii și mănîncă zahărul.

*

Anii, firește, au depus multă uitare în suflet. Dar imaginea unui cubuleț alb cu colțul rupt își păstrează mereu aceeași putere magică de a mă arunca fulgerător în clipa de-atunci, unde, odată ca niciodată, dulceața unei bucăți de zahăr a putut fi bucurie pînă la minune, iar părerea de rău pentru că nu era întreagă a devenit durere pînă la scînteie de înțelegere.

de KATHERINE ANNE PORTER

Viața era foarte dură pentru familia Whipple. Era greu să hrănești toate gurile flămînde și era greu cu atîtea lipsuri să îmbraci iarna copiii în flanele. „Cine știe ce s-ar întîmpla cu noi dacă am trăi la nord", ziceau ei; și era o problemă să-i ții curați. „Se pare că norocul n-a dat niciodată peste noi", spunea domnul Whip-

pie, iar doamna Whipple era atunci de părere că tot ce se abătea peste ei era binevenit — asta cînd îi auzeau vecinii. „Să nu afle nimeni că ne plîngem", îi spunea ea soțului. Nu-i plăcea să fie compătimită. „Bineînțeles, dacă ni s-ar întîmpla să trăim într-un vagon și să culegem bumbac prin țară", zicea ea, „nimeni nu s-ar uita la noi."

Doamna Whipple iubea pe al doilea copil al ei, pe cel slab de minte, mai mult decît pe amîndoi ceilalți laolaltă. Mereu spunea așa, iar cînd vorbea cu unii dintre vecini, pentru a întări, se referea la soțul și la mama ei. „Nu trebuie s-o tot repeți", o sfătuia domnul Whipple, „vei da oamenilor de bănuit că nimeni nu-L iubește în afară de tine."

„Pentru o mamă e firesc", îi reamintea doamna Whipple. „Știi și tu că e mai normal să se poarte o mamă astfel. Într-un anumit sens lumea nu așteaptă așa de multe de la tați".

Asta însă nu-i oprea pe vecini să nu vorbească. „Ar fi pomana lui Dumnezeu dacă EL ar muri", își spuneau între ei. „Sînt păcatele taților", erau ei de părere. „Poți paria că e vorba de sînge stricat și, într-un anumit fel, de fapte rele". Dar astea în spatele familiei Whipple. Cînd erau de față ziceau: „Nu arată chiar atît de rău. Se va face bine. Uită-te la EL cum crește!"

Doamnei Whipple nu-i plăcea să vorbească despre asta și încerca să nu se mai gîndească, dar de cîte ori intra cineva în casă, subiectul se deschidea mereu și, înainte de orice, ea trebuia să vorbească despre EL. Se părea că așta o ușura. „Pentru nimic în lume n-aș vrea să i se întîmple ceva LUI, dar se pare că nu-L pot păzi de toate relele. E atît de harnic. Așa a fost de cînd a început să meargă. Uneori e destul de hazliu să privești cum se pricepe la toate. Îți vine să rîzi cînd îi vezi șiretlicurile. Emly se accidentează mereu și mereu trebuie să-i îngrijesc vînătăile, iar Adna de cîte ori cade își frînge cîte un os. EL însă e în stare să facă orice, fără măcar să se zgîrie. Cînd a fost aici, pastorul a spus despre EL un lucru atît de drăguț. Zicea — și-mi voi aduce aminte cîte zile voi avea — că dumnezeu e alături cu cei săraci cu duhul și că de aceea nu i se întîmplă nimic." De cîte ori repeta aceste cuvinte, doamna Whipple își simțea inima cuprinsă de un val de căldură, îi dădeau lacrimile și abia după aceea era-n stare să vorbească despre altceva. De la cotețul găinilor se desprinse o scîndură și-L lovi în cap, lăsînd impresia că nici nu și-a dat seama de așta. Învățase și cîteva cuvinte, dar mai apoi le-a uitat. Niciodată nu scîncea după mîncare, cum făceau ceilalți copii, ci aștepta pînă ce i se dădea. Mînca zgomotos, ghemuit într-un colț și bolborosind. Era învelit în grăsime ca într-o haină și era în stare să care de două ori mai multe lemne și apă decît Adna. Pe Emly o durea, mai tot timpul, capul, „seamănă cu mine", spunea doamna Whipple; pe vreme friguroasă scotea căptușeala paltonului LUI și o punea la al fetei. EL nu părea să sufere de frig.

Oricum, viața doamnei Whipple era bîntuită de gîndul că LUI i s-ar putea întîmpla ceva. EL se urca în piersici mai ușor decît Adna și se cățăra pe crengi ca o maimuță, ca o adevărată maimuță. „Dar, doamnă Whipple, n-ar trebui să-i lași; și-ar putea pierde echilibrul. EL nu-și dă seama ce face!"

Doamna Whipple aproape că țipa la vecin: „Își dă seama ce face! E la fel de capabil ca oricare alt copil! Dă-te jos de acolo!" Cînd în cele din urmă ajunse jos, ea abia se putu reține să nu-l lovească în fața oamenilor, EL rînjind cu toată figura, iar ea mereu îngrijorată.

„Vecinii", exclamă ea către soțul ei. „Tare aș mai vrea să nu-și bage nasul unde nu le fierbe oala. Nu-mi pot permite să-L las să facă nimic, de teamă că vin să ne spioneze. Iată, acum albinele! Adna nu poate umbla la ele fiindcă îndată îl înțeapă. Eu nu-s în stare să le fac pe toate, iar acum nu îndrăznesc să-L las nici pe EL. Pe EL chiar dacă-l înțeapă, nu-i pasă." „Asta-i tocmai fiindcă n-are destulă minte ca să-i fie teamă de ceva", observă domnul Whipple.

„Ar trebui să-ți fie rușine să vorbești așa despre propriul tău copil", îi răspunse doamna Whipple. „Aș vrea să știu cui să-i pese de ei dacă nu nouă? EL vede o mulțime de lucruri în jur, tot timpul e atent la ce se petrece și orice i se spune să facă, face. Să nu cumva să rostești asemenea cuvinte despre EL în fața cuiva. Ar crede că-i părtinești pe ceilalți."

„Bineînțeles că n-am s-o fac, dar la ce folosește s-o tot discutăm? Mereu te gîndești la rău. Mai bine lasă-L în pace. Se va descurca EL cumva. Mîncare și îmbrăcăminte are destulă, nu-i așa?" Dintr-odată domnul Whipple se simți obosit. „Oricum", reluă el, „lucrurile se mai pot îndrepta."

Doamna Whipple era și ea obosită și se plînse cu glas istovit: „Ce s-a făcut nu se mai poate desface; știu asta mai bine ca oricine, dar EL e copilul meu și nu vreau să aud lumea comentînd. M-au îmbolnăvit oamenii care vin mereu să-ți mai spună ceva."

La începutul toamnei, doamna Whipple primi o scrisoare de la fratele ei, anunțînd-o că el, soția lui și cei doi copii vor veni duminica următoare să le facă o scurtă

vizită. „Să pui oala mare în cea mică", adăugase el la sfîrșit. Doamna Whipple citi partea aceasta cu voce tare; îi plăcuse foarte mult. Fratele ei era vestit că știa să spună lucrurile cu haz. „Îi vom arăta noi că nu-i glumă", zise ea. „Vom tăia unul din purceii de lapte."

„Asta-i risipă și eu nu sînt pentru risipă, în starea în care ne găsim", obiectă domnul Whipple. „Purcelul se poate vinde cu bani frumoși de Crăciun."

„E o rușine și e regretabil că nu putem avea niciodată o masă ca lumea atunci cînd vine propria mea familie să ne vadă", oftă doamna Whipple. „Nu m-aș bucura să aud pe nevastă-sa, la întoarcere, spunînd că nu era nimic de mîncare prin casă. Oricum, e mai bine așa decît să mergi la oraș, să cumperi o bucată mare de carne. Acolo se duc banii!"

„Foarte bine, atunci descurcă-te singură", rosti domnul Whipple. „Doamne, nu-i de mirare că nu ne ajungem!"

Greutatea era cum să iei purcelul de la mamă, foarte arțăgoasă, mai rea decît o vacă de Jersey. Adna nici n-ar îndrăzni să încerce: „Scroafa asta m-ar spinteca în coteț". „Foarte bine, fricosule", îi răspunse doamna Whipple, „LUI nu-i e frică. Uită-te la EL cum o va face!" Ea rîse ca și cînd ar fi fost vorba de o glumă bună și-L împinse ușor spre coteț. EL se furișă înăuntru, înșfăcă purcelul din supt, alergînd și sărind gardul cu el și cu scroafa înfuriată pe urmele LUI. Făptura aceea micuță scîncea ca un copil mînios, cu spatele încordat și cu gura căscată pînă la urechi. Doamna Whipple, cu figura încleștată, luă purcelul și-i tăie capul dintr-o lovitură. Cînd văzu sînge, EL scoase un mormăit puternic și o luă la fugă. „Va uita și va mînca destul, n-are importanță" — se gîndi ea. De cîte ori se gîndea așa, buzele ei rosteau cuvinte: „Dacă L-aș lăsa, ar fi în stare să mănînce tot purcelul și ar înghiți fiecare bucătură de la gura celorlalți."

El avea zece ani și era cu o treime mai zdravăn decît Adna, care mergea pe patrusprezece. „E o rușine, o adevărată rușine", continuă ea să-și spună. „Și Adna cu atîta minte..."

Era chinuită de tot felul de lucruri. În primul rînd ar fi fost de datoria bărbatului să facă pe măcelarul: purcelul ras, cu pielea roz, aproape că o îmbolnăvea. Era prea gras și delicat și-ți era milă de el. Era o rușine felul în care se petrecuseră lucrurile. În timpul acesta, ea termină curățitul purcelului, dorind, din inimă, ca fratele ei să nu mai vină.

Duminică dimineața, doamna Whipple lăsă totul pentru a-l îmbrăca pe EL. După o oră era din nou murdar, tîrîndu-se pe sub garduri și căutînd ouă prin pod și șoproane. „Priviți-L cum arată după osteneala mea! Și iată-i pe Adna și Emly cît sînt de cuminți! Am obosit tot dîndu-mi osteneala să te țin curat. Scoate-ți cămașa și ia alta. Oamenii vor zice că nu te îmbrac", rosti ea și-l trase de urechi. EL doar clipi din ochi, frecîndu-se pe cap. Chipul LUI o îndureră pe doamna Whipple, genunchii începură să-i tremure, încît trebui să șadă pe un scaun în timp ce-i încheia nasturii la cămașă.

Fratele sosi cu soția sa greoaie și sănătoasă și cu cei doi copii mari și gălăgioși. Avură un prînz bogat, cu purcelul fript cu crustă, așezat la mijlocul mesei, garnisit cu o piersică murată în gură și o mulțime de sos cu cartofi dulci[1].

„E prosperitate aici", rosti fratele ei. „După masă va trebui să mă rostogoliți pînă acasă, ca pe un butoi."

Toți rîseră zgomotos. Era o plăcere să-i vezi rîzînd în jurul mesei. Doamnei Whipple îi plăcu. „Mai avem șase ca ăsta. Dacă veniți atît de rar pe la noi, facem ce putem."

EL nu voi să intre în sufragerie și doamna Whipple trecu ușor peste asta. „E mai timid decît ceilalți doi", afirmă ea. „Trebuie să se obișnuiască cu voi; nu cu toată lumea se înțelege. Știți cum sînt unii copii, chiar dacă-s veri." Discuția se menținu pe linia aceasta.

„Ca și Alfi al meu", interveni soția fratelui. „A trebuit să-i cîmpăgesc uneori ca să meargă să dea mîna cu bunica lui."

Trecură deci și peste asta și doamna Whipple încărcă o farfurie cu mîncare.

„Ajunge cu bărbia pîn' la clanța ușii", informă Emly, servindu-se.

„Asta-i bine", interveni fratele doamnei Whipple. „Îi merge bine".

După cină, plecară. Doamna Whipple așeză vesela la locul ei, trimise copiii la culcare și se așeză să-și scoată pantofii.

„Vezi?" se adresă ea domnului Whipple. „Toată familia mea e așa. Drăguță și politicoasă. Nu fac gafe. S-au mai rafinat. Comentariile vecinilor m-au îmbolnăvit. N-a fost bun purcelul?"

„Am pierdut trei sute de lire, asta-i tot. E ușor să fii politicos cînd ești invitat la masă. Cine știe ce-o fi în capul lor", observă domnul Whipple.

„Așa ești tu", făcu doamna Whipple. „Nici nu mă pot aștepta la altceva de la tine. Mîine vei spune că propriul meu frate va povesti că L-am lăsat să mănînce în bucătărie. Doamne!" mai rosti ea și-și sprijini capul în mîini, simțind o durere puternică chiar în mijlocul frunții. „Acum totul s-a năruit, după ce a fost atît de plăcut și frumos. Nu ți-a plăcut niciodată familia mea. Foarte bine. Nu vor mai veni curînd pe aici, sau poate niciodată, îți voi zice.

[1] Un mod special de a se pregăti cartofii — un fel de compot.

Ei, cel puțin, nu vor spune că EL n-a fost tot atît de bine îmbrăcat ca Adna. La drept vorbind, aș vrea uneori să mor."

„Te rog să încetezi", o rugă domnul Whipple. „E destul de rău așa cum e".

Era o iarnă aspră. Doamnei Whipple i se părea că nu cunoscuseră decît timpuri grele, iar acum, o iarnă friguroasă ca aceasta. Recolta fusese la jumătatea așteptărilor. După ce au recoltat bumbacul, n-au fost în stare să achite decît datoriile la băcănie. Schimbară apoi unul din caii de plug și au fost înșelați: calul le-a murit la scurt timp, de vărsături. Doamnei Whipple nu-i mai ieșea din minte gîndul că era îngrozitor să te înșeli în privința bărbatului de care depinzi. Începură să facă economii la toate, dar nu se putea să economisești chiar la orice. Hainele de iarnă pentru Adna și Emly costaseră o mulțime de bani, ei avînd de mers patru mile, pe jos, la școală. „EL stă lîngă foc, n-are atîtea trebuințe", spunea doamna Whipple, „și cînd face treburile pe afară poate îmbrăca haina ta de prelată", i se adresă ea soțului. „Mai mult de atîta nu pot face."

În februarie, EL s-a îmbolnăvit și stătea ghemuit sub pătură, cu fața învinețită, părînd că se înăbușă. Timp de două zile, doamna Whipple făcu pentru EL tot ce putu, dar, speriați, trimiseră după medic. Acesta-i sfătui să-l țină la căldură și să-i dea mult lapte și ouă de mîncare. „Nu-i atît de gras pe cît pare", constată medicul. „Trebuie să fiți atenți și să-l acoperiți cu ceva mai gros."

„Tocmai am luat pătura cea groasă de pe EL la spălat. N-o puteam suporta murdară", îl informă rușinată doamna Whipple. „Să-l acoperiți cu ea îndată ce s-a uscat", ordonă medicul, „altfel face o pneumonie".

Cei doi soți luară una din păturile de pe patul lor și-l acoperiră. „Nu vor putea spune că n-am făcut totul pentru EL. Îndurăm pînă și frig pentru EL", oftă doamna Whipple.

Cînd iarna fu spre sfîrșit, se părea că se mai înzdrăvenește; totuși mergea de parcă L-ar fi durut picioarele. În timpul sezonului a fost chiar în stare să alerge de-a lungul plantațiilor de bumbac.

„Viitoarea prăsilă a vacii am aranjat-o cu Jim Ferguson", o informă domnul Whipple pe soția lui. „Vom păsuna taurul și-i voi da lui Jim și niște nutreț la toamnă. E mai bine așa decît să dai banii pe care nu-i ai."

„Sper că n-ai vorbit în felul acesta cu Jim. Nu trebuia să-i spui cît sîntem de strîmtorați", se necăji doamna Whipple.

„Să nu-i spun că sîntem strîmtorați! Dar un bărbat trebuie să fie mai prevăzător. Îi vom trimite pe EL azi după taur, de Adna am nevoie aici", rosti domnul Whipple.

La început, doamnei Whipple îi păru bine că-i trimitea pe EL după taur. Adna era prea jucăuș și nu te puteai bizui pe el. Cu animalele trebuie să fii atent. Dar după plecarea LUI, ea se neliniști, ieși pe potecă și începu să-L aștepte. Avea de mers trei mile și ziua era foarte călduroasă. Își puse mîna streașină la ochi și privi înainte pînă ce văzu ca niște bobițe colorate jucîndu-i în față. Așa i se întîmplase toată viața, să fie mereu îngrijorată de cîte ceva și să nu cunoască nici un strop de liniște. După mult timp, îl zări sosind pe marginea cărării, șchiopătînd. Venea foarte încet, conducînd matahala de animal de inelul din nas, învîrtind între degete un bețișor și, fără să privească înapoi sau alături, mergea ca un somnambul, cu ochii pe jumătate închiși.

Doamnei Whipple îi era grozav de frică de tauri — auzise povești înfiorătoare de felul cum, din liniștiți, se năpusteau deodată pe om, mugind și sfîrtecîndu-i cu coarnele și cu copitele. În orice clipă, monstrul acela negru se putea năpusti asupra LUI și, doamne, EL n-ar fi avut destulă minte s-o ia la fugă...

Oricum, nu trebuie să provoace taurul cu vreun sunet sau vreo mișcare. Animalul își înălță capul și lovi aerul, gonind o muscă. În clipa aceea, ea scoase un strigăt, spunîndu-i să se grăbească. EL părea că n-o aude: își continua drumul mergînd încet, șchiopătînd și învîrtind în mînă bețișorul, iar taurul îl urma ca un vițel blînd. Doamna Whipple nu mai scoase nici un strigăt; ea alergă în casă, rugîndu-se încet: „Doamne, numai de nu i s-ar întîmpla nimic. Ar spune că n-am avut grijă de EL. Să vină-n casă și mă voi îngriji de EL mai mult. Amin".

Ea se uită pe fereastră, văzînd cum intră în grajd și cum leagă taurul. În clipa aceea se așeză pe scaun, clătinîndu-se și începînd să plîngă.

Familia Whipple sărăci din ce în ce mai mult. Însăși așezarea lor părea că se năruie de la sine, cu toate că munceau mult.

„De ce n-om avea și noi noroc, așa cum au alții? Vor spune despre noi că sîntem niște nătărăi albi."

„Cînd voi împlini șaisprezece ani, voi pleca de aici", le spuse Adna. „Găsesc un post la magazinul de coloniale al lui Powell. Acolo pot cîștiga ceva bani. La fermă nu mai lucrez."

„Eu vreau să mă fac învățătoare", zise la rîndul ei Emly. „Trebuie să termin însă opt clase. Mă voi muta la oraș, aici nu văd nici o posibilitate."

„Emly seamănă în familia mea", constată doamna Whipple. „Ai mei sînt ambițioși; nu-s ai doilea după oricine".

Cînd sosi toamna, Emly obținu un post de ospătară la cantina căii ferate, nu departe de oraș, și ar fi fost rușine să nu-i pri-

mească, avînd o leafă bună și hrana asigurată. Doamna Whipple socoti și ea că era mai bine să lase școala pînă la sesiunea viitoare, căci: „Ești tînără, mai ai vreme și ești iute ca un bici".

După plecarea lui Adna, domnul Whipple încercă să lucreze la fermă numai cu EL. Se descurca destul de bine: pe lîngă munca sa, mai făcea și o parte din ceea ce făcuse Adna. Totul merse bine pînă la Crăciun, cînd, într-o dimineață, EL alunecă pe gheață, venind de la grajd. În loc să se ridice, se tîra în jurul său și, cînd se apropie domnul Whipple de EL, văzu că avea un fel de criză.

Îl aduseră în casă și, cînd încercară să-i facă să stea în picioare, EL începu să plîngă și să cadă, așa că-l așezară în pat, și domnul Whipple plecă la oraș după medic. Tot drumul îl chinui întrebarea de unde să ia bani; fără-ndoială că nu-l cruța nici o grijă, le avea pe toate.

Din ziua aceea, EL nu se mai sculă din pat. Picioarele i se umflară, făcîndu-se încă o dată pe cît erau, iar accesele îi reveniră. „Cred că nu se mai poate face nimic. Ar fi mai bine să-l ducem imediat la Casa comitatului, pentru tratament. Voi face eu demersurile. Acolo va fi mai bine îngrijit și scăpați și de povară."

„Dar îL îngrijim cît putem de bine și nu vreau să-L pierd din ochi", oftă doamna Whipple. „Nu vreau să se spună că mi-am trimis copilul bolnav printre străini".

„Știu ce simțiți", îi răspunse medicul. „În privința aceasta nu-mi puteți spune nimic nou. Am și eu un băiat. Dar e mai bine să mă ascultați. Nu mai pot face nimic pentru EL."

Domnul și doamna Whipple discutară mult între ei și înainte de a merge la culcare. „Am ajuns la mila altora", se tîngui doamna Whipple. „La asta am ajuns, la milă. N-aș fi crezut-o niciodată!"

„Dar și noi plătim taxe pentru a subvenționa instituția", obiectă domnul Whipple. „Așa că nu consider asta o pomană. Și cred că e mai bine pentru EL să fie acolo, unde are cea mai bună îngrijire. Pe lîngă asta, nu pot face față nici cu cheltuiala pentru doctor".

„Probabil că din pricina asta spune să-L trimitem. I-o fi teamă că nu-i plătim", fu de părere doamna Whipple.

„Nu mai vorbi așa", îi răspunse domnul Whipple, simțindu-se deodată rău. „Altfel n-o să am puterea să-L trimit."

„Dar n-o să-L lăsăm să stea acolo prea mult", condiționă doamna Whipple. „Îndată ce se va face mai bine, îi aducem acasă".

„Medicul ți-a spus și ți-a repetat că nu se va face mai bine, așa că nu mai vorbi despre asta", o rugă domnul Whipple.

„Nu știu nici medicii totul", socoti doamna Whipple, simțindu-se fericită la acest gînd. „Oricum, la vară, Emly va putea veni în vacanță, iar Adna duminicile, cînd e liber. Vom lucra împreună și ne vom putea pune iar pe picioare, iar copiii vor simți că au un loc al lor unde să vină."

Ea avu deodată senzația că e vară, cu grădina prosperă și cu rulouri albe, noi, în jurul casei, cu Adna și Emly aici, pline de viață, fericiți împreună. Se putea întîmpla, se putea întîmpla să le fie și lor viața mai ușoară.

În fața LUI nu vorbiră prea multe; nu au știut niciodată exact cînd și cît nu înțelege. În cele din urmă, doctorul stabili ziua și un vecin care avea o șaretă cu patru locuri se oferi să-i ducă. Spitalul ar fi putut trimite o ambulanță, dar nu era în stare să-L vadă plecînd bolnav cum era. Îl înfășurară în pături și-L urcară în jilțul din spate, lîngă doamna Whipple, care-și pusese pieptarul negru, pentru a nu provoca milă prin înfățișarea ei.

„Cred că stați foarte bine și am să șed și eu lîngă voi", zise domnul Whipple.

„El nu va rămîne acolo mereu", informă doamna Whipple pe vecin. „Va fi doar pentru scurt timp".

Porniră, și doamna Whipple ținea de marginile păturii să nu alunece. EL sta liniștit și clipea mereu. Își scoase mîinile afară și începu să se frece la nas cu încheietura lor și apoi cu marginile păturii. Doamnei Whipple nu-i venea să creadă ce vedea: EL își ștergea lacrimile care i se rostogoleau de la comisura ochilor. Îi curgea și nasul și și-l trase cu zgomot. „Vai, dragă, dar nu te simți atît de rău, nu-i așa? Nu te simți atît de rău, nu-i așa?" repetă ea, pentru că avu impresia că o acuză de ceva. Poate că-și amintea că-l trăsese de urechi, poate că se speriase în ziua cînd fusese după taur, poate că-i fusese frig în nopțile de iarnă și n-o putuse spune ori poate că știa că-i trimiteau pentru totdeauna și asta pentru că erau prea săraci să-i mai țină. Orice ar fi fost, doamna Whipple nu mai putu îndura și începu să plîngă îngrozitor, strîngîndu-l în brațe. El își rezemă capul de umărul ei. Îl iubise cît putuse de mult. Exista însă și Adna, și Emly la care trebuia să se gîndească, iar pentru EL și pentru viața LUI nu putuse face mai mult. Era un păcat de moarte că se născuse.

Ajunseră în apropierea spitalului, cu vecinul care mîna foarte repede, fără să îndrăznească să privească înapoi.

În românește

de PETRONELA NEGOȘANU

de NASTROEV

S-au cunoscut la un bal studenţesc. El era „boboc", ea încă elevă şi venise cu sora ei mai mare.

Aşa a început dragostea lor. Se întîlneau de obicei lîngă Teatrul de păpuşi, se plimbau pe străduţe liniştite, cu căsuţe ca nişte jucării. La nouă şi jumătate fix o conducea acasă, încercînd de fiecare dată să o reţină măcar încă cinci minute. Dar ea era de neînduplecat. Abia apuca să strige în urma ei:

— Cînd ne mai vedem?

— Cheamă-mă la telefon! Şi dispărea.

De cîte ori lua bursa, o implora să meargă la cofetărie, dar dînsa refuza, sincer încredinţată că nu se cade. Uneori, accepta să se ducă la cinema, însă niciodată la ultimul spectacol şi niciodată în ultimul rînd. Abia în al doilea an de cunoştinţă i-a îngăduit să o ţină de mînă. În al treilea an a sărutat-o: se plimbau cu micul tramvai fluvial şi, cînd au trecut pe sub pod şi s-a făcut o clipă întuneric, el a profitat de ocazia binecuvîntată.

A venit şi luna martie — al cincilea martie de cînd se cunoşteau. El trebuia să-şi pregătească lucrarea de diplomă. Dar ziua era atît de frumoasă, încît s-a trezit telefonîndu-i şi invitînd-o la o plimbare afară din oraş.

Cînd au intrat în pădure, au ameţit de atîta aer şi de atîta frumuseţe: pe crengile brazilor, zăpada de martie îşi trăia ultimele zile. Se simţeau minunat, lumea toată era a lor. Atunci dînsa i-a spus pentru prima oară că îl iubeşte. Au hotărît să se căsătorească de îndată ce el îşi va lua diploma.

La sorocul cuvenit, cu diploma în buzunar, proaspătul inginer s-a prezentat la uşa ei şi a apăsat solemn pe butonul soneriei. Dar ea nu era acasă.

A aşteptat-o pînă la unu noaptea, cînd a văzut-o venind însoţită de un bărbat. Din cauza întunericului, nu i-a putut distinge bine faţa, însă i-a fost totuşi destul să observe că domnul trecuse de prima tinereţe. Braţ la braţ au intrat în casa în care el nu avusese acces niciodată.

A doua zi i-a cerut o explicaţie. Şi a aflat că treaba cu celălalt era foarte serioasă, că, deşi se cunosc doar de două săp-

Din „Literaturnaia gazeta".

tămîni, se iubesc cu adevărat, în timp ce idila lor n-a fost decît o copilărie, o aventură trecătoare. La sfîrşit, cum se obişnuieşte în astfel de ocazii, i-a propus să rămînă prieteni, ceea ce, bineînţeles, el a refuzat.

— Ai să regreţi... Am să-ţi arăt eu ţie, i-a răspuns, înecîndu-se de durere şi de umilinţă.

De atunci n-a trăit decît cu un singur gînd: cum să o facă să regrete amarnic că l-a părăsit pentru altul. În cele din urmă s-a oprit la următorul plan: să ajungă dramaturg celebru. Piesele lui se vor juca cu casa închisă. Filmele lui vor cîştiga premiu după premiu. Îi va şti o lume întreagă. Iar odată, chiar în clipa cînd va fi gata să ia loc în „Volga" neagră care îl aştepta cu şoferul la scară, ea îl va striga cu un glas sugrumat de emoţie şi admiraţie şi îi va cere două bilete la premiera noii lui piese, va încerca să pară veselă, fericită, dar se va vedea cît de colo că şi-a dat seama ce comoară a pierdut. Ah, cît de limpede îşi imagina el această scenă!

Pentru a-şi pune planul în aplicare, nu-i mai rămînea decît să scrie piesele şi scenariile care urmau să-l facă celebru. Idei avea cu duiumul, dar nu apuca să le aştearnă pe hîrtie, fiindcă viaţa îşi urma cursul. După orele de serviciu, fie că se odihnea puţin, fie că se ducea la un meci de hochei sau la pescuit, fie că făcea o partidă de preferans cu prietenii — pe scurt, mereu se ivea cîte ceva care îl abătea de la ţelul propus.

„Mîine e simbătă, mă scol de dimineaţă, odihnit, cu capul limpede şi mă aşez direct la masa de scris" — încerca el să se convingă. Dar nu izbutea.

Aşa au trecut zece ani. Era inginer la o întreprindere. Se bucura de stima şi aprecierea colectivului, ba chiar se afla pe panoul de onoare.

Şi iată că într-o zi, pe cînd stătea în staţia de autobuz şi petrecea cu privirile „Volgile" negre care îi zburau pe sub nas, s-a auzit strigat de dînsa. A tresărit puternic. Da, era ea în carne şi oase, deşi mult schimbată: se făcuse şi mai frumoasă. În clipa aceea ar fi dat oricît să se deschidă pămîntul şi să-l înghită. Primul impuls a fost să sară în autobuz, dar era prea tîrziu. Ah, cum regreta că pierduse zece ani degeaba! Nu, nu aşa îşi imaginase întîlnirea lor.

— Ce mai faci? s-a interesat ea zîmbitoare.

Drept răspuns, el a mormăit ceva neinteligibil.

— Poate că mergem undeva să stăm liniştiţi de vorbă? a propus tot ea.

„Fie ce-o fi — s-a hotărît el. Mîine am să fac o cerere să mi se scadă ziua asta". Şi, scuturîndu-şi buimăceala, a luat-o de braţ şi a condus-o spre o „Volgă" neagră ce staţiona în apropiere şi, în timp ce ea lua loc pe canapeaua din spate, i-a strecurat şoferului o hîrtie de o rublă şi a dat adresa celei mai moderne cafenele din Moscova.

Cînd au coborît din maşină, i-a spus şoferului, cu un ton neglijent:

— Azi nu mai am nevoie de tine.

Şoferul i-a privit uluit şi a demarat.

— Ce vrei să bem? a întrebat-o după ce s-au aşezat la masă.

— Vin gruzin.

— Iar mie, ca de obicei, a comandat el chelneriţei.

Fata a ridicat sprîncenele a mirare şi, pentru orice eventualitate, a adus o sticlă de coniac franţuzesc.

Ciocnind pentru întîlnirea lor, au început o lungă şi plăcută discuţie. Dînsa i-a povestit că este măritată, „cu acelaşi bărbat de atunci" — a precizat zîmbind —, că are un băiat. Dacă e fericită? Ce înseamnă fericită? În comparaţie cu cine?

— Dar tu te-ai însurat?

— Nu, nu m-am însurat. În primul rînd, sînt foarte ocupat, în al doilea rînd, anumite lucruri nu se uită.

— Cu ce te ocupi?

— Păi... mai scriu şi eu din cînd în cînd.

— Ce scrii?

— De toate. Azi, de exemplu, am premieră. Şi a spus titlul unei piese.

Vai, cum să nu! Auzise de piesă, auzise de autor, dar nu ştia că e pseudonimul lui. Da, a ajuns om mare. Se bucură pentru el. Din păcate, nu şi-a putut procura bilete la premieră. Ar vrea foarte mult să vadă piesa. Oare n-ar putea-o ajuta el?

— Cum să nu, cu cea mai mare plăcere.

Drept mulţumire, i-a aruncat o privire admirativă, în care s-a aprins o luminiţă.

— Şi acum iartă-mă, s-a scuzat el. Sînt ocupat pînă peste cap cu premiera asta. Mă duc după chelneriţă.

A găsit-o la bucătărie şi i-a dat buletinul, ceasul şi cuvîntul de onoare că mîine îi va aduce banii.

Pe stradă a prins un taxi şi, ajutînd-o pe fosta stăpînă a inimii lui să urce, i-a spus:

— Nu-mi iau rămas bun. Ne vedem diseară. Am să te aştept la intrare cu biletele.

Taxiul a pornit, iar el, jalnic, umilit, simţind că i se face silă de dînsul, s-a dus direct la teatrul unde urma să aibă loc blestemata de premieră. Bineînţeles, bilete nu mai erau. Împins de disperare, a intrat la casieriţă şi i-a spus deschis toată povestea. Casieriţa, femeie bună, înţelegătoare şi sentimentală, i-a întins fără nici o vorbă două bilete la parter, din cele rezervate pentru protocol.

— M-aţi salvat, i-a mulţumit el, cu voce tremurîndă.

Seara, în timp ce aştepta cu biletele la intrare, a văzut-o pe EA venind la braţul unui bărbat care era una şi aceeaşi persoană cu şeful lui.

— Ai făcut rost? s-a bucurat ea.

— Te mai îndoiai! i-a replicat soţul. Nu ţi-am spus că are o fantezie extraordinară? Eram convins că o să găsească el ceva...

În româneşte de IULIA SCUTARU

ascunzătoarea

de HARALAMB ZINCĂ

Într-o seară de toamnă, Pavel Conta, funcționar superior la „Rulmentexport", plecînd de la birou, dă să traverseze strada. Un „Mercedes" în viteză este gata să-l lovească. Pavel Conta se ferește, dar se împiedică de bordura trotuarului și se accidentează mortal. Puțin mai tîrziu, Madeleine Conta, soția sa, este chemată la spitalul de urgență pentru a identifica victima. Înapoindu-se la domiciliu, constată că în absență cineva a pătruns în casă și i-a umblat printre lucruri. În aceeași noapte, doi inși, Duma și Răduță, dîndu-se drept reprezentanți ai autorităților, o invită la... o „plimbare".

Fragment din romanul în curs de pregătire „Limuzina morții".

Madeleine Conta intră în holul cufundat în întuneric. În urma sa, ușa se închise automat, iar ea simți nevoia să rămînă locului și să se sprijine. Își auzea distinct bătăile inimii, în timp ce o căldură amețitoare i se răspîndea în sînge. Deodată, surprinse un zgomot, venit parcă dinspre sufragerie. Tresări și, instinctiv, își strînse poșeta la piept de parcă cineva s-ar fi pregătit să i-o smulgă.

— E cineva acolo?

Propria-i voce i se păru a fi a unei străine. Și pentru că întrebarea rămăsese fără răspuns, făcu ceea ce ar fi trebuit să facă din primul moment — aprinse lumina din vestibul. Își recăpătă brusc stăpînirea de sine. Se desprinse de lîngă ușă și înaintă spre întunericul din sufragerie. Răsuci comutatorul și, în clipa următoare, scoase un țipăt scurt de spaimă. Își roti îngrozită privirile prin încăpere. Poșeta îi căzu din mînă. Sufrageria pe care o lăsase într-o rînduială perfectă era acum de nerecunoscut. Înțelese că în absența ei cineva pătrunsese în casă, răvășind-o. „Hoții!" fu primul ei gînd. Se repezi spre dormitor și aprinse lumina — aceeași dezordine: ușile șifonierului dublu deschise, lucrurile împrăștiate, sertarele unui scrin trase și cotrobăite... Pînă și tabloul prins deasupra studioului, înfățișînd un nud de femeie, fusese mișcat din loc și lăsat să atîrne strîmb...

— E cineva aici? strigă Madeleine Conta, cuprinsă de o spaimă copleșitoare.

În așteptarea răspunsului, își roti înfricoșată privirile prin încăpere. În cele din urmă, se lăsă istovită pe taburetul din fața toaletei. Fără să vrea, se regăsi în apele oglinzii și paloarea cadaverică a chipului ei, frumos pînă și în momentele acelea de groază, o determină să se întrebe: „Ce-i cu mine? De fapt, ce s-a întîmplat? Ce s-a-n-tîm-plat?" Își acoperi obrazul cu palmele și rămase așa, nemișcată, fără gînduri, preț de cîteva minute, după care se ridică hotărîtă să anunțe miliția. Nu încăpea nici un fel de îndoială că hoții trecuseră prin casa ei și o jefuiseră. Se opri în dreptul șifonierului devastat, fu tentată să pună mîna pe lucruri, să le rîndulască la loc, dar își aminti de cele citite într-o carte polițistă și se feri să atingă obiectele. Trupul îi ardea. Își scoase taiorul și-l aruncă pe studio. Se îndreptă spre telefon. „Trebuia s-o rețin pe Mirela la mine", își reproșa ea. Ridică receptorul. Abia în momentul acela își dădu seama că nu cunoștea numărul de telefon al miliției. Trînti receptorul în furcă. Apucă nervoasă cartea de telefoane și începu s-o răsfoiască. „Ah, dacă Mirela ar fi fost lîngă mine!" continua ea să-și reproșeze. Într-un tîrziu, găsi un număr, ridică receptorul și-l duse la ureche, dar tonul întîrzia să vină. De furie, prinse să bată în furcă. În zadar. Rămase atunci în așteptare cu receptorul lipit de ureche. Din colțul acela unde se găsea, avu dintr-o dată revelația întregului apartament cotrobăit. Furată de imaginea dezolantă a încăperilor, puse receptorul la loc și trecu dincolo, în „turnul de filde". Magnetofonul japonez se găsea la locul său și rămase cu ochii pironiți într-acolo. Nu mai pricepea absolut nimic. Magnetofonul reprezenta o piesă de valoare. De ce nu l-au furat? Doar dezordinea din „turnul de filde" îi spunea fără echivoc că hoții trecuseră și pe acolo... O sudoare rece, neplăcută, îi năpădi fruntea. Madeleine se smulse din loc și se repezi din nou la telefon. Bătu disperată în furcă și mai avu nevoie de cîteva minute ca, în sfîrșit, să priceapă că aparatul se defectase. Îngrozită și mai mult de descoperirea făcută, se pomeni din nou țipînd: „E cineva aici?" Tăcerea apăsătoare care o înconjura i se părea acum străbătută de zvonuri tainice... și Madeleine avu senzația că cineva totuși se afla ascuns în baie, dacă nu chiar în bucătărie, iar de acolo îi urmărea tot zbuciumul. Îi veni în minte gîndul de a se furișa tiptil spre ieșire, iar de acolo în stradă...

Soneria de la intrare izbucni pe neașteptate și o smulse din starea în care căzuse. Alergă spre ușă, ca spre un liman salvator, convinsă fiind că Mirela, ignorîndu-i părerea, se înapoiase decisă să n-o lase singură. Plină de speranță deschise ușa.

Un bărbat de statură potrivită, îat în umeri, îmbrăcat într-un fulgarin bleumarin, strîns în talie cu un cordon, o privea cu un aer grav, de parcă ar fi trebuit să-i comunice o știre foarte neplăcută și voia astfel s-o pregătească. Surprinsă de această apariție, Madeleinei îi scăpă, fără voie, o exclamație de uimire.

— Tovarășa Conta? o întrebă necunoscutul, iscodind-o într-un fel aparte, care pe femeie o neliniști.

— Da, răspunse ea moale, fără însă a-l pofti în casă.

— Îmi permiteți, sînt căpitanul Răduță Gheorghe din cadrul I.M.M.B., se recomandă necunoscutul, întinzîndu-i o legitimație.

Ochii tulburi ai Madeleinei Conta deslușiră pe cartonașul ce-i fusese întins o fotografie înfățișînd un bărbat în uniformă și răsufla ușurată:

— Ce bine că ați venit! Intrați, vă rog!

— S-a întîmplat ceva? întrebă ofițerul Răduță, încruntîndu-se. Nu cuteză însă să răspundă invitației ce i se făcuse.

— Da'vă rog să intrați, insistă Madeleine.

Ofițerul își înfundă mîinile în buzunarele fulgarinului și intră, jucîndu-și iscoditor ochii cînd în stînga, cînd în dreapta. O urmă pe doamna Conta în sufragerie, iar acolo repetă întrebarea:

— S-a întîmplat ceva, doamnă?

— Acolo, bîigui ea, acolo... și arătă cu brațul în direcția ușii ce da spre baie...

— Ce-i acolo?

— Un hoț...

— Un hoț? Ochii bărbatului se făcură dintr-odată mici și prinseră s-o măsoare

pe gazda casei din călpi și pînă în creștet.

Madeleine Conta dădu din cap afirmativ, în timp ce brațul ei continua să arate spre baie.

— Un hoț!... Cred că se ascunde acolo, în baie...

Pe chipul aspru al ofițerului se putea citi, în clipa aceea, o mare neîncredere în afirmațiile gazdei. Totuși, văzînd cît era de surescitată, scoase din buzunarul fîșului un pistolet și calm, fără nici o precauție, înaintă spre ușa de la baie; o deschise, la fel de calm; căută comutatorul, aprinse lumina și cercetă atent baia mare îmbrăcată în plăci de faianță de culoarea cerului.

— Doamnă, zise căpitanul, stăpînindu-și un zîmbet ironic, puteți să controlați și dumneavoastră că nu se ascunde nimeni în baie...

Auzind cuvintele ofițerului, Madeleine vru să spună: „Atunci, poate că se ascunde în bucătărie", dar simți cum o podidește un val de rușine și renunță. În schimb, încercă să se explice:

— În timp ce eram plecată la spital, cineva a intrat în casă și a cotrobăit printre lucruri. Uitați-vă și dumneavoastră cum arată casa...

Cel care se recomandase Răduță Gheorghe, căpitan de miliție, își ascunse pistoletul în buzunar și cercetă cu un aer profesional încăperile răvășite.

— V-a dispărut ceva?

— N-am avut cînd să constat, precizâ Madeleine. Își aminti însă de telefon și adăugă: am vrut să telefonez la miliție, dar telefonul e deranjat... și nu era....

Bărbatul o privi cu condescendență, arătîndu-i astfel că-i înțelege tulburarea. Dornic s-o liniștească, cercetă telefonul, ridică receptorul, ducîndu-i la ureche.

— E bun, doamnă. Funcționează, nu are nimic, o informă el, întinzîndu-i receptorul. Poftim, verificați și dumneavoastră!

Madeleine Conta se sprijini de spătarul unui scaun. Capul îi vuia de parcă cineva i l-ar fi conectat la un motor ce funcționa fără oprire. Și, în ciuda acestui huruit surd, făcea un efort continuu să priceapă ce se întîmplase. Totuși, cineva pătrunsese în apartament, scotocindu-i prin toate ungherele. Șifonierul deschis..., lucrurile lăsate vraiște... Înfățișau o realitate concretă de netăgăduit. Sau ar fi fost suficient să se adreseze căpitanului cu cuvintele: „Dar șifonierul deschis", ca el să se uite într-acolo și să conchidă flegmatic: „Dar bine, doamnă, nu vedeți că șifonierul e închis?"

— Tovarășă Conta, e cazul să-mi explic prezența, i se adresă căpitanul pe un ton foarte respectuos.

Madeleine Conta tresări și se uită la căpitan de parcă în clipa aceea i-ar fi răsărit înaintea ochilor.

— Anchetăm, în momentul de față, accidentul mortal suferit de soțul dumneavoastră. În vederea prinderii cît mai repede a vinovatului, vă rugăm să ne însoțiți pînă la Miliția Capitalei. Știm că e o oră tîrzie, că nu vă arde de declarații, dar mai știm că sînteți deosebit de interesată în prinderea vinovatului... Mașina vă așteaptă în fața casei...

Madeleine își plimbă privirile triste prin apartamentul care niciodată nu arătase în halul acela, apoi, cu un gest de resemnare, luă de pe studio taiorul — semn că era gata să răspundă invitației.

Strada era pustie la acel ceas de noapte. O „Pobedă" de culoare deschisă, puțin cam hodorogită la înfățișare, era oprită în fața vilei. Ajunsă în dreptul porții, Madeleine Conta se răsuci spre ofițer, vrînd să-i întrebe „Asta e?", dar acesta i-o luă înainte, deschise portiera din față și-o pofti să urce. Madeleine se pregătea să onoreze invitația, dar zări la volan un bărbat al cărui chip nu izbuti să-l deslușească și, instinctiv, avu o ezitare.

— Vă rog să urcați, o îndemnă din spate ofițerul.

Madeleine se așeză lîngă șofer. Nici cînd acesta întoarse capul să-i spună „Bună seara" nu-l văzu prea bine la față. Răspunse abia auzit și, cuprinsă de un sentiment de jenă — noaptea, într-o mașină străină, cu doi bărbați necunoscuți — înmărmuri privind drept înainte strada atît de cunoscută, care acum, pustie, întunecoasă, lipsită de zbenguiala copiilor, i se părea nespus de tristă.

Mașina porni ușor, aproape fără nici un zgomot, ceea ce o uimi, căci se aștepta să audă caroseria zdrăngănind.

— Poate doriți o țigară? întrebă ofițerul, care se așezase pe bancheta din spate.

Cufundată în propriile gînduri, Madeleine nu-l auzi; uitase unde se găsea. De aceea tresări nervos cînd îl auzi pe șofer adresîndu-i-se politicos:

— Tovarășul căpitan vă întreabă dacă doriți o țigară...

Glasul i se păru cald, prietenos și ceva nedefinit o determină să-și întoarcă privirea spre bărbatul de la volan. În bătaia luminilor din stradă, constată că insul de lîngă dînsa era îmbrăcat prea elegant pentru un șofer în exercițiul funcțiunii. Mai observă și distincția cu care ședea la volan.

— Nu, mersi, refuză ea. Unde ați spus că mergem? Pe Victoriei?!

În loc să-i răspundă, căpitanul preferă să-și aprindă o țigară.

— Dă-mi și mie una, ceru șoferului pe un ton familiar, care pe Madeleine Conta o mirâ.

Răduță se aplecă peste bancheță și-i vîri celuilalt o țigară între buze. Șoferul îi mulțumi din cap, apoi, în timp ce stăpînea cu o mînă volanul, cu cealaltă scoase bricheta. O flacără pilpîitoare îi lumină pentru cîteva secunde chipul — era mai în

vîrstă și mai plăcut la înfățișare decît căpitanul Răduță.

Madeleine sesiză că ceva se schimbase în conduita celor doi și-și chinui mintea să înțeleagă ce anume, iar faptul că nu i se răspunse la întrebare o irită de-a binelea.

— Unde mergem? Pe "Victoriei? Auzi, spre surprinderea sa, glasul cald și respectuos al șoferului.

— Sper că fumul nu vă deranjează! Doamnă Conta, vă rog să-mi permiteți să mă recomand — Petre Duma. Și nu mergem la nici un fel de miliție...

Madeleine își întoarse brusc capul spre necunoscutul din stînga sa. Acesta parcă atît așteptase ca să-și arate fața stăpînită de un zîmbet prietenos, ceea ce însă nu avu darul s-o liniștească.

— Domnilor, nu-mi ardeți de glume! le atrase atenția pe un ton energic.

— Doamnă, nici nouă nu ne ardeți de glume, îi explică șoferul la fel de prietenos ca mai înainte. M-am recomandat, dar sînt obligat să mai fac o precizare: nici eu, nici tovarășul căpitan nu sîntem de la miliție...

Femeia se răsuci spre căpitanul Răduță ca și cînd ar fi vrut să-i smulgă o confirmare; îl văzu șezînd picior peste picior și fumînd absent la tot ce se petrecea în mașină.

— Nu sîntem de la miliție, continuă șoferul, și acest amănunt nu trebuie să vă neliniștească.

Cuvintele fuseseră rostite pe același ton calm, ritos, totuși Madeleine Conta își trădă fără voia sa starea în care se găsea. Își ascunse fața în palme și gemu dureros:

— Doamne, nu mai înțeleg nimic, dar absolut nimic!

— O să vă ajutăm noi să înțelegeți...

Madeleine nu-și descoperi obrazul; rămase așa, ca într-o tainică rugăciune, și încercă să-și adune gîndurile... „Dacă nu sînt de la miliție, atunci desigur sînt de la securitate, își spuse ea. Pavel pleca des în străinătate... Da, da, sînt de la securitate..." Totuși își luă inima în dinți și întrebă:

— Atunci cine sînteți? Lăsă brațele în poală și-și apucă poșeta. Unde mă duceți? Nu vă dați seama că sînt la capătul puterilor?

Omul de la volan îi aruncă o căutătură scurtă, de parcă ar fi dorit ca, în acest răstimp, să constate dacă într-adevăr femeia se găsea, așa cum afirmase, la capătul puterii. Zise:

— Doamnă, nu e cazul să vă pierdeți cu firea. Nu sîntem decît niște prieteni ai soțului dumneavoastră.

— Poate... Nu știu... Nu vă cunosc... Sînteți de la securitate?

Căpitanul Răduță rîse, iar Petre Duma se înveseli brusc și-i răspunse cu cuvintele ei:

— Poate... Nu știu... Făcu o pauză, răsuci volanul pentru a vira pe o stradă îngustă și prost luminată, apoi adăugă: Dumneavoastră nu ne cunoașteți, dar noi vă cunoaștem, și încă foarte bine.

— Pe mine?!! se miră ea, răsucindu-se nervoasă spre șofer.

Petre Duma n-o învrednici cu vreo privire, se mulțumi să clatine din cap aprobator. „Nu, nu-l cunosc, se frămînta Madeleine. În mod cert nu-l cunosc. Memoria nu mă înșeală. Se vede că sînt de la securitate..." Întrebă strunindu-și nervii:

— Unde mă duceți?

— Nicăieri... Ne plimbăm... doar atît... E drept, nu-i nici momentul, nici ceasul potrivit plimbărilor, pentru asta însă vă rugăm să ne scuzați...

Pe Madeleine o încerca acum un sentiment contradictoriu — i se părea că necunoscutul din stînga, prin politețea cu care i se adresa mereu, o proteja, în timp ce căpitanul Răduță își îngădui să chicotească din cînd în cînd batjocoritor. Se hotărî, cu orice preț, să curme această plimbare ieșită din comun, dacă nu chiar demențială. Se uită pe geam. Se bucură în taină recunoscînd, în sfîrșit, Piața Victoriei. Fără îndoială, șoferul conducea mașina afară din oraș, poate spre Băneasa. Cînd zări clădirea albă a Președinției Consiliului de Miniștri, spuse aproape țipînd:

— Domnilor, opriți!

— De ce? întrebă imperturbabil Duma. Vă displace cumva „limuzina" noastră?

— Ei, na-ți-o bună, cum o să-i displacă? se băgă amuzat în vorbă și căpitanul Răduță.

— Gura, Gheorghiță, i-o reteză omul de la volan, arătîndu-se făți nemulțumit de tonul grosolan al tovarășului său.

Madeleine înțelese, în sfîrșit, că, de fapt, bărbatul acela de lîngă dînsa, trecut de patruzeci de ani, cu o mustăcioară care-i întărea și mai mult ținuta aristocratică, era șeful. Dar nici constatarea aceasta nu avu darul s-o liniștească. Izbucni iarăși:

— Domnilor, ce vreți de la mine? Nu credeți că vă depășiți atribuțiile? Știți doar ce nenorocire s-a abătut asupra mea. Vă cer să-mi respectați durerea. Opriți! Vreau să cobor!

— Poate că n-ar fi rău să fumați o țigară, îi propuse Duma. Calmează... Îmi pare rău că vă zbuciumați atît... Și-apoi n-aș vrea să vă formați despre noi o părere proastă... Mai întîi, pentru că ați amintit de nenorocirea care s-a abătut asupra familiei dumneavoastră, v-aș ruga să primiți condoleanțele noastre...

— Ați fi putut s-o faceți foarte bine și mîine, îl repezi ea. Mașina lăsase în urmă Bufetul, iar acum înainta spre Arcul de Triumf, prins în bătaia puternică a reflectoarelor. Vă cer să opriți imediat!

Cel care se recomandase Petre Duma nu schiță nici un gest, ca și cum nici n-ar fi auzit-o. Ba mai mult, trecu în modul cel mai firesc posibil la un alt subiect.

— Ultima oară am stat de vorbă cu Pavel la Zürich, îi explică el, pe un ton familiar. Într-o cameră de hotel...

— La Zürich?! exclamă Madeleine stupefiată. Acum, în vară?

— Ihi! Am fost buni prieteni. Dacă nu mă înşel — şi nu mă înşel, căci noi n-avem cum să ne înşelăm — v-a adus un frumos ceas de aur...

Madeleine îşi duse fulgerător mîna dreaptă la braţul stîng, apucîndu-şi cesuleţul de aur de parcă ar fi vrut să şi-l ferească.

— Sărmanul Pavel! A fost un om de gust, inteligent, spiritual.

— Deduc din cuvintele dumneavoastră, găsi ea putere să vorbească, că l-aţi respectat. Vorbiţi prea frumos de soţul meu ca să vă bănuiesc de intenţii nedemne. Dacă într-adevăr l-aţi respectat, vă rog să mă respectaţi şi pe mine. Fie că întoarceţi, fie că mă lăsaţi chiar aici.

În depărtare se profila, scăldată în lumină, clădirea maiestuoasă a Casei Scînteii.

— Sînteţi de la securitate, nu-i aşa? se încăpăţînă Madeleine să afle.

— Am afirmat că l-am cunoscut pe Pavel, că mi-a fost prieten, că a fost inteligent, spiritual, dar nici o clipă n-am afirmat că l-aş fi respectat.

De pe bancheta din spate, unde o vreme şezuse într-o totală muţenie, căpitanul Răduţă chicoti din nou amuzat.

— Gicăă! îl apostrofă şoferul. Continuă apoi, adresîndu-i-se femeii, a cărei frunte se îmbrobonise brusc. Doamnă, Pavel Conta n-a suferit nici un accident... Pavel Conta a fost omorît.

Madeleine scoase un ţipăt scurt, de groază, după care îşi acoperi gura cu palmele, de parcă i-ar fi fost teamă ca ţipătul să nu i se transforme în urlet. Bîigui:

— Omorît?!

— Îmi pare rău, dar ăsta-i adevărul. Glasul lui Petre Duma devenise moale, compătimitor.

— Da' e îngrozitor ce spuneţi! zise ea, izbucnind într-un plînş sec, nervos.

— N-am avut încotro. Ştiu, rolul meu e cam ingrat... Asta este meseria! În clipele astea grele trebuie să cunoaşteţi întregul adevăr despre Pavel...

Madeleine încetă să mai plîngă. Presimţea că omul de la volan intenţiona să-i dezvăluie lucruri dureroase, poate acea latură necunoscută a activităţii lui Pavel, şi curiozitatea, în asemenea împrejurări, se dovedise mai puternică decît durerea provocată de accidentul mortal al bărbatului ei. Şi ea nu se înşelă. Auzi:

— Mai de mult, în camera unui hotel din Geneva, Pavel s-a angajat să furnizeze informaţii unei organizaţii de spionaj economic. Ştiţi ce înseamnă asta?

Şi pentru că femeia tăcea, interveni de pe bancheta din spate căpitanul Răduţă:

— Spionaj egal trădare de ţară...

Sînt de la securitate, concluse Madeleine, îndurînd cu stoicism fiecare cuvînt ieşit din gura celor doi bărbaţi. De ce au însă nevoie de atîtea „piruete"?

— V-aţi întrebat vreodată de unde a avut soţul dumneavoastră atîţia bani, adică valută, ca să vă cumpere atîtea cadouri de preţ? Ei bine, tovarăşă Conta, e bine să aflaţi că toate aceste daruri le procura nu din banii de diurnă. Ce economisea din diurnă cheltuia pe mici distracţii — un bar, un strip-tease, poate o femeie...

— Domnule, vă cer să opriţi imediat!

Fîntîna Mioriţei rămăsese undeva în urmă şi se apropiau de podul de peste lacul Băneasa.

— Şi dacă nu opresc?

— Am să ţip... am să sar din maşină. Răspunsul i se păru stupid, dar cuvintele se rînduiau fără voia ei în propoziţii şi fraze.

— Vă previn că maşina-i închisă ermetic, o lămuri cu toată seriozitatea Petre Duma. Poftim, am oprit! Coborîţi!

Într-adevăr, „Pobeda" îşi micşoră viteza, apoi se opri lîngă bordura trotuarului pustiu. Madeleine se repezi cu toată forţa spre portieră s-o deschidă. Efortul fu zadarnic. Gentlemenul de lîngă dînsa n-o mîntuise.

— Este de prisos, tovarăşă Conta, îi atrase Petre Duma atenţia şi ambreie.

Deodată, dincolo de pod, mai aproape de aeroportul Băneasa, Madeleine văzu cîţiva miliţieni de la circulaţie oprind spre control autoturismele ce ieşeau din oraş şi un licăr de speranţă i se aprinse în suflet. Va fi desigur oprită şi maşina lor. În momentul acela nu va ezita să coboare.

— Ascultaţi-mă cu luare-aminte, tovarăşă Conta, o avertiză omul de la volan. Soţul dumneavoastră — cinstitul, cumpătatul, mult evidenţiatul...

— ...cavaler al Ordinului Muncii clasa a doua, aminti căpitanul.

— ...poftim, şi decoratul Pavel Conta, a fost ceea ce noi numim un spion. Ce să-i faci?! N-a rezistat ispitelor. Mă ascultaţi cu atenţie?

— Vă ascult, mormăi Madeleine, urmărind cu satisfacţie cum „Pobeda" se apropia de coloana maşinilor oprite de miliţie. Se şi vedea ţîşnind către unul din ei, pentru a-i cere sprijinul. Nu voia nimic altceva decît să se vadă scăpată din maşina asta blestemată.

— Patru oameni din ţară asta cunosc taina lui Pavel Conta, reprezentantul cel mai capabil al firmei „Rulmentexport." Eu, căpitanul Gheorghe Răduţă, iar acum şi dumneavoastră... Nu sînteţi curioasă să aflaţi cine-i cea de-a patra persoană?

— Cum să nu vrea?! Interveni Răduţă...

— Cea de-a patra persoană este aceea care l-a ucis în seara asta pe Pavel Conta.

Madeleine observă calmul şoferului la apropierea controlului şi licărul de speranţă i se stinse. A coborî din maşină i se părea acum o curată nebunie: să ceară ajutorul miliţiei pentru a scăpa din mîinile celor de la securitate...

— Opreşti? întrebă cel din spate pe Duma.

— Vezi bine... Nu vreau să-l supăr pe băiet!...

„Pobeda" opri în urma unui „Renault". Madeleine se uita cu o disperare mută pe geam, în căutarea unei soluții. Îl auzi însă pe omul de la volan continuîndu-și gîndul și înmărmuri cu sufletul la gură:

— Pavel Conța e mort... Putem afirma că taina existenței sale a luat-o cu dînsul acolo, sus! Nicidecum, căci pe pămînt au rămas patru oameni care știu cauza dispariției sale, printre care acum vă numărați și dumneavoastră. Și pentru că noi sîntem interesați să dispară orice urmă, vă adresăm următoarea rugăminte...

Un ofițer de miliție veni la mașina lor, iar Petre Duma deschise portiera și-l întîmpină întinzîndu-i actele „Pobedei". Un val de aer proaspăt pătrunse în interiorul mașinii și Madeleine se înfioră. Își concentră atenția în direcția ofițerului care executa controlul. Îl văzu înapoindu-i lui Petre Duma actele, ducînd apoi respectuos mîna la chipiu și spunîndu-i milităreste:

— Să trăiți!

Abia acum pricepu Madeleine ce prostie era să facă și se întrebă cît o să mai ție calvarul ăsta.

— Ce s-a întîmplat? se interesă Duma.

Ofițerul se aplecă spre portiera deschisă și-i răspunse cu o voce scăzută:

— Un accident mortal în plin centrul Capitalei... Șoferul a dispărut de la locul faptei.

— Aha! înghină Duma... E în regulă...

Ofițerul de circulație duse din nou mîna la cozorocul chipiului, Petre Duma îi surise cu înțeles. Ambreie motorul și-l vîri în marșarier, apoi, sfidînd legile circulației, vîră la stînga și întoarse mașina, îndreptînd-o spre oraș.

— Unde am rămas? întrebă Duma, privind zîmbitor spre Madeleine Conța. Ochii lor se întîlniră ca într-o străfulgerare.

„Pare un om serios... la vreo cincizeci de ani, își spuse Madeleine, care nu mai avea nici o îndoială că cei doi reprezentau securitatea... Dar de ce toată plimbarea asta? Am fi putut discuta acasă".

Ignorînd parcă ceea ce voise să afle Duma, căpitanul, la rîndu-i, îl întrebă:

— Un spion care din fondurile încasate de la stăpîni îi cumpără daruri soției înseamnă oare că a făcut din tovarășa sa de viață un complice?

— Desigur, îi răspunse Duma. Legea, în sensul acesta, este foarte clară — complicitate indirectă. Era de datoria soției să afle proveniența sumelor cheltuite pe cadouri și care depășeau cu mult salariul, diurna și primele încasate legal de către soț.

Madeleine asculta cu capul în piept, iar părul ei negru și bogat îi căzuse peste obraz, acoperindu-i-l. „Ce ciudat! Pavel, spion! Complicitate indirectă... În fond, ce vor de la mine? De ce să mă ia pe căi atît de ocolite?"

Ca și cînd l-ar fi înțeles frămîntarea, Duma îi vorbi iarăși:

— Tovarășă Conța, nu vrem să vă facem nici un rău, dorim însă să vă eliberăm de povara unui eventual act de acuzare. Sîntem informați că există o casetă. Bineînțeles, a soțului dumneavoastră. În ea se găsesc acte care ne interesează... Dorim ca aceste documente să ne parvină...

În mintea Madeleinei se făcu dintr-o dată lumină: revăzu în gînd apartamentul răvășit de mîini străine și o primă legătură între ceea ce găsise acasă și călătoria ei stranie se înfiripă. Deci căutaseră caseta și n-o găsiseră. Nu dibuiseră asunzătoarea de sub șifonier.

— Tovarășă Conța, vrem caseta! Mai exact, conținutul ei. Asta vă va reda liniștea de care aveți atîta nevoie. Vă asigurăm că din clipa în care ne veți da caseta, nimeni n-o să vă mai deranjeze, nimeni n-o să vă mai amintească de faptul că ați fost soția unui spion. Am fost clar, tovarășă Conța?

Străbăteau Șoseaua Kiseleff, apropiindu-se de Arcul de Triumf. Pe Madeleine Conța cuvintele „soția unui spion" o înghețaseră. Omul de la volan aștepta un răspuns, iar ea, de parcă ar fi valsat minute în șir și deodată s-ar fi oprit, nu știa în ce direcție s-o apuce.

— Am fost clar, tovarășă Conța? repetă Petre Duma.

— Da, bîigui ea. Își simțea gura uscată. Numai că... Tăcu îngîndurată și prinse, în neștire, să-și umezească buzele. „Ce-i venise să rostească cuvintele:... Numai că?"

— Vă ascult! veni îndemnul lui Duma.

„E clar, sînt pusă la încercare, se zbătea Madeleine în plasa gîndurilor sale. E drept, Pavel îmi aducea cadouri... era și normal să-mi aducă. Și nu era el singurul bărbat care, cînd pleca peste hotare, aducea daruri soției... Mai întîi trebuie să văd ce se ascunde în caseta pe care ei au căutat-o și n-au găsit-o."

— Ascultîndu-vă, vorbi ea, în sfîrșit, m-am întrebat dacă nu cumva sînteți dumneavoastră cei care, în absența mea de acasă — căci am fost chemată la Spitalul de urgență — ați intrat în vilă și mi-ați percheziționat apartamentul.

— Cum, cum?! Nu pricep! exclamă Petre Duma sincer nedumerit de cele auzite.

În ciuda oboselii, Madeleine sesiză reacția „șoferului" și, în mod inexplicabil, o încercă o bucurie răutăcioasă. O clipă, din pricina asta se simți chiar mai puternică decît omul de la volan.

— După accident, se apucă Madeleine să explice, am fost chemată la Spitalul de urgență. Cînd m-am întors acasă, am constatat că cineva mă vizitase și-mi devastase casa.

Petre Duma frînă brusc în apropierea Pieții Victoriei și se răsuci cu tot trupul său vînjos spre femeia de lîngă dînsul.

— Să nu-mi spuneţi că aţi constatat dispariţia casetei!

În semiobscuritatea autoturismului, Madeleine îl văzu bine pentru întîia oară — o faţă aproape dreptunghiulară, de loc speriată în clipa aceea, aşa cum îşi închipuise; un nas drept, frumos, o mustăcioară desuetă deasupra unei guri energice.

— Din păcate, a dispărut, răspunse ea.

— Bine, da'nu mi-aţi spus nimic de treaba asta, sări şi căpitanul Răduţă.

— Ce era-să vă spun?! Vă vedeam pentru întîia oară! Mi-aţi spus că sînteţi de la miliţie şi nu de la securitate... Mai ştiam că Pavel îmi ascundea conţinutul casetei... Cum eram să vă reclam dispariţia unei casete care nu ştiu ce cuprindea?

Madeleine Conta nu mintea; într-adevăr Pavel nu-i ascunsese taina existenţei casetei, ci numai a conţinutului.

— Sînteţi sigură? stărui Petre Duma.

— Dealtfel, tovarăşul căpitan poate să vă confirme cum arată casa şi că, la un moment dat, am crezut că hoţul mai era în casă.

— Da, aşa e, confirmă căpitanul Răduţă, fără plăcere. Îşi aprinse o ţigară, apoi se aplecă înainte de parcă ar fi dorit să ajungă la urechea lui Duma. Am găsit-o speriată. M-a obligat să scot pistolul şi să mă uit în baie, dacă nu cumva hoţul s-a ascuns acolo... Şifonierul era deschis, lucrurile răvăşite...

— Şi de ce-mi spui asta tocmai acum? se mînie Petre Duma.

— N-am prea acordat atenţie acestui amănunt, se scuză Răduţă.

„Am uitat de casetă, îşi spunea Madeleine, nici n-am controlat dacă mai e sau nu acolo... Poate că într-adevăr a fost furată."

— Într-un cuvînt, tovarăşă Conta, i se adresă omul de la volan cu o voce ca de gheaţă, vă menţineţi declaraţia?

— Care declaraţie? întrebă ea nedumerită.

— Cu privire la dispariţia casetei.

— Desigur, era în intenţia mea să chem miliţia, să reclam că am găsit casa răvăşită şi că cineva mi-a furat caseta.

Îşi regăsise stăpînirea de sine, iar vorbirea-i era calmă şi curgătoare.

— Acum nu mai e necesar să reclamaţi... Am reţinut noi totul, o asigură Petre Duma înnegurat. Apăsase pe accelerator, maşina prinsese viteză. O bucată bună de drum o străbătură în tăcere.

„Le-am încurcat socotelile, gîndea Madeleine. Nu ştiu dacă fac bine... Dacă totuşi caseta n-a fost furată?"

— Tovarăşă Conta! vorbi Duma pe un ton ameninţător, care putea să însemne: „Bagă de seamă, cu noi nu te joci!"

— Ce vreţi de la mine? Vorbiţi-mi direct, propuse ea, socotind că i-ar fi de folos să se despartă de cei doi ofiţeri de securitate în condiţii cît mai bune. În aşteptarea răspunsului, îşi înălţă fruntea şi-şi scutură cochet părul. Simţi cum Petre Duma o iscodea cu coada ochiului.

— Deocamdată nu vă cerem decît să vă ţineţi gura... Nu ne-am văzut, nu v-am întrebat de nici o casetă. O vorbă dacă scoateţi şi ne puteţi pune în primejdie un întreg plan de mare importanţă statală... Aţi înţeles, stimată doamnă Conta?

— Totuşi, ce-i cu povestea asta cu darurile, cu spionajul?

— Veţi afla totul la timpul cuvenit, îi făgădui Petre Duma. Pînă atunci, vă cerem o totală discreţie... Doamnă, n-o să vă lăsăm chiar în faţa casei...

— Lăsaţi-mă oriunde, numai lăsaţi-mă! ceru ea cu o disperare atît de sinceră încît omul de la volan se înveseli.

Soţul meu... ediţie specială — O. CAHANE